

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 9 SAYI: 48 Mart-Nisan 1999

Karl Marks

*Emperyalizme Karşı Mücadele
Taktik Bir Sorun Değil, Stratejik Hedefdir*

Devrimci Terör ve Terörizm

*30 Mart 1972
Kızıldere ve On'lar*

*Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi
I No'lu Bülten / Mayıs 1971*

*Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
Halkın Devrimci Öncüleri
Ömür Karamollaoğlu
Mehmet Yıldırım, Nihat Kurban
Süleyman Aydemir, Cemalettin Düvenci*

Balkanların Yeniden Paylaşımı ve "Kosova Sorunu"

... Ve "Genelkurmay Devreye Girer" (Üçüncü Perde)

*<http://www.kurtuluscephesi.com>
2. Yılında*

- KARL MARKS
Marksizmin Bir Açıklaması
ve Kısa Bir Biyografik Özeti 3
Lenin tarafından 1914 yılında Granat Ansiklopedik Sözlük için yazdığı ve 1918 yılında broşür olarak yayınlanan "Karl Marks" yazısını, K. Marks'ın ölümünün 96. yılı nedeniyle yayınlıyoruz. [Lenin: Marx-Engels-Marksizm, s: 7-57, Sol Yayınları]
- EMPERYALİZME KARŞI
MÜCADELE,
TAKTİK BİR SORUN DEĞİL,
STRATEJİK HEDEFTİR 21
Ulusal kurtuluş mücadelelerinde, emperyalist ülkelerle kurulacak ilişkilerle ulusal sorunun çözümlenebileceği sanısının, emperyalizm ve yeni-sömürgecilik koşullarındaki yanılığını ele alan bir değerlendirme.
- DEVRİMCİ TERÖR
VE
TERÖRİZM 29
Son aylar içinde ülkemizde gerçekleşen kimi şiddet eylemlerinin yaratmış olduğu "terör" ortamının niteliği ve devrimci terörün terörizmden farklılığını irdeleyen bir yazı.
- KIZILDERE
VE ON'LAR 36
30 Mart 1972'de Kızılder'e şehit düşen Mahir Çayan ve THKP-C ve THKO önder kadrolarının anısına.
- THKC'NİN
1 NO'LU BÜLTENİ 37
Mayıs 1971 yılında Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin devrimci savaşın hedefleri ve kurallarını içeren 1 No'lu Bülteni.
- THKP-C/HDÖ
ÖMÜR KARAMOLLAOĞLU
MEHMET YILDIRIM
NİHAT KURBAN
SÜLEYMAN AYDEMİR
CEMALETTİN DÜVENCİ 39
Devrim mücadelesinde şehit düşen THKP-C/HDÖ savaşçılarının anısına.
- BALKANLARIN YENİDEN
PAYLAŞIMI
VE "KOSOVA SORUNU" 41
Başta Amerikan emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist ülkelerin Yugoslavya'ya yönelik askeri saldırılarının irdelendiği kısa bir değerlendirme.
- ...VE "GENELKURMAY
DEVREYE GİRER"
(ÜÇÜNCÜ PERDE) 43
18 Nisan seçimlerinin ertelenmesi tartışmalarında Genelkurmay'ın müdahalesinin oluşturduğu ortamın ve gelişmelerin bir değerlendirilmesi.
- <http://www.kurtuluscephesi.com>
2. YILINDA 46
Kurtuluş Cephesi'nin ikinci yılına giren İnternet Sayfası'nın içeriği ve İnternet üzerine bazı yazılar üzerine.

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:

Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Bu sayı İLKER Matbaası'nda
basılmıştır.

Baskı Tarihi: 4.4.1999

Ederi: 200.000 TL.

5 DM - 15 Ffr.

5 Sfr. - 6 NG

Abone Ederi:

10 Sayı 70 DM

15 Sayı 100 DM

Karl Marks

Marksizmin Bir Açıklaması ve Kısa Bir Biyografik Özeti

ÖNSÖZ

Karl Marks üzerine, şimdi ayrı bir basım olarak çıkan bu makale, (anımsayabildiğim kadarıyla) 1913 yılında, *Granat Encyclopaedia* için yazılmıştır. Marks üzerine, çoğu yabancı olan oldukça ayrıntılı bir yazım bibliyografyası makalenin sonuna eklenmiştir. *Encyclopaedia*'nın yayımcıları, kendi yönlerinden, sansür nedeniyle Marks üzerine makalenin sonunu, yani devrimci taktiklerle ilgili bölümünü çıkardılar. Ne yazık ki, bu son bölümü yeniden koyamıyorum, çünkü müsveddeler, Krokav ya da İsviçre'deki kağıtların arasında kaldı. Yalnızca makalenin sonuç bölümünde, öteki şeyler arasında, Marks'ın 16 Nisan 1856 tarihinde, Engels'e yazmış olduğu mektuptan bir pasaj aldığımı anımsıyorum: Şöyle diyordu: "Almanya'da her şey, proletarya devriminin Köylü Savaşının ikinci bir edisyonu ile desteklenmesi olanağına bağlı olacaktır. İşte o zaman her şey mükemmel olacaktır." İşte bizim, şimdi boğazına kadar sosyalizme ihanete batmış bir burjuvanın kucağına düşmüş menşeviklerin 1905'ten beri anlamakta güçlük çektikleri budur.

Moskova, 14 Mayıs 1918

N. LENİN

[KARL MARKS]

MARKS, Karl, (yeni takvime göre) 5 Mayıs 1818'de Trier kentinde (Prusya Renanyası) doğmuştur. Babası, 1824 yılında protestanlığı kabul etmiş bir Yahudi avukattır. Ailesi zengin ve kültürlü idi, ama devrimci değildi. Trier'deki gimnazyumdan mezun olduktan sonra Marks, önce Bonn'da üniversiteye girdi, daha sonra Berlin Üniversitesine geçerek, hukuk öğrenimi gördü, tarih ve felsefeye daha çok ağırlık verdi. Üniversite öğrenimini, Epiküros felsefesi üstüne bir doktora tezi sunarak 1841 yılında tamamladı.

Bu dönemde Marks, kendi görüşleri yönünden hegelci bir idealist idi. Berlin'deyken Hegel felsefesinden tanıtınamaz ve devrimci sonuçlar çıkarma çabasında olan (aralarında Bruno Bauer'in de bulunduğu) "sol-hegelciler" çevresine katılmıştı.

Öğrenimini tamamladıktan sonra Marks, profesör olmak umuduyla Bonn'a geçti. Ne var ki, 1832 yılında Ludwig Feuerbach'ı kürsüsünden uzaklaştıran, 1836'da üniversiteye dönmesine izin vermeyen, ve 1841'de genç profesör Bruno

Bauer'in Bonn'da ders vermesini yasaklayan hükümetin gerici politikası, Marks'ın akademik kariyer yapma düşüncesini terketmesine yolaçtı. Bu sıralarda, Almanya'da sol-hegelci görüşler hızla yayılıyordu. Ludwig Feuerbach özellikle 1816'dan sonra, tanrıbilimi eleştirmeye, 1841'de kendi felsefesinde egemen duruma geçen materyalizme dönmeye başladı. (*Hıristiyanlığın Özü*). 1843 yılı onun *Geleceğin Felsefesinin İlkeleri* adlı yapıtının yayınlandığı yıl oldu. Engels, daha sonraları Feuerbach'ın bu yapıtları için, bu kitapların "kurtarıcı etkisini bir kimsenin bizzat tatması gerek" diye yazıyordu. "Biz (yani Marks dahil, sol-hegelciler) hepimiz, birden bire foyebahçı olduk." Bu sırada, sol-hegelciler ile ilişkisi bulunan Renanya'daki bir kısım radikal burjuvalar, Köln'de *Rheinische Zeitung* (ilk sayısı 1 Ocak 1842'de yayınlandı) adıyla bir muhalefet gazetesi kurdular. Marks ve Bruno Bauer, başyazarlar olarak çağrıldılar ve 1842 Ekiminde, Marks, başyazar oldu ve Bonn'dan Köln'e gitti. Marks'ın yönetimi altında, gazetenin devrimci-demokratik eğilimi giderek ağırlık kazandı ve gazete üzerinde hükümet ikili ve üçlü sansür koydu ve daha sonra da 1 Ocak 1843'te yayını durdurma kararı aldı. Marks, bu tarihten önce, yöneticilikten çekilmek zorunda kaldı, ama onun çekilmesi de gazeteyi kurtarmadı, Mart 1843'te gazete kapandı. Marks'ın *Rheinische Zeitung*'a yazdığı aşağıda belirtilen başlıca makalelerden başka, Engels Moselle vadisindeki bağcı köylülerin durumları üzerine yazılmış bir makaleyi kaydetmektedir. Marks'ın gazetecilik çalışmaları ona, ekonomi politiği yerterince bilmediğini gösterdi ve tutkuyla bu konuyu incelemeye girdi.

1843'te, Marks, daha öğrenci iken nişanlanmış olduğu, çocukluk arkadaşı Jenny von Westphalen ile, Kreuznach'ta evlendi. Kansı, Prusya soyluluğunun gerici bir ailesinden gelmekteydi; kansının ağabeyi, en gerici bir dönemin — 1850-58— Prusya içişleri bakanlığını yapmıştı. 1843 sonbaharında, Marks, Arnold Ruge ile birlikte (Arnold Ruge, 1802-1880 — sol-hegelci; 1825-30'da hapis; 1848'den sonra siyasal sürgün; 1866-70'ten sonra da bismarkçı), yurt dışında radikal bir dergi çıkarmak üzere, Paris'e gitti. Bu derginin, yani *Deutsch-Französische Jahrbücher*'in yalnızca bir sayısı yayınlandı; Almanya'da gizlice dağıtılma güçlüğü ve Ruge ile anlaşmazlık yüzünden yayın kesildi. Marks'ın bu dergideki yazıları onun daha o zamandan "var olan her şeyin amansız eleştirisini" ve özellikle "silahla eleştiriyi" savunan ve *yığınlar ve proletaryaya* çağrıda bulunan bir devrimci olduğunu göstermektedir.

Eylül 1844'te, Friedrich Engels, birkaç günlüğüne Paris'e geldi ve bu tarihten sonra Marks'ın en yakın arkadaşı oldu. Her ikisi de, o dönemin Paris'teki devrimci grupların kaynaşma içindeki yaşantısında en etkin yerlerini aldılar, (o zamanlar Proudhon'un öğretisi özel bir önem taşıyordu. Marks, 1847'de yayınladığı *Felsefenin Sefaleti* adlı yapıtı ile bu öğretiyi paramparça etti); küçük-burjuva sosyalizminin değişik öğretilerine karşı zorlu bir savaşım vererek, devrimci *proleter sosyalizmi* ya da komünizmin (marksizmin) teorisini ve taktiklerini geliştirdiler. Prusya hükümetinin ısrarlı isteği üzerine Marks, tehlikeli bir devrimci olarak, 1845 tarihinde, Paris'ten sürüldü. Brüksel'e gitti. 1847 ilkyazında Marks ve Engels, Komünist Birlik adlı gizli propaganda derneğine katıldılar; Birliğin İkinci Kongresinde (Londra, Kasım 1847) önemli rol oynadılar ve kongrenin isteği üzerine, 1848 Şubatında yayınlanan ünlü *Komünist Manifesto*'yu kaleme aldılar. Bu yapıt, duru ve parlak bir deha ile yeni bir dünya anlayışını, toplumsal yaşamı da kucaklayan tutarlı bir materyalizmi; en geniş ve en derin gelişim öğretisi olarak diyalektiği; sınıf savaşımının kuramını ve proletaryanın —yeni, komünist toplumun yaratıcısının— dünya tarihindeki devrimci rolünü açıklar.

1848 Şubat Devriminin patlak vermesi üzerine Marks Belçika'dan sürüldü. Paris'e döndü, Mart Devriminden sonra buradan da ayrılarak, Almanya'ya, Köln'e geçti ve burada 1 Haziran 1848'den 19 Mayıs 1849'a kadar yayınlanan *Neue Rheinische Zeitung*'un başyazarlığını yaptı. Yeni teori, 1848-49 devrimci olayları sırasında ve daha sonra da dünyanın bütün ülkelerindeki tüm proleter ve demokratik hareketler tarafından parlak bir biçimde doğrulandı. Karşı-devrimcilerin başarısı, Marks hakkında önce adli kovuşturma açılmasına (9 Şubat 1849'da beraat etti) ve sonra da Almanya'dan sürülmesine (16 Mayıs 1849) yolaçtı. Marks,

ilkönce Paris'e gitti, 13 Haziran 1849 gösterisinden sonra yeniden sürüldü ve bunun üzerine, ömrünün sonuna kadar yaşadığı Londra'ya gitti.

Marks ile Engels arasındaki mektuplaşmalardan da (bunlar 1913'te yayınlandı) açıkça anlaşılacağı gibi siyasal bir sürgün olarak son derece sıkıntılı bir yaşam içindeydi. Yoksulluk, Marks ve ailesinin sırtına çökmüştü; Engels'in kesintisiz ve özveriyle mali yardımı olmasa idi, Marks, sadece *Kapital*'i tamamlayamamakla kalmayacak, aynı zamanda yoksulluk altında ezilip gitmesi kaçınılmaz olacaktı. Üstelik, küçük-burjuva sosyalizmin ve genel olarak proleter olmayan sosyalizmin yaygınlık kazanmış olan öğretisi ve eğilimleri, Marks'ı, sürekli ve amansız bir savaşıma zorluyor ve kimi zaman da onu en kudurgan ve en müthiş kişisel saldırılara karşı koymak zorunda bırakıyordu (*Herr Vogt*). Siyasal sürgün çevrelerinden uzak duran Marks, esas olarak ekonomi politiğin incelenmesine kendini vererek, birkaç tarihsel çalışmada materyalist teorisini geliştirdi. Marks, bu bilimi (ilerdeki "Marksist Öğreti" ye bakınız), *Ekonomi Politiğin Eleştirisine Katkı* (1859) ve *Kapital* (Birinci Cilt, 1867)'de devrimciyeştirdi.

Ellilerin sonları ve altmışlarda, demokratik hareketlerin yeniden canlılık kazanması, Marks'ı pratik eyleme itti. 1864 (Eylül 28)'te, Uluslararası İşçi Birliği —ünlü Birinci Enternasyonal— Londra'da kuruldu. Marks, bu örgütün kalbi ve ruhu idi, örgütün ilk Çağn'sının, bir dizi kararın, bildiri ve tebliğin yazarı idi. Çeşitli ülkelerin işçi hareketlerinin birleştirilmesinde, proleter olmayan, marksizm-öncesi sosyalizmin farklı biçimlerinin (Mazzini, Proudhon, Bakunin, İngiltere'deki liberal-sendikacılık, Almanya'daki lasalcıların sağa kaymaları) ortak harekete yöneltilmesi çabalarında ve bütün bu mezhep ve akımların teorileriyle savaşta, Marks, değişik ülkelerin işçi sınıflarının proleter savaşı için ortak bir taktik oluşturdu. Paris Komünü'nün düşüşünden (1871) —Marks, bunun son derece derin, sade, parlak, *etkin* ve devrimci bir değerlendirmesini (*Fransa'da İç Savaş*, 1971) yapmıştır— ve bakuncincilerin Enternasyonalin bölünmesine yolaçmalarından sonra, örgütün Avrupa'da varlığını sürdürmesi olanağı kalmamıştı. Enternasyonalin Lahey Kongresinden (1872) sonra, Marks, Enternasyonalin Genel Konseyinin New-York'a taşınmasını sağladı. Birinci Enternasyonal, tarihsel görevini yerine getirmişti ve yerini bütün dünya ülkelerindeki işçi hareketlerinin büyük boyutlarda geliştiği bir döneme bırakıyordu. Bu dönemde ayrı ayrı ulusal devletlerde işçi sınıfının sosyalist yığın partileri kuruluyor ve hareketin kapsamı genişliyordu.

Enternasyonal içindeki yoğun çabası ve bundan da daha yoğun olan teorik çalışmaları, Marks'ın sağlığını bozmuştu. Ekonomi politiği yeniden biçimlendirme ve *Kapital*'in tamamlanması işini sürdürdü, bunun için bir yığın yeni malzeme topladı ve birkaç dil üzerinde (örneğin Rusça) çalıştı. Ne var ki, sağlığının bozulması *Kapital*'i tamamlamasını önledi

2 Aralık 1881'de kansı öldü ve 14 Mart 1883'te Marks, koltuğunda otururken sessiz sedasız göçtü. Eşi ile birlikte, Londra'da Highgate mezarlığında yatmaktadır. Marks'ın çocuklarından birkaçı, aile Londra'da sefalet içinde yaşadığı sırada, çocukken öldüler. Üç kızı, İngiliz ve Fransız sosyalistleri ile evlendiler: Eleanor Aveling, Laura Lafargue ve Jeny Longuet. Sonuncusunun oğlu, Fransız Sosyalist Partisinin üyesidir.

MARKSİST ÖĞRETİ

Marksizm, Marks'ın görüş ve öğretilerinin sistemidir. Marks, insanlığın en ileri üç ülkesince temsil edilen, 19. Yüzyılın üç temel ideolojik akımını sürdüren ve tamamlayan bir deha idi: klâsik Alman felsefesi, klâsik İngiliz ekonomi politiği ve genel olarak Fransız devrimci öğretileriyle birleşmiş olan Fransız sosyalizmi. Dünyanın bütün uygar ülkelerinin işçi sınıfı hareketinin teorisi ve programı olarak modern materyalizmi ve modern bilimsel sosyalizmi oluşturan ve karşıtlan tarafından da teslim edilen görüşlerinin dikkat çekici tutarlılığı ve bütünlüğü, marksizmin esas içeriğinin, yani Marks'ın ekonomik öğretisinin bir açıklamasını yapmadan önce, genel olarak onun dünya görüşünün kısa bir özetini vermeye bizi zorlamaktadır.

Felsefi Materyalizm

Görüşlerinin biçimlendiği, 1844-45 yıllarından başlayarak, Marks, bir materyalistti ve özellikle, daha sonraları materyalizminin tek zayıf noktasının yeterince tutarlı ve kapsamlı olmadığını gördüğü, Ludwig Feuerbach'ın bir izleyicisi oldu. Marks'a göre, Feuerbach'ın, tarihi ve "çığır açan" özelliği, Hegel'in idealizminden kesenkes kopması ve "18. yüzyılda, özellikle Fransız materyalizmi yalnızca varolan siyasal kurumlara ve ... din ve tanrıbilime karşı değil ... aynı zamanda metafiziğin her türüne de karşı" ("aklı başında felsefe"den ayrı olarak "kendinden geçmiş spekülasyonlar" anlamında) bir materyalizmi benimsemiş olmasında yatar. (*Literarischer Nachlass*'taki *Kutsal Aile*.)

"Hegel için" diye yazıyordu Marks, "insan beyninin yaşam-süreci, yani düşünme süreci —Hegel bunu "Fikir" ("*Idea*") adı altında bağımsız bir özneye dönüştürür— gerçek dünyanın yaratıcısı ve mimarı olup, gerçek dünya, yalnızca "Fikir"ın dışsal ve görüngüsel biçimidir. Benim için ise, tersine, fikir, maddi dünyanın insan aklında yansımından ve düşünce biçimlerine dönüşmesinden başka bir şey değildir." (*Kapital*, Birinci Cilt "[Almanca] İkinci Baskıya Sonsöz".)

Marks'ın bu materyalist felsefesiyle tümüyle uyuşan ve onu yorumlayan Friedrich Engels, (müsveddeleri Marks tarafından okunan) Anti-Dühring'de şöyle yazıyor:

"Dünyanın birliği varlığına dayanmaz. ... Dünyanın gerçek birliği maddiliğine dayanır, ve bu,... felsefenin ve doğabilimin uzun ve zahmetli bir açındırmasıyla tanıtlanır."

"*Hareket, maddenin varoluş biçimidir.* Hiç bir zaman, hiç bir yerde hareketsiz madde ne olmuştur, ne de olabilir."

"Ama eğer ... düşünce ile bilincin ne oldukları ve nereden geldikleri sorulursa, bunların, insan beyninin ürünü oldukları ve insanın da doğanın çevresi içinde ve çevresi ile birlikte gelişen bir ürününden başka bir şey olmadığı görülür; bundan da doğal olarak, son tahlilde, doğa ürünleri olan insan beyni ürünlerinin, doğanın bütünü ile çelişki durumunda değil, uygunluk durumunda buldukları sonucu çıkar."

"Hegel idealistti, yani kafasındaki fikirleri, gerçek şeylerin ve süreçlerin az çok soyut yansılar [*Abbilder*, yansılar; Engels bazan "izlenimler" de demektedir] olarak göreceği yerde, tam tersine, nesnelere ile, nesnelere gelişmesini, dünya varolmadan önce bilinmeyen bir yerde varolan "Fikir"ın basit kopyaları olarak görüyordu" *Ludwig Feuerbach*'ta Engels —ki bu kitabında Feuerbach'ın felsefesi üzerine kendisinin ve Marks'ın görüşlerini açıklamaktadır ve 1844-45'te Hegel, Feuerbach ve tarihin materyalist anlayışı üzerine Marks'la birlikte yazılmış olan eski müsveddeler Engels tarafından yeniden okunduktan sonra basılmaya gönderilmiştir— şöyle yazar:

"Her felsefenin, özellikle modern felsefenin büyük temel sorunu, düşünce ile varlığın bağıntısı ... düşüncenin varlığa, tinin doğaya ilişkisi, ... tinin mi, yoksa doğanın mı, hangisinin en ilk öge oldukları sorundur. ... Bu soruyu yanıtlayışlarına göre filozoflar iki büyük kampa ayrılıyorlardı. Tinin doğaya oranla önce gelme özelliğini ileri sürenler, idealizm kampını oluşturuyorlardı. Ötekiler, doğayı ilk öge sayanlar ise materyalizmin değişik okullarında yer alıyorlardı."

(Felsefi) idealizm ve materyalizm kavramlarının öteki kullanım biçimleri, ancak karşılığa yolaçar. Marks, yalnızca şu ya da bu yolla hep din ile bağımlı olan idealizmi değil, aynı zamanda da —özellikle günümüzde yaygın olan— Hume ve Kant'ın görüşlerini, bilinemezliği, eleştiriciliği ve olguculuğun değişik biçimlerini de kararlı bir biçimde reddetti; bu felsefeyi, idealizme verilmiş "gerici" bir ödün ve en iyimser anlamda "materyalizmi açıktan açığa geri çevirirken, gizlice, utangaç bir biçimde kabul etme" olarak niteliyordu. Bu sorun ile ilgili olarak, yukarıda belirtilmiş bulunan Engels ve Marks'ın yapıtlarından başka, Marks'ın Engels'e 12 Aralık 1868'de yazdığı mektuba bakınız. Bu mektupta Marks,

doğacı Thomas Huxley'in alışlagelenden "daha materyalist" olan görüşüne ve onun "gerçekten gözlemediğimiz ve düşündüğümüz sürece, materyalizmden uzaklaşmamız olanak dışıdır" sözlerine değinerek, Huxley'i bilinemezciliğe ve hümcülüğe "açık kapı" bıraktığı için, kınamaktadır. Marks'ın özgürlük ve zorunluluk arasındaki ilişki üzerindeki görüşünü belirtmek de özel bir önem taşır. "Özgürlük, zorunluluğun kavranmasıdır. 'Zorunluluk, ancak kavranılmadığı ölçüde kördür.'" (Engels, *Anti-Dühring*.) Bu, doğadaki nesnel yasalara kuralını ve zorunluluğun özgürlüğe diyalektik dönüşmesini tanımak anlamına gelir (tıpkı bilinmeyen, ama bilinebilenin "kendindeşey" in "bizim için şey" e, "şeylerin özü" nün "görüngü" ye dönüşmesi yolunda olduğu gibi). Marks ve Engels'e göre, Feuerbach'inki dahil, "eski" materyalizmin (hele Büchner, Vogt ve Molescott'un "kaba" materyalizmi) şu eksiklikleri vardı:

1) bu materyalizmin "mekanik yanı ağır basmakta" idi, kimya ve biyolojide sağlanan en son gelişmeleri hesaba katmıyordu (bugün, maddenin elektrik teorisini de katmak zorunluluğu vardır);

2) eski materyalizm ne tarihsel idi, ne de diyalektik (anti-diyalektik anlamda metafizikti), ve evrim anlayışına sistematik ve genelleşmiş bir biçimde bağlı değildi;

3) eski materyalizm, "insan özü"nü, (somut olarak ve tarihsel olarak saptanmış), "bütün toplumsal ilişkilerin karşımı" olarak değil de, soyut olarak görüyor ve bu yüzden dünyayı yalnızca "yorumluyor"du, oysa bu bir "değiştirme" sorunu, yani "devrimci pratik eylem" in önemini kavramamıştı.

Diyalektik

Marks ve Engels, evrimin en kapsamlı, en zengin ve en derin öğretisini, klâsik Alman felsefesinin sınırsız bir kazanımı olan Hegel diyalektiğinde buluyorlardı. Gelişim ilkesinin, evrim ilkesinin herhangi bir başka formülasyonunun tek yanlı ve içerik bakımından yetersiz olduğunu, ve ancak doğada ve toplumdaki evrimin (çoğu kez sıçramalar, altüst oluşlar ve devrimler yoluyla gelişir) fiilen izlediği yolu saptırdığını ve sakatladığını düşünüyorlardı.

"Bilinçli diyalektiği, (hegelcilik de dahil idealizmin yıkımından) kurtarma gereğini kavrayan ve onu doğanın materyalist anlayışına uygulayan, hemen hemen yalnızca Marks ve ben olduk."

"Doğa, diyalektiğin deneme tezgâhıdır, ve modern doğabilimi onuruna, onun bu deneme tezgâhı için her gün artan zengin [bunlar, radyumun, elektronun, elementlerin birbirine dönüşümünün vb. keşfinden önce yazılmıştır] bir olgular hasadı sağlayarak, böylece doğada her şeyin, son tahlilde, metafizik olarak değil diyalektik olarak olup bittiğini... kanıtladığını söylemeliyiz"

"Büyük temel düşünce," diye yazıyor Engels, "dünyanın bir tamamlanmış şeyler karmaşası olarak değil de, görünüşte durulmuş şeylerin, tıpkı beynimizde zihinsel yansılan olan kavramlar gibi, kesintisiz bir oluş ve yokoluş değişmesinden geçtikleri, son olarak bütün görünüşteki raslantılara ve geçici geriye dönüşlere karşın, ilerleyici bir gelişmenin eninde sonunda belirlemeye başladığı bir *süreçler* karmaşası olarak dikkate alınması gerektiği düşüncesi,... özellikle Hegel'den beri günlük bilince öyle derinlemesine işlemiştir ki, bu genel biçimiyle artık hemen hemen hiç bir itirazla karşılaşmaz. Ama onu sözde kabul etmek ile pratikte, ayrıntılı olarak, araştırmaya tabi tutulan her alanda uygulamak ayrı ayrı şeylerdir"

"Diyalektik felsefede, hiç bir şey, kesin, mutlak ve kutsal değildir. Diyalektik felsefe, her şeydeki ve her şeyin içindeki geçici niteliği açıklar; kesintisiz varoluş ve yokoluş süreci ve daha aşağıdan daha yukarıya doğru sonsuz akış süreci dışında hiç bir şey onun karşısında duramaz. Ve diyalektik felsefenin kendisi de düşünen beyindeki bu sürecin salt yansımından başka bir şey değildir."

Böylece, Marks'a göre, diyalektik, "dış dünya için olduğu kadar insan düşüncesi için de hareketin genel yasalarının ... bilimi"dir.

Hegel felsefesinin bu devrimci yanı, Marks tarafından benimsenip geliştirilmiştir. Diyalektik materyalizm "öbür bilimler üstünde yer alan bir felsefeye gereksinim duymaz". Eski felsefeden sürüp gelen "düşüncenin bilimi ve onun yasaları — formel mantık ve diyalektik"tir. Marks tarafından anlaşıldığı biçimiyle ve aynı zamanda da Hegel'e de uygun olarak diyalektik, şimdi bilgi teorisi ya da bilgibilim diye adlandırılan ve gene, bilginin kökenini ve gelişimini bilgi-olmayan bilgiye geçişi inceleyip genelleştirerek, konusuna tarihsel olarak da bakar.

Çağımızda, gelişme, evrim düşüncesi, hemen hemen tümüyle toplumsal bilince girmiştir, ama Hegel felsefesinden başka yollarla. Bununla birlikte, Marks ve Engels'in Hegel felsefesine dayanarak formüle etmiş oldukları bu düşünce, bugünkü evrim düşüncesinden içeriği yönünden çok daha kapsamlı ve çok daha zengindir. Zaten geçmiş olan aşamaları âdeta yineleyen, ama onları farklı bir yoldan daha yüksek bir temel üzerinde yineleyen ("yadsımanın yadsınması") bir gelişme, düz bir çizgi boyunca değil de deyim yerindeyse sarmal bir yolda olan bir gelişme; sıçramalarla, altüst oluşlarla, devrimlerle olan bir gelişme: "sürekliliğin kesilmesi"; niceliğin niteliğe dönüşmesi; belirli bir cisim üzerinde, ya da belirli bir olay içinde, ya da belirli bir toplum içinde etkileyen çeşitli eğilim ve kuvvetlerin çelişkili ve çatışmasının doğurduğu, gelişmeye doğru iç itilimler; herhangi bir görüngünün *bütün* yönleri (tarih sürekli olarak yeni yönler çıkarır ortaya) arasında karşılıklı bağımlılık ve en yakın ve çözülmez bağ, belirli yasalar izleyen, hareketin düzgün ve evrensel sürecini sağlayan bir bağ — bunlar, gelişme öğretisi olarak, geleneksel olandan daha zengin olan diyalektiğin bazı özellikleridir. (Marks'ın Engels'e 8 Ocak 1868 tarihinde yazdığı ve materyalist diyalektikle karıştırılması çok saçma olan, Stein'in "aptalca üçlemi" ile alay eden mektubuna bakınız.)

Materyalist Tarih Kavramı

Eski materyalizmin tutarsızlığı, eksikliği ve tek-yanlılığının anlaşılması "toplum bilimini ... materyalist temel ile uyum haline getirmek ve bu temele dayanarak onları yeniden kurmak" gerekliliğine Marks'ı inandırdı. Materyalizm, genel olarak, bilinci, varlığın bir sonucu, tersi değil, olarak açıkladığına göre, öyleyse, insanlığın toplumsal yaşamına uygulandığında materyalizm, *toplumsal bilinci de toplumsal varlığın sonucu olarak açıklaması* gerekir. "Teknoloji" diye yazar Marks (*Kapital*, Birinci Cilt) "insanın doğayı ele alış biçimini, yaşamını sürdürmek için başvurduğu üretim sürecini açıklayarak, toplumsal ilişkilerinin oluşum biçimini ve bu ilişkilerden doğan kavramları ve düşünce biçimlerini ortaya koyar." *Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı*'nın "Önsöz"ünde, Marks, insan toplumuna ve tarihine uygulanan materyalizmin temel ilkelerinin tam bir formülasyonunu aşağıdaki sözlerle vermektedir:

"Varlıklarının toplumsal üretiminde, insanlar, aralarında zorunlu, kendi iradelerine bağlı olmayan belirli ilişkiler kurarlar; bu üretim ilişkileri onların maddi üretici güçlerinin belirli bir gelişme derecesine tekabül eder. Bu üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli toplumsal bilinç biçimlerine tekabül eden bir hukuki ve siyasal üstyapının üzerinde yükseldiği somut temeli oluşturur. Maddi yaşamın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entellektüel yaşam sürecini koşullandırır. İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir; tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklardır. Gelişmelerinin belli bir aşamasında, toplumun maddi üretici güçleri, o zamana kadar içinde hareket ettikleri mevcut üretim ilişkilerine ya da, bunların hukuki ifadesinden başka bir şey olmayan, mülkiyet ilişkilerine ters düşerler. Üretici güçlerin gelişmesinin biçimleri olan bu ilişkiler, onların engelleri haline gelirler. O zaman bir toplumsal devrim çağı

başlar. İktisadi temeldeki değişme, kocaman üstyapıyı, büyük ya da az bir hızla altüst eder. Bu gibi altüst oluşların incelenmesinde, daima, iktisadi üretim koşullarının maddi altüst oluşu ile —ki, bu, bilimsel bakımdan kesin olarak saptanabilir— hukuksal, siyasal, dinsel, artistik ya da felsefi biçimleri, kısaca, insanların bu çatışmanın bilincine vardıkları ve onu sonuna kadar götürdükleri ideolojik biçimleri ayırt etmek gerekir. Nasıl ki, bir kimse hakkında, kendisi için taşıdığı fikre dayanılarak bir hüküm verilmezse, böyle bir altüst oluş dönemi hakkında da, bu dönemin kendi kendini değerlendirmesi gözönünde tutularak, bir hükme varılmaz; tam tersine, bu değerlendirmeleri maddi yaşamın çelişkileriyle, toplumsal üretici güçler ile üretim ilişkileri arasındaki çatışmayla açıklamak gerekir. ... Geniş çizgileriyle, asya üretim tarzı, antikçağ, feodal ve modern burjuva üretim tarzları, toplumsal ekonomik biçimlenmenin ileriye doğru gelişen çağları olarak *nitelen-dirilebilirler.*” (Marks’ın, Engels’e yazdığı 7 Temmuz 1866 tarihini taşıyan bir mektubundaki şu kısa formülasyona bakınız: “Emeğin (işin, çalışmanın) örgütlenmesinin, üretim araçlarıyla belirlendiğine ilişkin kuramınız.”)

Tarihin materyalist anlayışının keşfi, ya da daha doğrusu, materyalizmin uyumlu bir biçimde, toplumsal görüngüler alanına kadar genişletilmesi ve bu alanda sürdürülmesi, daha önceki tarih teorilerinde bulunan iki ana kusuru giderdi. Birinci olarak, bu teoriler, olsa olsa, insanoğlunun tarihsel eylemleri içinde yalnızca ideolojik nedenleri, bu nedenlerin kökenlerini araştırmadan ya da toplumsal ilişkiler sisteminin gelişimine hükmeden nesnel yasaları soruşturmadan ya da bu ilişkilerin maddi üretimin ulaştığı gelişim düzeyi içindeki köklerini görmeden inceler; ikincisi, tarihsel materyalizm, ilk kez yığınların toplumsal yaşam koşullarını ve bu koşullardaki değişimleri, bilimsel doğrulukla inceleme olanağını sağlarken, daha önceki teoriler, halk *yığınlarının* eylemlerini kucaklamamıştı. Marksizm-öncesi “toplumbilim” ve tarih yazarlığı olsa olsa gelişigüzel toparlanmış bir kaba gerçekler yığını ve tarih sürecinin tek tek yönlerinin bir açıklamasını getirmişti. Karşı eğilimlerin tümünü inceleyerek, onları toplumun çeşitli *sınıflarının* açıklıkla ifade edilebilen üretim ve yaşam koşullarına indirgeyerek, özel bir “egemen” fikrin ya da onun yorumlanmasının seçimindeki öznellik ve keyfiliği ayıklayarak ve ayırım yapılmaksızın, bütün fikirlerin ve bütün çeşitli eğilimlerin maddi üretim güçleri koşulundan *çıktığını* açıklayarak, marksizm, toplumsal ekonomik sistemlerin, doğuş, gelişim ve düşüş sürecinin ayrıntılı ve kapsamlı inceleme yolunu göstermiştir. Halk kendi tarihini yapar, ama halkın, halk yığınlarının güdülerini belirleyen, yani çatışan fikir ve uğraşların çarpışmasına yol açan nedir? İnsan toplumlarının yığınları içindeki bu çarpışmaların vardığı sonuç nedir? İnsanın bütün tarihsel faaliyetlerinin temelini oluşturan maddi yaşamın üretiminin nesnel koşulları nelerdir? Bu koşulların gelişme yasası nedir? Marks, bunların hepsine dikkatleri çekti ve bütün geniş çeşitliliği ve çelişkililiğine karşın, belirli yasalarla yönetilen tek bir süreç olarak, tarihin bilimsel incelemesinin yolunu gösterdi.

Sınıf Savaşını

Belli bir toplumda, toplumun bazı üyelerinin uğraşının, ötekilerin uğraşı ile çatıştığı, toplumsal yaşantının çelişkilerle dolu olduğu ve tarihin, uluslar ve toplumların kendi içerisinde olduğu kadar, uluslarla toplumların arasında da bir savaşımı ve, gene bu yanında, birbiri ardından gelen devrim ve gericilik, barış ve savaş, durgunluk ve hızlı ilerleme ya da düşüş dönemlerini ortaya koyduğu herkesçe bilinmektedir. Marksizm, görünüşteki bu labirent ve kaosu yöneten yasaların bulunması için bir kılavuz, yani sınıf savaşımının teorisini sağlamıştır. Belli bir toplumun ya da toplumlar grubunun bütün üyelerinin uğraşları toplumunun incelenmesiyedir ki, bu uğraşların sonucunun bilimsel bir açıklamasına ulaşılabilir. Şu halde çatışma halindeki uğraşlar, her toplumun bölünmüş ol-

duğu sınıfların yaşam biçimi ve konumlarındaki farklılıklarından gelmektedir. “Bugüne dek varolan bütün toplumların tarihi”, diye yazıyordu Marks, *Komünist Manifesto*’da (Engels, daha sonra ilkel topluluğun tarihi dışında, diye eklemiştir) “sınıf savaşımını tarihidir.” “Özgür insan ve köle, patrisiyen ve pleb, efendi ve serf, lonca ustası ve kalfa, tek sözcükle, ezen ve ezilen, biri ötekine sürekli bir karşı-oluş içindeydi, kimi zaman gizli, kimi zaman açık bir kavga, her defasında, ya bir devrimle toplumun geniş ölçüde yeniden kurulmasıyla ya da katılan sınıfların ortak yokoluşu ile sonuçlanan bitmez tükenmez bir kavga sürdürüyorlardı. ... Feodal toplumun yıkıntılarında yeşeren, modern burjuva toplum da, sınıf düşmanlıklarını giderememiştir. Eskilerin yerine, yeni sınıflar, yeni baskı koşulları, yeni savaşım biçimleri koyabilmiştir ancak. Çağımız, burjuvazinin çağı, gene de, şu farklı özelliğe sahiptir: sınıf düşmanlıklarını yalınlaştırmıştır. Toplum, bir bütün olarak giderek daha fazla, iki büyük düşman kampa, birbirleriyle doğrudan yüzyüze gelen iki büyük sınıfa bölünmektedir. Burjuvazi ve proletarya.”

Büyük Fransız Devriminden beri, Avrupa tarihi, bir dizi ülkede, olayların altında yatan gerçek şeyin ne olduğunu etkili bir biçimde açığa çıkarmıştır. — Sınıf savaşımını. Fransa’da Restorasyon dönemi, daha o zamandan olup bitenleri toparlarken sınıf savaşımının bütün Fransız tarihinin anahtarı olduğunu kabul etmek zorunda kalan bir kısım tarihçiler (Thierry, Guizot, Mignet, Thiers) yaratmıştır. Modern dönem —burjuvazinin eksiksiz zafer dönemi, temsili kurumlar, (genel olmasa bile) yaygın oy hakkı, yığınlar içinde geniş ölçüde dolaşan ucuz günlük basın vb. dönemi, işçilerin, giderek gelişen ve güçlü sendikaları ve işveren sendikaları vb. dönemi— sınıf savaşımının olayların itici gücü olduğunu (kimi zaman pek tek-yanlı, “barışçıl”, ve “anayasacı” biçimde olmasına karşın), daha bir çarpıcılıkla göstermektedir. Marks’ın *Komünist Manifesto*’sundan alınan aşağıdaki bölüm, Marks’ın, modern toplumdaki her sınıfın konumunun nesnel bir tahlili açısından, her sınıfın gelişim koşullarının bir tahlili ile ilgili olarak, toplumsal bilimden ne istediğini, bize gösterecektir:

“Bugün burjuvazi ile karşı karşıya bulunan bütün sınıflar içinde, bir tek proletarya gerçekten devrimci bir sınıftır. Öteki sınıflar, modern sanayi karşısında çürümekte ve sonunda yokolmaktadır; proletarya onun özel ve temel ürünüdür. Aşağı orta sınıf, küçük imalatçı, dükkançı, zanaatçı, köylü, bunların tümü, orta sınıfın parçaları olarak varlıklarını yokolmaktan kurtarmak için burjuvaziye karşı dövüşmektedir. Bu nedenle, bunlar devrimci değil tutucudur. Üstelik tarihin tekerleğini geriye döndürmeye çabaladıkları için, gericidirler de. Eskaza devrimci olsalar da bu onların yaklaşmakta olan proleterleşmelerinden ötürüdür; böylece, bunlar mevcut çıkarlarını değil, gelecekteki çıkarlarını savunurlar; bunlar proletaryanın görüş açısını benimsemek için kendi görüşlerini terkederler.”

Birçok tarihsel yapıtlarında, Marks, materyalist tarih yazarlığının, niçin ve nasıl “her sınıf savaşımının politik bir savaşım olduğu”nu açık bir biçimde göstererek, ayrı ayrı her sınıfın, ve kimi zaman da, bir sınıf içerisindeki çeşitli grup ve tabakaların konumlarının tahlilinin parlak ve derin örneklerini vermiştir. Yukarıya aktarılan bölüm, tarihsel gelişim bileşkesini belirlemek amacıyla Marks’ın nasıl karmaşık bir toplumsal ilişkiler ağını ve bir sınıfın bir başka sınıfa, geçmişten geleceğe geçiş aşamalarını tahlil etmiş olduğunun örneğidir.

Marks’ın ekonomik öğretisi, teorisinin en derin, en kapsamlı ve en ayrıntılı doğrulaması ve uygulamasıdır.

MARKS’IN EKONOMİK ÖĞRETİSİ

“Bu yapıtın nihai amacı, diyor Marks Kapital’in önsözünde, modern toplumun”, yani kapitalist, bujuva toplumun, “ekonomik işleyiş yarasını açıklamaktır”. Tarihsel olarak belirlenmiş, belli bir toplumdaki üretim ilişkilerinin, bunların başlangıcı, gelişimi ve çöküşünün bir incelenmesi — Marks’ın ekonomik öğretisinin içeriği işte budur. Kapitalist toplumda meta üretimi egemendir, ve o yüz-

den de Marks, metanın bir tahlili ile başlar.

Değer

Meta ilkönce, insanın gereksinimini karşılayan bir nesnedir; ikincisi, bir başka şeyle değişilebilen bir nesnedir. Bir nesnenin yararlılığı onu bir *kullanım-değeri* yapar. Değişim-değeri (ya da kısaca, değer), her şeyden önce, belirli bir miktardaki kullanım-değerinin bir türünün, belirli bir miktardaki kullanım-değerinin bir başka türü ile değişilebilme oranı, bağıntısıdır. Günlük deneyim bize gösteriyor ki, böylesine milyonlarca değişim, her türlü kullanım-değerini, hatta en farklı ve birbirleriyle karşılaştırılmaz olanları bile, durmadan birbirine eşitlemektedir. Öyleyse, bu farklı nesnelere, belirli bir toplumsal ilişkiler sistemi içinde, sürekli olarak birbirine eşitlenen nesnelere arasında ortak olan nedir? Bunların ortak özelliği, onların *emek ürünleri* olmalarıdır. Ürünlerin değişiminde, insanlar en farklı türden emeği eşitlemektedirler. Metanın üretimi, içinde tek tek üreticilerin farklı ürünleri ürettikleri (emeğin toplumsal bölünümü) ve değişim süreci içinde, bütün bu ürünlerin, birbirine eşitlendiği, bir toplumsal ilişkiler sistemidir. Sonuç olarak bütün bu metalarda ortak olan şey, üretimin belirli bir kolunun somut emeği değil, emeğin belli bir türü değil, *soyut* insan emeğidir — genel olarak insan emeğidir. Bütün metaların toplam değeri ile ifade edilen belli bir toplumun emek-gücünü, bir ve aynı insan emek-gücüdür. Milyonlarca ve milyonlarca değişim işlemi bunu tanıtlamaktadır. Bunun sonucu olarak, her ayrı meta yalnızca *toplumsal olarak gerekli* emek zamanının belirli bir bölümünü temsil eder. Değerin büyüklüğü, toplumsal olarak gerekli-emeğin miktarı ile, ya da belli bir metanın, belli bir kullanım değerinin, üretimi için toplumsal olarak gerekli-emek zamanı ile belirlenir. “Farklı ürünlerimizi değişim içinde eşitlediğimiz zaman, bu davranışımızla, biz, aynı zamanda, bunlara harcanan farklı türden emekleri de insan emeği olarak eşitlemiş oluruz. Bunun farkında olmayız, ama gene de bunu yaparız” Eski iktisatçılardan birinin söylediği gibi, değer iki kişi arasındaki bir ilişkidir; yalnızca şunu da eklemeliydi: maddi bir örtünün altına gizlenmiş bir ilişki. Biz değer ne olduğunu, ancak ona özel bir tarihsel toplum tipi içindeki üretimin toplumsal ilişkiler sistemi açısından, üstelik de, değişimin yığınsal görüntüsü, kendini binlerce ve binlerce kez yineleyen bir görüngü içinde ortaya çıkan ilişkiler açısından baktığımızda, anlayabiliriz. “Değerler olarak bütün metalar, yalnızca kristalleşmiş emek-zamanının belirli kitleleridir.” Metalara katılan emeğin iki yanlı niteliğinin ayrıntılı bir tahlilini yaptıktan sonra, Marks, *değerin biçimi ve parayı* tahlil ederek devam ediyor. Burada, Marks’ın asıl amacı değer için para biçiminin kökenini araştırmak, tek tek ve rastlansal değişim karakterlerinden başlayarak (belli bir miktardaki metanın, belli miktardaki bir başka meta ile değişildiği “değerin basit ve rasgele biçimi”) birçok farklı metanın bir ve aynı özel bir meta ile değişildiği, değer için evrensel biçime geçerek, altın, bu özel meta, evrensel eşdeğer olduğu zaman, değer için para biçimine vararak, değişimin gelişmesindeki tarihsel süreci incelemektir. Değişimin ve meta üretiminin gelişiminin en yüksek ürünü olarak para, bütün bireysel emeğin toplumsal niteliğini, pazarla birleşmiş tek tek üreticiler arasındaki toplumsal bağı maskeler, gizler. Marks, paranın çeşitli işlevlerini çok büyük bir ayrıntı ile tahlil etmektedir; soyut ve zaman zaman salt tümenden gelen bir sergileme tarzı gibi görünen şeyin, gerçekte, değişimin ve meta üretiminin gelişiminin tarihine ilişkin, çok büyük bir olgusal malzeme yığını ele aldığı, buraya özel olarak kaydetmek (genel olarak *Kapital*’in ilk bölümlerinde olduğu gibi) önemlidir. “Parayı ele alsak, varlığı, meta değişiminde belirli bir aşamaya işaret eder. Paranın kendine özgü işlevleri, ister metaların eşdeğeri olsun ister dolaşım ya da ödeme aracı olsun, ister istif ya da evrensel para olsun, bir işlevin ötekine oranla büyüklüğü ve nispi önceliğine göre, toplumsal üretim sürecinin çok çeşitli aşamalarına işaret ederler.” (*Kapital*, Birinci Cilt.)

Artı-Değer

Meta üretiminin gelişimi içindeki belli bir aşamada para, sermayeye dönüşür. Meta dolaşım formülü $M—P—M$ (meta-para-meta) idi, yani bir metanın satın alınması amacıyla bir başkasının satılması. Sermayenin genel formülü, tersine, $P—M—P$ 'dir, yani (bir kârla) satma amacıyla, satınalma. Dolaşıma konan paranın ilk değerindeki artışına Marks, artı-değer demektedir. Kapitalist dolaşım içindeki paranın, bu “büyüme” olgusu, bilinen bir şeydir. Gerçekten de paranın özel ve tarihsel olarak belirlenmiş bir toplumsal üretim ilişkisi olarak *sermaye*'ye dönüşmesini sağlayan, bu “büyüme”dir. Meta dolaşımı, yalnızca eşdeğerlerin değişimi olduğu için, artı-değer bu dolaşımdan ortaya çıkamaz; alıcı ve satıcıların karşılıklı kayıp ve kazanımları, birbirlerini denkleştireceğinden, fiyat artışlarından da ortaya çıkamaz, çünkü burada sözkonusu olan bireysel bir görüngü değil, kitlesel, ortalama ve toplumsal bir görüngüdür. Artı-değeri elde etmek için, para sahibi “piyasada, kullanım-değeri, değer kaynağı olmak gibi özel bir niteliğe sahip bulunan bir metaı bulmak ... zorundadır” — tüketim süreci, aynı zamanda değer yaratılması süreci olan bir meta. Böyle bir meta vardır — insanın emek-gücü. Bunun tüketimi emektir, ve emek, değer yaratır. Para sahibi, tıpkı öteki her metanın değeri gibi, üretimi için zorunlu olan, toplumsal olarak gerekli-emek zamanı ile belirlenen, değeri üzerinden (yani, işçi ve ailesinin yaşamını sürdürme maliyeti üzerinden) emek-gücünü satın alır. Emek-gücünü satın alarak, para sahibi, onu kullanmaya hak kazanmıştır, yani bütün gün boyunca, —diyelim 12 saat— onu çalıştırmaya hak kazanmıştır. Ancak, bu sürenin altı saatinde (“gerekli” emek zamanı), işçi kendi yaşamını sürdürmesi için gerekli maliyeti karşılamak için ürün yaratır; öteki altı saatinde de (“artı” emek zamanı), kapitalistin karşılık olarak ödeme yapmadığı “artı” ürün, ya da artı-değer yaratır. Bu nedenle, üretim süreci açısından, sermaye içindeki iki bölüm birbirinden ayırılmemelidir: Üretim araçlarına (makinelere, aletlere, hammaddelere vb.) harcanan değişmeyen sermaye, ki bunun değeri bir değişikliğe uğramadan, (doğrudan, ya da parça parça) mamul maddeye geçer; ikincisi, emek-gücüne harcanan değişen sermaye. Bu sonuncu sermayenin değeri sabit değildir, emek süreci içinde artı-değer yaratarak, büyür. O yüzden, sermayenin emek-gücünün sömürü derecesini ifade ederken, artı-değer, sermayenin tümü ile karşılaştırılmamalı, yalnızca değişen sermaye ile karşılaştırılmalıdır. Böylece, biraz önce verilmiş olan örnekte, Marks'ın deyişiyle artı-değer oranı, 6: 6, yani yüzde 100'dür.

Sermayenin ortaya çıkması için, iki tarihsel önkoşul sözkonusuydu: önce, belirli miktarda paranın genel olarak meta üretiminin, nispeten yüksek bir gelişme düzeyi koşulları altında, bireylerin ellerinde birikimi; sonra da, iki anlamda da “özgür” bir işçinin, emek-gücünü satarken, bütün sınırlama ve engellerden uzak, ve genel olarak topraktan ve bütün üretim araçlarından arınmış, özgür ve bağlanmadan kopmuş varlığını ancak emek-gücünü satarak koruyabilen, bir emekçinin, bir “proleter”in varlığı.

Artı-değeri artırmanın iki ana yolu vardır: işgününü uzatarak (“mutlak artı-değer”), ve gerekli işgününü azaltarak (“nispi artı-değer”). İlkinin incelenirken Marks, işçi sınıfının, işgününü kısaltmak için savaşımının ve devletin işgününü uzatmak (14. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar) ya da işgününü azaltmak (19. yüzyılda fabrika yasalarının çıkarılması) için müdahalesinin en etkileyici bir tablosunu vermektedir. *Kapital*'in çıkışından bu yana, dünyanın bütün uygar ülkelerindeki işçi sınıfının tarihi, bu tabloyu süsleme yolunda zengin yeni olgular sağlamıştır.

Nispi artı-değer üretimini tahlil ederken, Marks, kapitalizmin emeğin üretkenliğinin artırılmasındaki, üç temel tarihsel aşamayı inceler: (1) basit elbirliği; (2) işbölümü ve manüfaktür; (3) makine ve geniş-ölçekli sanayi. Şunu da belirtmek gerekir ki, Marks'ın, burada, kapitalist gelişmesinin temel ve tipik özelliklerini nasıl derinlemesine açığa çıkardığını, Rusya'nın elzanaatları sanayii konusunda yapılan araştırmaların sağladığı, sözü edilen ilk iki aşamayı örnekleyen bol belgeleme de göstermektedir. Marks'ın 1867'de açıkladığı gibi, büyük makine sanayinin devrimci etkisi, o zamandan bu yana geçen yarımyüzyıl içinde, kendini

birkaç “yeni” ülkede (Rusya, Japonya, vb.) göstermiştir.

Devam edelim. Yeni ve son derece önemli olan bir şey de, Marks’ın *sermayenin birikimi* konusundaki tahlilidir, yani artı-değerin bir bölümünün sermayeye dönüşmesi ve bunun, kapitalistin kişisel gereksinimlerini ya da kaprislerini gidermek için değil de, yeniden üretim için kullanımı. Marks, sermayeye dönüşen tüm artı-değerin değişen sermayeyi oluşturduğunu sanan bütün eski klâsik ekonomi politikçilerin (Adam Smith’ten başlayarak) yaptıkları hatayı açığa çıkardı. Aslında bu [yani sermayeye dönüşen artı-değer -ç.] *üretim araçları* ve değişen sermaye olarak bölünmüştür. Kapitalizmin gelişmesi ve onun sosyalizme dönüşmesi süreci yönünden çok büyük önem taşıyan bir şey de (toplam sermaye içinde), değişmeyen sermaye payının, değişen sermaye payına göre hızlı büyümesidir.

İşçilerin yerine makinenin geçmesini hızlandırarak ve bir uçta zenginlik öteki uçta sefalet yaratarak, sermaye birikimi, “emeğin yedek ordusu” diye adlandırılan şeye, işçilerin “nispi fazlalığı”na ya da “kapitalist aşırı nüfus” a yol açar, ve bu da en farklı biçimlere bürünür ve sermayenin son derece büyük bir hızla üretimi genişletmesine olanak verir. Üretim araçları olarak kredi ve sermaye birikimi ile birlikte, bunun, kapitalist ülkelerde dönemsel olarak oluşan —önce, ortalama her on yılda bir ve daha sonra daha kısa ve daha belirsiz aralıklarla— aşırı üretim *bunalımlarının* anlaşılmasında bir anahtar olduğunu belirtelim. İlkel birikim olarak bilinen şeyi, kapitalizm altında sermaye birikiminden ayırmamız gerekir: İşçilerin, üretim araçlarından zorla koparılması, köylülerin topraktan sürülüp atılması, komünal toprakların çalınması, sömürgeler ve ulusal borçlar sistemi, koruyucu gümrükler ve benzeri şeyler. “İlkel birikim”, bir uçta “özgür” proleterleri yaratırken, öteki uçta para sahibini, kapitalisti yaratır.

“*Kapitalist birikimin tarihsel eğilimi*”, Marks tarafından şu ünlü sözlerle ifade edilmektedir:

“Doğrudan üreticilerin mülksüzleştirilmeleri, acımasız ve vahşetle ve en bayağı, en rezil, en küçültücü, en çirkin tutkuların dürtüsü altında gerçekleştirilmiştir. Tek ve bağımsız emekçinin deyim yerindeyse, kendi emek koşullarına dayalı özel mülkiyetin [köylünün ve zanaatçının] yerini, başkalarının, yani ücretli işçilerin sözde serbest emeklerinin sömürülmesine dayanan kapitalist özel mülkiyet alır. ... Şimdi mülksüzleştirilecek olan kimse, artık, kendi hesabına çalışan emekçi değil, birçok emekçiyi sömüren kapitalisttir. Bu mülksüzleştirme, kapitalist üretimin kendi içinde taşıdığı yasaların işlemesiyle, sermayenin merkezileşmesi ile gerçekleşir. Bir kapitalist, daima birçoklarının başını yer. Emek sürecinin gitgide boyutları büyüyen kooperatif şekli, bilimin bilinçli teknik uygulaması, toprağın yöntemli bir biçimde işlenmesi, emek araçlarının ancak ortaklaşa kullanılabilir emek araçlarına dönüştürülmesi, bütün emek araçlarının bileşik toplumsal emeğin üretim araçları olarak kullanılmasıyla sağlanan tasarruf, bütün insanların dünya pazarları ağına sokulması ve böylece kapitalist rejimin uluslararası bir nitelik kazanması, bu, merkezileşme ya da birçok kapitalistin birkaç kapitalist tarafından mülksüzleştirilmesi ile elele gider. Bu dönüşüm sürecinin bütün avantajlarını sömüren ve tekellerine alan büyük sermaye sahiplerinin sayılarındaki devamlı azalmayla birlikte, sefalet, baskı, kölelik, soysuzlaşma, sömürü de alabildiğine artar; ama gene bununla birlikte, sayıları sürekli artan, kapitalist üretim sürecinin bizzat kendi mekanizması ile eğitilen, birleştirilen ve örgütlenen işçi sınıfının başkaldırmaları da genişler, yaygınlaşır. Sermaye tekeli, kendisiyle birlikte ve kendi egemenliği altında fıskırıp boy atan üretim biçiminin ayakbağı olur. Üretim araçlarının merkezileşmesi ve emeğin toplumsallaşması, en sonunda, bunların kapitalist kabuklarıyla bağdaşmadıkları bir noktaya ulaşır. Böylece kabuk parçalanır. Kapitalist özel mülkiyetin çanı çalmıştır. Mülksüzleştirilenler mülksüzleştirilirler.” (*Kapital*, Birinci Cilt.)

Yine, Marks'ın *Kapital*'in İkinci Cildinde vermiş olduğu, toplam toplumsal sermayenin yeniden üretimi konusundaki tahlilleri, son derece önemlidir ve yenidir. Burda da Marks, özel bir olayı değil, genel bir olayı; toplumsal ekonomiyi yalnızca bir bölüntü olarak değil, bir bütün olarak ele alır. Marks klâsik iktisatçıların sözü geçen yanlışını düzelterek, toplumsal üretimin tümünü iki büyük seksiyona ayırmaktadır: (1) Üretim araçları üretimi, ve (2) tüketim nesneleri üretimi, ve toplam toplumsal sermayenin dolaşımını —hem eski boyutları içinde yeniden üretildiği zaman ve hem de birikim durumunda— sayısal örnekleriyle, ayrıntılı olarak inceler. *Kapital*'in Üçüncü Cildi, *ortalama kâr oranının* değer yasası temelinde nasıl oluştuğu sorununu çözmektedir. Marks'ın kişiliğinde, iktisat biliminin yapmış olduğu büyük ilerleme, kaba ekonomi politığın ve modern "marginal fayda teorisi"nin, sık sık kendilerini sınırlandırma durumunda kaldıkları, tek tek durumlar ya da rekabetin dışsal ve yüzeysel yanları açısından değil, bir bütün olarak toplumsal ekonomi açısından, yığınsal ekonomik görüngüler açısından, bir tahlil yürütmesidir. Marks, önce artı-değerin kökenini tahlil eder ve bundan sonra, onun kâr, faiz ve toprak rantı halinde bölüşümünü ele alarak incelemesini sürdürür. Kâr, artı-değer ile girişime yatırılan toplam sermaye arasındaki orandır. "Organik bileşimi yüksek" bir sermaye, (yani, toplumsal ortalamadan fazla olarak, değişmeyen sermayenin, değişen sermayeye ağır basması ile), ortalamanın altında bir kâr oranı getirir; "organik bileşimi yüksek" bir sermaye, ortalamanın üstünde bir kâr oranı getirir. Kapitalistler arasındaki rekabet, ve onların sermayelerini bir daldan bir başka dala aktarma özgürlükleri, her iki halde de, kâr oranını ortalamaya indirger. Belli bir toplumda bütün metallerin değerlerinin toplam tutarı, metallerin fiyatlarının toplam tutarı ile denklenmiştir, ama tek tek girişimlerde ve üretim dallarında, rekabetin bir sonucu olarak, meta kendi değeriyle satılmaz, yatırılan sermaye *artı* ortalama kâra eşit *olan üretim-fiyatına* (ya da üretim fiyatlarına) satılır.

Bu yolla, fiyat ve değer arasındaki fark ve kârın çeşitlenmesi konusunda çok iyi bilinen ve tartışma götürmez gerçek, Marks tarafından, bütün metanın değerinin toplam tutarının, fiyatların toplam tutarı ile denkleşmesinden hareketle, değer yasasına dayanılarak, kusursuz bir biçimde açıklanmıştır. Bununla birlikte, (toplumsal) değer (tek tek) fiyatlara eşitlenmesi, basit ve doğrudan değil, çok karmaşık bir yolda olur. Çok doğaldır ki, birbirlerine yalnızca pazar ile bağlanmış, ayrı meta üreticilerinin bulunduğu bir toplumda, yasaya uygunluk, ancak her yönden tek tek sapmaların karşılıklı olarak birbirlerini denkleşmesiyle, ortalama, toplumsal, kitlesel bir görünüş olabilir.

Emek üretkenliğinin artışı, değişen sermayeye oranla değişmeyen sermayenin çok daha hızlı büyümesi anlamına gelir. Artı-değer, yalnızca değişen sermayenin bir işlevi olduğuna göre, (artı-değerin yalnızca değişen sermayeye değil, sermayenin tümüne oranı olan) kâr oranının düşme eğilimi göstereceği açıktır. Marks, bu eğilimin ve bunu gizleyen ya da buna karşı koyan bazı durumların ayrıntılı bir tahlilini yapar. *Kapital*'in Üçüncü Cildinin, tefeci sermaye, ticaret sermayesi ve para sermayesi ile ilgili, son derece ilginç bölümleri üzerinde durmadan, en önemli bölümüne geçmek zorundayız — *toprak rantı* teorisine. Toprağın alanı sınırlı olduğuna göre ve, kapitalist ülkelerde, toprak, özel mülk sahiplerinin ellerinde ayrı ayrı bulunduğu göre, tarımsal ürünlerin üretim fiyatları, ortalama nitelikteki topraktan değil de, en kötü topraktan elde edilen ürünlerin maliyetiyle belirlenir; ortalama koşullarda değil de, ürünün pazara arzındaki en kötü koşullarla belirlenir. Bu fiyat ile, daha iyi toprakta (ya da daha iyi koşullarda) yapılan üretimin fiyatı arasındaki fark, *farklılık (differential)* rantını oluşturur. Ayrıntılarıyla bunu inceleyerek ve değişik toprak bölümlerinin verimlilik farklarından, ve toprağa yatırılan sermaye miktarındaki farktan, bunun nasıl ortaya çıktığını göstererek, Marks farklılık rantının yalnızca daha iyi topraktan daha kötü toprağa ardarda geçiş olduğu durumlarda ortaya çıktığını kabul eden Ricardo'nun yanlışını (bkz: Rodbertus'un eleştirisinin son derece dikkat çekici olduğu *Artı-Değer Teorileri*) tümüyle açığa çıkarmaktadır. Oysa, tersine geçişler olabilir, toprak, bir kategoriden, ötekilerine geçebilir (tarımsal teknikteki ilerlemeler, kasabaların

büyümesi vb. nedenleriyle), ve doğaya, kapitalizmin bozukluğunu, sınırlamalarını ve çelişkilerini yükleyen, o dillerde dolaşan “azalan getiri yasası”, kökünden yanlıştır. Ayrıca, sanayiın bütün kollarında ve genel olarak ulusal ekonomideki kâr eşitlemesi, rekabetin tam serbestliği ve sermayenin bir daldan, bir ötekine serbest akışını öngörmektedir. Ama toprağın özel mülkiyeti bu serbest akışı engelleyen tekeli yaratır. Bu tekelleşme yüzündendir ki, sermayenin organik bileşiminin düşük ve bunun sonucu olarak, bireysel kâr oranının daha yüksek olduğu tarımsal ürünler, kâr oranının eşitlenmesinin oldukça serbest olan sürecine girmezler. Bir tekelci olarak toprak sahibi, fiyatı ortalamanın üstünde tutabilir, ve bu tekel fiyatı *mutlak* rantın doğmasına neden olur. Farklılık rantı, kapitalizm ortamında, ortadan kaldırılamaz, ama mutlak rant *kalkabilir* —örneğin, toprağın ulusallaştırılması ile, devlet mülkiyeti haline getirilmesiyle. Bu, özel toprak sahiplerinin tekeli yıkacak ve tarımda rekabet serbestliğinin daha tam ve tutarlı işlenmesini sağlayacaktır. İşte bu yüzden, Marks’ın da belirttiği gibi, burjuva radikalleri, tarihin gelişimi içinde, tekrar tekrar toprağın ulusallaştırılması yolundaki bu ilerici burjuva talebi, bugün daha özel bir önem ve “duyarlık” taşıyan bir başka tekelleşmeyi —genel olarak, üretim araçlarının tekelleşmesini— çok yakından etkileyeceği için burjuvazinin çoğunu aslında korkutan bir talebi ileri sürmüşlerdir (Sermaye üzerinden ortalama kâr oranı ve mutlak toprak rantı teorisinin, dikkate değer, anlaşılır, öz ve açık bir sergilemesini, Marks, 2 Ağustos 1862 günlü Engels’e yazdığı bir mektupta yapmaktadır. *Briefwechsel*, c. 3, s. 77-81’e bakınız; ayrıca bkz: 9 Ağustos 1862 tarihli mektubu, *ibid.*, s. 86-87.).

Toprak rantının tarihiyle ilgili olarak, Marks’ın, emek rantın (köylü toprakbeyinin toprağında çalışarak artı-ürün yaratır) ürün olarak ödenen ranta ya da *aynî* ranta (köylü kendi toprağında artı-ürün yaratır ve onu “ekonomik olmayan zorlama” nedeniyle toprak beyine verir) nasıl dönüştüğünü, daha sonra para ranta (meta üretiminin birleşmesi sonucu olarak paraya çevrilen, aynî rant —eski Rusya’da *obrok*) ve en sonunda da, köylülerin yerini toprağı kiralanmış emek yardımı ile işleyen tarımsal girişimcinin almasıyla, kapitalist ranta dönüşmesini gösterdiği önemli tahlilleri belirtmek de gerekir. “Kapitalist toprak rantının doğuşu”nun bu tahlili ile bağıntılı olarak Marks’ın *tarımda kapitalizmin evrimi* ile ilgili (Rusya gibi geri ülkelerde özel önem taşıyan) bir dizi derin düşüncelerini de belirtmek yerinde olur.

“Ayrıca aynî rantın para-ranta dönüşmesine, kendilerini para karşılığı kiraya veren mülksüz bir gündelikçiler sınıfının oluşumu, kaçınılmaz olarak eşlik etmekte kalmaz, hatta bu oluşum ondan önce meydana gelir. Bunların doğuşu sırasında, bu yeni sınıfın ancak arasıra ortaya çıktığı dönemde, rant ödemelerine tâbi daha refah içindeki köylüler arasında, ücretli tarım emekçilerini kendi hesaplarına sömürme görevi zorunlu olarak gelişir, tıpkı feodal dönemlerde, daha hali-vakti yerinde köylülerin kendilerinin de serf tutması gibi. Bu yolla, giderek, belli bir miktar servet biriktirme ve bizzat, gelecekteki kapitalistler haline dönüşme olanağı elde ederler. Böylece, kendileri toprağın çalışan eski zilyetleri, gelişmesi, kıym sınırları ötesindeki kapitalist üretimin genel gelişmesi ile belirlenen, kapitalist kiracılar için bir ana okulunun doğmasını bizzat sağlamış olurlar.” (*Kapital*, Üçüncü Cilt, s. 332.)

“Tarımsal nüfusun bir kısmının mülksüzleştirilmesi ve yerlerinden atılmaları, sanayi sermayesi için, yalnız, işçilerle, bunların yaşam araçlarını ve iş araçlarını serbest hale getirmekle kalmaz; bir iç pazar da yaratmış olur.” (*Kapital*, Birinci Cilt, s. 778.)

Öte yandan kırsal nüfusun yoksullaşması ve yıkımı, sermaye için yedek emek ordusunun yaratılmasında rol oynar. Her kapitalist ülkede, “Tarımsal nüfusun bir kısmı işte bunun için devamlı olarak kent ya da manüfaktür proletaryasına dönüşme noktasında ve bu dönüşüm için uygun koşulları bekler durumdadır. ... Bu nispi artı-nüfus kaynağı böylece devamlı akış halindedir. ... Tarım işçisinin ücreti, bu nedenle, asgariye indirgenmiş durumdadır ve bir ayağı daima sefalet batağına saplanmış haldedir.” (*Kapital*, Birinci Cilt, s. 668.) İşlediği

toprak üzerinde köylünün özel mülkiyeti küçük üretimin temelidir ve gelişmesinin ve klâsik biçimine ulaşmasının koşuludur. Ama böyle, küçük üretim, ancak, üretimin ve toplumun dar ve ilkel bir çerçevesi ile uyuşabilir. Kapitalizm koşullarında, “köylülerin sömürsü, sanayi proletaryasının sömürsünden yalnızca sömürünün biçimiyle ayırddılır. Sömüren ayındır: *Sermaye*. Tek tek kapitalistler, tek tek köylüleri, *ipotekler* yolu ile ve *tefecilik* yolu ile sömürürler. Kapitalist sınıfı, köylü sınıfı, devlet *vergisi* yolu ile sömürür.” (*Fransa’da Sınıf Savaşmaları*.) “Köylünün küçük toprak parçası, artık, kapitaliste topraktan kâr, faiz ve rantı çekip almasına ve köylünün kendisine de nasıl olup da gündeliğini çıkarabileceğinin tasasını bırakmasına olanak veren bir bahaneden başka bir şey değildir” (*Louis Bonaparte’in 18 Brumaire’i*.) Bir kural olarak, köylü, kapitalist topluma, yani kapitalist sınıfa “özel mülk sahibi olma görüntüsü altında *İrlandalı kiracı çiftçi* durumuna” (*Fransa’da Sınıf Savaşmaları*) düşerek ücretinin bir bölümünü bile terkeder. “Küçük-köylü mülkiyetinin egemen olduğu ülkelerde hububat fiyatlarının, kapitalist üretim tarzının egemen olduğu ülkelere daha düşük olmasının nedenlerinden biri” (*Kapital*, Üçüncü Cilt, s. 340) nedir? Bunun nedeni, köylünün, topluma (yani kapitalist sınıfa) artı-ürününün bir bölümünü cabadan vermesidir. “Bu düşük fiyat [tahıl ve öteki tarımsal üretimin], öyleyse, hiç de onların emek üretkenliğinin değil, üreticinin yoksulluğunun bir sonucudur.” (*Ibid.*) Kapitalizm koşullarında, küçük-ölçekli üretimin normal biçimi olan küçük-işletme sistemi, bozulur, çöker ve yok olur. “Parçalı toprak mülkiyeti doğası gereği, emeğin toplumsal üretici güçlerinin gelişmesini, emeğin toplumsal biçimlerini, sermayenin toplumsal yoğunlaşmasını, geniş-ölçekli sığır yetiştiriciliğini ve bilimin ilerici uygulamasını kendi dışında tutar. Tefecilik ve bir vergi sistemi, bunu her yerde zayıflatmak zorunda bırakır. Toprak fiyatındaki sermaye harcaması, bu sermayeyi toprağın işlenmesinden geri çeker. Üretim araçlarının sonu gelmez bölük pörçük oluşu, ve üreticilerin kendilerinin de tek başına kalışları.” (Kooperatif toplulukları, yani küçük köylülerin birlikleri, son derece ilerici burjuva görevi görürlerken, bu eğilimi tümüyle atmaksızın, sadece onu zayıflatır; öte yandan unutmamak gerekir ki, bu kooperatif toplulukları, hali-vakti yerinde köylüler için çok yararlı olurlarken, yoksul köylü yığınlarına çok az yararlı olmakta ya da hiç yararlı olmamaktadır; böylelikle birliklerin kendileri de ücretli emeğin sömürücüsü olurlar.) “İnsan enerjisinin korkunç heba edilişi. Üretim koşulunun giderek elverişsiz hale gelmesi ve üretim araçlarının fiyatlarının yükselmesi — toprak parçaları mülkiyetinin kaçınılmaz bir yasası.” Tarımda, sanayide olduğu gibi, kapitalizm, üretim sürecini ancak “üreticinin kurban edilmesi” pahasına dönüştürür. “Kır emekçilerinin geniş bölgelere dağılmaları, bunların direnme güçlerini kırdığı halde, kent işçilerinin yoğunlaşmaları bu gücü artırır. Kent sanayilerinde olduğu gibi, modern tarımda da, emeğin üretkenliğindeki artış ve harekete geçirilen emek kitlesi, bizzat emek-gücünün ısrarı ve kemirilip tüketilmesi pahasına olur. Üstelik, kapitalist tarımdaki her gelişme, yalnız emekçiyi soyma sanatında değil, toprağı soyma sanatında da bir ilerlemedir. ... Kapitalist üretim, bu nedenle, teknolojiyi geliştirir, ve ancak bütün zenginliğin asıl kaynağını, yani toprağı ve emekçiyi kurutarak çeşitli süreçleri toplumsal bir bütün içinde birleştirir.” (*Kapital*, Birinci Cilt, 13. Bölümün sonu)

SOSYALİZM

Yukarıdan beri açıkça görülmektedir ki, Marks kapitalist toplumun sosyalist topluma dönüşmesinin kaçınılmazlığını, tümüyle ve yalnızca, çağdaş toplumun gelişiminin ekonomik yasasından çıkarmaktadır. Marks’ın ölümünden bu yana, yarım yüzyıl boyunca, geniş-ölçekli üretimin büyümesiyle kapitalist karteller, sendikalar ve tröstlerle olduğu kadar, mali sermayenin boyutları ve gücündeki çok büyük artışla da kendini çok çarpıcı bir biçimde ortaya koyan ve binlerce biçime bürünerek görülmemiş bir hızla ilerleyen emeğin toplumsallaşması, sosyalizmin kaçınılmaz doğuşunun, başlıca maddi temelini hazırlamaktadır. Bu dönüşümün düşünsel ve manevi itici gücü, bizzat kapitalizm tarafından eğitil-

mekte olan proletaryadır. Proletaryanın burjuvaziye karşı her gün biraz daha içerik yönünden zenginleşerek bir sürü biçimlerde ifadesini bulan savaşımlı, politik gücün proletarya tarafından ele geçirilmesine (“proletarya diktatörlüğü”) yönelen, politik bir savaşım halini kaçınılmaz olarak alır. Üretim toplumsallaşması, sonunda, üretim araçlarının toplumun malı olmasına, “mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmesi”ne yol açmak zorundadır. Emegün üretkenliğinde görülmemiş bir artış, daha kısa işgünü, küçük-ölçekli, ilkel ve dağınık üretimin kalıntı ve yıkıntılarının yerini kolektif ve gelişkin emegün alması — bu dönüşümün doğrudan sonuçları bunlardır. Kapitalizm, her zaman, tarım ve sanayi arasındaki bağları koparır, ama aynı zamanda da, çok yüksek gelişimi içersinde, bu bağların yeni öğelerini, bilimin bilinçli olarak uygulanması ve kolektif emegün yoğunlaşması, ve insan nüfusunun yeniden dağılımı (böylece, hem kırsal bölgenin geriliğine tecrit edilmişlik ve barbarlığa, ve büyük kentlerde geniş halk yığınlarının yoğunlaşmasına bir son verir) temeline dayanarak sanayi ve tarım arasında bir birliği hazırlar. Yeni bir aile biçimi, kadınların durumunda ve genç kuşağın yetiştirilmesinde yeni koşullar, bugünkü kapitalizmin en yüksek biçimleri ile hazırlanır: kadınların ve çocukların emegi ve ataerkil ailenin kapitalizm tarafından yıkılması, kaçınılmaz olarak, en korkunç, en yıkıcı ve en iğrenç biçimleri ile modern toplumda görülür. Böyle olmakla birlikte, “modern sanayi, üretim sürecinde, kadınlara, gençlere, her iki cinsiyetten çocuklara, ev alanının dışında önemli bir yer vermekle, daha üst düzeyde bir aile biçimi ve cinsiyetler arası ilişki konusunda yeni bir ekonomik temel yaratır. Cermen-hıristiyan aile biçimini mutlak ve değişmez saymak, birarada alındığı zaman bir dizi tarihsel gelişmenin hakları olan eski Roma, Yunan ya da Doğu aile biçimine bu özelliği vermek kadar saçmadır. Ayrıca, her iki cinsiyetten ve her yaşta bireylerden oluşan ortaklaşa çalışma topluluğunun, uygun koşullar altında, zorunlu olarak insanı geliştiren bir kaynak halini alacağı açık bir gerçektir; oysa üretim sürecinin işçi için değil, işçinin üretim süreci için varolduğu, kendiliğinden ortaya çıkan, zalim ve kapitalistçe biçimiyle bu durum, durmadan çevreye yayılan bir yozlaşma ve kölelik kaynağı olur.” (*Kapital*, Birinci Cilt, 13. Bölümün sonu.) “Fabrika sistemi içinde atılmış ve filizlenmeye başlamıştır; bu tür bir eğitimle, belli bir yaşın üzerindeki her çocuk, üretici işi öğrenim ve jimnastik ile birarada yürütecek ve bu yalnızca üretimdeki etkinliğin artırılmasında bir yöntem olarak değil, tam anlamıyla gelişmiş bir insanın yetiştirilmesinde tek yöntem olarak uygulanacaktır.” (*Ibid.*) Marks’ın sosyalizmi, ulus topluluğu ve devlet sorunlarını da, yalnızca geçmişi açıklamak anlamında değil, aynı zamanda geleceğin cüretli bir önceden görmesi ve bunu gerçekleştirmek için gözüpek bir eyleme girişilmesi de, aynı tarihsel yere oturtulmaktadır. Uluslar, toplumsal gelişmenin burjuva çağının, kaçınılmaz bir ürünü, kaçınılmaz bir biçimdir. İşçi sınıfı “kendini ulus içinde oluşturmak”sızın, “ulusal” olmaksızın (“sözcüğün bujuva anlamıyla değil kuşkusuz”), güçlenemezdi, olgunlaşamazdı ve biçimlenemezdi. Ne var ki, kapitalizmin gelişmesi, her gün biraz daha ulusal sınırları kırıp atmakta, ulusal yalnızlığı bozmakta, ulusal uzlaşmaz karşıtlık yerine, sınıf uzlaşmaz karşıtlığını koymaktadır. Onun için gelişmiş kapitalist ülkelerde “işçilerin vatani yoktur” ve işçilerin “birleşik eylemi”, en azından uygar ülkeler için “işçi sınıfının kurtuluşu için başlıca koşullardan biridir” sözleri tam tamına doğrudur (*Komünist Manifesto*). Zorun örgütlenmesi olan devlet, toplumun gelişmesinin belirli bir aşamasında, toplumun uzlaşmaz sınıflara bölündüğü, ve görünüşte toplumun üzerinde duran ve belirli ölçüde toplumdan ayrı olan bir otorite olmaksızın toplumun varolamayacağı zaman ortaya çıkmıştır. Sınıf çelişkilerinden çıkan devlet, “en güçlü sınıfın, iktisadi bakımdan egemen olan, ve bunun sayesinde, siyasal bakımdan da egemen sınıf durumuna gelen ve böylece ezilen sınıfı boyunduruk altında tutmak ve sömürmek için yeni araçlar kazanan sınıfın devleti” olur. “İşte bundan ötürüdür ki, antik devlet, her şeyden önce, köleleri boyunduruk altında tutmak için, köle sahiplerinin devletiydi; tıpkı feodal devletin, serf ve angaryacı köylüleri boyunduruk altında tutmak için soyluların organı, ve modern temsili devletin [de], ücretli emegün sermaye tarafından sömürülmesi aleti olması gibi”. (Engels, *Ailenin, Özel Mülki-*

yetin ve Devletin Kökeni, yazarın kendisinin ve Marks'ın görüşlerini açıkladığı bir yapıt.) En özgür ve en ilerici burjuva devlet biçimi olan demokratik cumhuriyet bile, bu gerçeği hiç bir biçimde yok edemez, olsa olsa (hükümet ile borsa arasındaki ilişkilerin, memurlar ve basın —dolaylı ve dolaysız— bozulmalarının vb.), biçimini değiştirir. Sosyalizm sınıfların ortadan kaldırılmasına yol açmakla devletin ortadan kaldırılmasına da yol açacaktır. *Anti-Dühring*'de Engels, şöyle diyor:

“Devletin gerçekten tüm toplumun temsilcisi olarak görüldüğü ilk eylem, —üretim araçlarına toplum adına el konması—, aynı zamanda onun devlet olarak kendine özgü son eylemidir de. Bir devlet iktidarının toplumsal ilişkilere müdahalesi, bir alandan sonra bir başkasında gereksiz hale gelir, ve o zaman ister istemez uykuya dalar. Kişilerin hükümeti, yerini, şeylerin idaresi ve üretim işlemlerinin yönetimine bırakır. Devlet ‘ilga’ edilmeyiz, söner.”

“Üreticilerin özgür ve eşitçi bir birlik temeli üzerinde üretimi yeniden düzenleyecek olan toplum, bütün devlet makinesini, bundan böyle kendine lâıyk olan yere, bir kenara atacaktır: âsâr-ı atika müzesine, çıkırk ve tunç baltanın yanına.” (Engels, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*.)

Son olarak, mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmesi döneminde de varlığını sürdürecektir olan küçük köylü karşısında Marks'ın sosyalizminin tutumu konusunda Marks'ın görüşlerini ifade eden, Engels tarafından yapılan açıklamaya değinmeliyiz:

“... iktidara geçtiğimizde, büyük toprak sahipleri için yapma zorunda kalacağımız gibi, küçük köylüleri (karşılığını ister ödeyerek, ister ödemeyerek) zorla kamulaştırmayı aklımızdan bile geçiremeyeceğimiz de bir o kadar açık. Küçük köylü karşısındaki ödevimiz, ilkin, onu buna zorlayarak değil, ama örnekler aracılığıyla buna götürerek, ve toplumun yardımını onun buyruğu altına koyarak, onun bireysel mülkiyeti ve işletmesini, kooperatif işletmeye dönüştürmektir. O zaman, kuşku yok ki, küçük köylüye bugün bile açıkça anlaması gereken, gelecekteki çıkarlarını gösterebilecek geniş araçlara sahip olacağız.” (Engels, *Fransa'da ve Almanya'da Köylü Sorunu*, s. 17, Alekseyeva tarafından yayınlanmıştır. Rusça çevirisinde yanlışlar vardır. Orijinali *Die Neue Zeit*'tedir.)

PROLETARYANIN SINIF SAVAŞIMININ TAKTİKLERİ

Daha 1844-45'ten başlayarak, eski materyalizmin temel eksikliklerinden birini, yani devrimci pratik eylemin önemini kavramada ya da koşullarını anlamadaki yetersizliğini inceledikten sonra, Marks, teorik çalışmalarının yanında, bütün yaşamı boyunca proletaryanın sınıf savaşımının taktiksel sorunlarına sürekli bir dikkat göstermiştir. Bu konuyu kapsayan çok geniş bir malzeme yığını Marks'ın *bütün* çalışmalarında, özellikle dört cilt halinde 1913'te yayınlanmış olan Engels'le olan yazışmalarında vardır. Bu malzeme daha biraraya getirilmemiş, toplanmamış, incelenmemiş ve üzerinde çalışılmamıştır. O yüzden biz burada, Marks'ın pek yerinde olarak, *bu* yanı olmaksızın, materyalizm eksik, tek yanlı ve cansızdır dediğini vurgulayarak, en genel ve en kısa açıklamalar üzerinde durmak zorunda kalacağız. Proletarya taktiklerinin temel görevi, Marks tarafından, materyalist-diyalektik *Weltanschauung*'unun bütün postulatları ile kesin uyum içinde tanımlanmıştır. Yalnızca, belirli bir toplumdaki tüm olarak bütün sınıflar arasındaki ilişkilerin genel toplamının nesnel bir değerlendirmesi, ve bunun sonucu olarak, bu toplumun ulaştığı nesnel gelişme aşamasının ve onunla öteki toplumlar arasındaki ilişkilerin bir değerlendirilmesi, ileri bir sınıfın doğru taktikleri için temel görevi görebilir. Aynı zamanda, bütün sınıflar ve bütün ülkeler, statik olarak değil de, dinamik olarak, yani bir hareketsizlik durumu içinde değil de, (yasaları her sınıfın varlığının ekonomik koşullarıyla belirlenen) hareket hali içinde ele alınmaktadır. Hareket de yalnızca geçmiş açısından değil, aynı zamanda

gelecek açısından, ve gene yalnız yavaş değişimleri gören “evrimcilerin” anladığı kaba anlamında değil, ama diyalektik olarak ele alınmaktadır: “... bu çaptaki gelişmeler içinde yirmi yıl, bir günden fazla değildir, gerçi daha sonra yirmi yılı kapsayacak günler gelebilir” diye Engels’e yazıyor Marks. (*Briefwechsel*, Cilt 3, s. 127) Gelişmenin her aşamasında, her anında, proletaryaya taktikleri, bir yandan ileri sınıfın sınıf bilincini, gücünü ve militanlığını geliştirmek için siyasal durgunluk ya da hareketsiz, sözde “banşçı” gelişme dönemlerinden yararlanırken, öte yandan da bu yararlanmanın tüm çabasını, bu sınıfın ilerlemesi “nihai amacı”na doğru, onda, “yirmi yılı kapsayan” büyük günlerin büyük amaçları için pratik çözümler bulmak yeteneğinin yaratılmasına doğru yönelterek, insan tarihinin bu nesnel olarak kaçınılmaz diyalektiğini hesaba katmak zorundadır. Marks’ın tezlerinden ikisi bununla ilgili olarak özel önem taşımaktadır: bunlardan biri *Felsefenin Sefaleti* içindedir ve proletaryanın ekonomik savaşımı ve ekonomik örgütlenmesiyle ilgilidir, öteki *Komünist Manifesto*’dadır ve proletaryanın siyasal görevleriyle ilgilidir. İlke şöyledir: “Geniş-ölçekli sanayi birbirini tanımayan bir insan yığını bir yerde yoğunlaşmıştır. Rekabet bunların çıkarlarını böler. Ama ücretlerin korunması, patronlarına karşı sahip oldukları bu ortak çıkar, onları ortak bir direnme —birlik— düşüncesinde birleştirir. ... Başlangıçta tecrit edilmiş olan birlikler gruplar halinde gelirler ... ve daima birleşmiş sermaye ile yüz yüze oluşları, birliğin korunmasını onlar için [yani işçiler için] ücretlerin korunmasından daha çok gerekli hale getirir. ... Bu savaşımında —gerçek bir iç savaşta— yaklaşmakta olan kavganın gerekli tüm unsurları birleşir ve gelişir. Bir kez bu noktaya ulaştığında, birlik siyasal bir niteliğe bürünür.” Biz, burda, birkaç on yıl sürecek olan ekonomik savaşımın ve sendika hareketinin proletaryanın güçlerini “geleceğin kavgasına” hazırlayacağı bütün bu uzun dönemin program ve taktiklerini buluyoruz. Bunun tümü, Marks ve Engels’in birçok kez atıflar yapmış oldukları, sınıai “gönenc”in, nasıl “proletaryayı satın almak” girişimlerine, onları savaşımından uzaklaştırmaya yol açtığını gösteren, İngiliz işçi hareketi örneği ile (*Briefwechsel*, cilt 1, s. 136); bu gönencin genel olarak nasıl “işçileri demoralize ettiğini” (cilt 2, s. 218); İngiliz proletaryasının nasıl “burjuvalaştığını” — “bütün ulusların bu en burjuvası, açıkça eninde sonunda burjuvazinin yanında bir burjuva aristokrasisine ve bir burjuva proletaryasına sahip olmayı amaçlamaktadır” (cilt 2, s. 290); onun “devrimci enerjisinin” nasıl sızıp kaybolduğunu (cilt 3, s.124); “İngiliz işçilerinin kendilerini açık burjuva salgınından kurtarmalarından önce oldukça uzun bir zaman boyunca nasıl beklemek gerekeceğini (cilt 3, s. 127); İngiliz işçi hareketinin nasıl “çartist hırstan yoksun olduğunu” (1866, cilt 3, s. 305); İngiliz işçi liderlerinin nasıl “radikal burjuva ve işçi” arasında bir tip haline geldiği (Holyoak’a atfen, cilt 4, s. 209); nasıl İngiliz tekelliliği yüzünden, ve tekellilik devam ettiği sürece, “İngiliz işçisinin yerinden kımıldamayacağı”nı (cilt 4, s. 443) gösteren örneklerle karşılaştırılmalıdır. İşçi sınıfı hareketinin genel gidişi (*ve sonucu*) ile bağlantılı olarak, ekonomik savaşım taktikleri, burda, göze çarpan bir genişlikte, ayrıntılı, diyalektik ve gerçekten devrimci açıdan ele alınmaktadır.

Komünist Manifesto, politik savaşımın taktikleri üzerinde temel bir marksist ilkeyi geliştirmiştir: “Komünistler, işçi sınıfının ivedi hedeflerine ulaşılması ve o andaki çıkarlarının gerçekleşmesi için savaşır; ama mevcut hareket içerisinde, bu hareketin geleceğini de temsil eder ve gözetirler.” İşte bu yüzden Marks, 1848’de Polonya’daki “tarımsal devrim” partisini, “1846’da Krakov ayaklanmasını düzenleyen partiyi” destekledi. Almanya’da Marks, 1848 ve 1849’da aşırı devrimci demokratları destekledi, ve taktikler konusunda o zaman söylemiş olduklarından, daha sonra hiç geri dönmedi. Alman burjuvazisini, “daha başında, halka ihanet etme” (yalnızca köylülükle bir ittifak, burjuvazinin amaçlarını tümüyle gerçekleştirmesini sağlayabilirdi), “ve eski toplumun taçlı temsilcileriyle uzlaşma eğiliminde” olan bir unsur olarak değerlendirdi. Burjuva demokratik devrim döneminde, Alman burjuva sınıfının konumunu, Marks şöyle özetlemektedir — bu arada şunu da belirtelim ki, bu tahlil, toplumu üstelik de yalnızca *geriye doğru* bir hareket yönünden değil, hareket içerisinde inceleyen bir materyalizm

örneğidir: “Kendine güvenmeksizin, halka güvenmeksizin, yukardakilere homurdanan, aşağıdakiler önünde titreyen ... dünya fırtınasıyla yılan, ... hiç bir yönüyle enerjisi olmayan, her yönüyle aşırımacılık ... inisiyatifsiz ... bunak çıkarları uğruna kendini gürbüz bir halkın ilk gençlik dürtülerini yönlendirmeye ve saptırma-ya mahkum olmuş gören murdar bir ihtiyar...” (*Neue Rheinische Zeitung*, 1848; Bkz: *Literarischer Nachlass* cilt 3, s. 212.) Yirmi yıl kadar sonra, Marks, Engels’e yazdığı bir mektupta (*Briefwechsel*, cilt 3, s. 224), 1848 Devrimi burjuvazinin, başarı içinde köleliği, salt bir özgürlük uğruna, savaş umuduna yeğlemesi nedeniyle başarısızlığa uğramış olduğunu belirtmişti. 1848-49 devrimci dönem sona erdiği zaman, Marks, her türlü ihtilâlcilik oyunu girişimlerine karşı çıktı (Schopper ve Willich’e karşı olan savaşımı), görünüşte “başşçı” bir yoldan yeni devrimleri hazırlamakta olan yeni dönemde çalışabilme olanağında direndi. Marks’ın bu çalışmanın yürütülmesini istediği hava, gericiliğin en karanlık dönemi olan 1856 Almanyası’ndaki durumu değerlendirmesinde görülebilir: “Almanya’da her şey, proleter devrimin Köylü Savaşının bir ikinci baskısıyla desteklenmesi olanağına bağlıdır.” (*Briefwechsel*, cilt 2, s. 108.) Almanya’da demokratik (burjuva) devrim tamamlanmadığı sürece Marks, bütün dikkatleri sosyalist proletaryanın taktiklerine, köylülüğün demokratik enerjisinin gelişmesi üzerine çevirdi. Lasalle’in tutumunu “nesnel olarak ... Prusya uğruna, işçi hareketinin tümüne ihanet” olarak kabul etti (cilt 3, s. 210), bu arada şunu da belirtelim ki, Lassalle, junkerlere ve Prusya milliyetçiliğine karşı hoşgörülü bir tutum takındığı için böyle düşündü. Basına verecekleri ortak bildiri üzerine Marks’la görüş alışverişinde bulunurlarken, Engels 1865’te şöyle yazıyordu: “Tanımın ağır bastığı bir ülkede, ... sanayi proletaryası adına burjuvaziye yalnız başına bir saldırıya geçmek, ama büyük feodal aristokrasinin kırbağı altındaki kırsal proletaryanın ataerki sömürsüne tek bir sözcük bile ayırmamak, korkaklıktır.” (Cilt 3, s. 217.) 1864’ten 1870’e kadar, Almanya’da burjuva-demokratik devrimin tamamlanma dönemi biterken, Prusyalı ve Avusturyalı sömürücü sınıflarının şu ya da bu yolda, bu devrimi *yukardan* tamamlama savaşımı verdiği dönemde, Marks, yalnızca Bismarck ile cilveleşen Lassalle’i azarlamakla kalmamış, “Avusturyacılık”ı ve tikelciliğin savunuculuğuna sapan Liebknecht’i de doğru yola getirmiştir; Marks, Bismarck ve Avusturyacıların her ikisine karşı da eşit ölçüde amansız savaşacak devrimci taktikler, “galip olan”ı —Prusya Junkeri— uyan değil de, Prusya askeri zaferleri ile yaratılan *koşullara karşın*, ona karşı devrimci savaşımı acil olarak yenileyen taktikler istiyordu (*Briefwechsel*, c. 3, s. 134, 136, 147, 179, 204, 210, 215, 218, 437, 440-41). Ünlü 9 Eylül 1870 Enternasyonal Söylevinde, Marks, Fransız proletaryasını zamansız bir başkaldırma konusunda uyarmıştır, ama her şeye karşın bir ayaklanma olunca (1871), Marks, “göğü titreten” (Marks’ın Kugelmann’a mektubu) yığınların devrimci inisiyatifini coşkuyla selamladı. Marks’ın diyalektik materyalizmi açısından, bu durumda devrimci eylemin yenilgisi, başka birçok durumda olduğu gibi, proletarya savaşımının genel gidişi *ve sonuçları* içerisinde, sağlanmış olan durumun bırakılmasından ve savaşmaksızın teslim olmaktan daha az kötüydü. Böylesine bir teslimiyet, proletaryayı demoralize edecek ve onun militanlığını zayıflatacaktı. Siyasal durgunluk ve burjuva legalitesi egemenliği dönemlerinde, legal araçların kullanılmasının önemini tümüyle kavrarken Marks, 1877 ve 1878’de Sosyalistlere-Karşı Yasanın çıkmasından sonra, Most’un “devrimci sözlerini” şiddetle suçlarken; bir yandan da eğer daha fazlasıyla değilse, en az onun kadar bir şiddetle de, bir süreden beri Sosyalistlere-Karşı Yasaya karşı kararlılık, metanet, devrimci bir ruh ve illegal bir savaşıma başvurma hazırlıklığını göstermeyen Sosyal-Demokrat Parti yetkililerine saldırmıştır. (*Briefwechsel*, cilt 4, s. 397, 404, 418, 422, 424 ayrıca Sorge’e yazdığı mektuplar.)

V. İ. Lenin
Kasım 1914

Temmuz-

Emperyalizme Karşı Mücadele Taktik Bir Sorun Değil, Stratejik Hedefdir

“Ülkemizdeki tekelleri kapitalizm kendi iç dinamiği ile gelişmediğinden ve de yerli tekelleri burjuvazi, baştan emperyalizmle bütünleşmiş olarak doğduğundan, stratejik hedefimiz, anti-emperyalist ve anti-oligarşik devrimdir.”

Mahir Çayan

Lenin, 1916 yılında kaleme aldığı “**Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması**” adlı kitabında, kapitalizmin 20. yüzyılın başından itibaren yeni bir evreye girdiğini, bu evrede serbest rekabetin yerini tekellerin aldığı ve dünyanın bu uluslararası tekeller tarafından paylaşıldığını belirterek, bu evreye “**emperyalizm**” adını vermiştir. Bir başka deyişle, serbest rekabetçi kapitalizm, tekelleri kapitalizme dönüşmüştür.

Marksizm-Leninizm, kapitalizmin bu yeni evresi üzerine yaptığı saptamalar, salt yeni dönemin kavranılması açısından değil, aynı zamanda bu yeni evrede, yani emperyalizm evresinde proletaryanın iktidar mücadelesinin nasıl yürütülmesi gerektiği açısından da büyük bir öneme sahip olmuştur. Bu büyük önem yüzündendir ki, Stalin, Leninizmi, “*emperyalist dönemin Marksizmi*” olarak tanımlamıştır.

Serbest rekabetçi kapitalizmin tekelleri kapitalizme, yani emperyalizme dönüşmesiyle birlikte ortaya çıkan yeni olgular ve yeni çelişkiler, proletaryanın iktidar mücadelesinin yönünün, yöntemlerinin, ittifaklarının ve programının yeniden belirlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu belirlemelerin temelinde, emperyalist aşamada, kapitalizmin tüm çelişkilerinin geliştiği, kapitalist üretim ilişkileri ile üretici güçler arasındaki çelişkinin antagonizma (uzlaşmaz çelişki) kazandığı, dolayısıyla sosyalist devrimin **nesnel koşullarının** olgunlaştığı gerçeği yatmaktadır.

Tarihin materyalist kavranışının açık biçimde tanıtladığı gibi, bir toplumsal devrimin gerçekleşebilmesi için, herşeyden önce, mevcut toplumsal sistemin nesnel koşullarının

böylesi bir devrim için yeterli ve gerekli gelişkinliğe ulaşması şarttır. Toplumsal devrimin nesnel koşulu olgunlaşmadan bir devrim yapmak olanaksızdır. İşte bu tarihsel gerçeklik temelinde kapitalizmi ayrıntılı olarak tahlil eden Marks-Engels, kapitalist üretim ilişkilerinin gelişiminin belirli bir evresinde üretici güçlerle çatışma içine gireceklerini ve buna paralel olarak sosyalist devrimin nesnel koşullarının olgunlaşacağını saptamışlardır. Lenin, 20. yüzyılın başlarında, Marks ve Engels’in saptamalarının ışığında kapitalizmi tahlil ederek, sosyalist devrimin nesnel koşullarının olgunlaştığını belirlemiş ve proletaryanın taktik ve stratejilerini buna göre saptamıştır.

“Emperyalizm, tekellerin ve mali sermayenin egemenliğini kurduğu; sermaye ihracının birinci planda önem kazandığı; dünyanın uluslararası tekeller arasında paylaşılmasının başlamış olduğu ve dünyadaki bütün toprakların en büyük kapitalist ülkeler arasında bölüşülmesinin tamamlanmış bulunduğu bir gelişme aşamasına ulaşmış kapitalizmdir.” (*)

Lenin, bu belirlemelerine bağlı olarak, kapitalizmin **eşitsiz ve sıçramalı gelişim yasasının** emperyalist aşamada belirginleştiğini saptayarak, bu eşitsiz ve sıçramalı gelişim sonucunda, o gün için daha geri olan, dünya pazarlarında daha az yere sahip olan bazı emperyalist ülkelerin hızla gelişerek güçlendiklerini ve dünyanın yeniden paylaşımını talep ettiklerini belirtmiştir. Bunun sonucu ise, dünyanın yeni ve eski büyük kapitalist ülke-

(*) Lenin: *Emperyalizm*, s: 108

ler (emperyalist ülkeler) arasında **yeniden paylaşımı için savaşın** kaçınılmazlığı olmuştur.

Dünyanın en büyük kapitalist ülkeler arasında toprak olarak paylaşılması, doğrudan bu ülkelere bağımlı ülkeler sorununu, geçmiş dönemle kıyaslanmayacak ölçüde öne çıkarmıştır. Marksist-Leninist literatürde **sömürge-ler sorunu** olarak ortaya çıkan bu sorun, emperyalist ülkelerin sömürgelerini korumak ve genişletmek yönündeki faaliyetleri ile sömürgelerin emperyalizmden ayrılma ve emperyalist sömürden kurtulma mücadelesini gündemin birinci sırasına çıkarmıştır.

Emperyalist sömürü altındaki ülkelerin emperyalizmden ayrılma (bağımsızlık) ve emperyalist sömürden kurtulma (kurtuluş) mücadelesinin, emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişimin ortaya çıkarmış olduğu dünyanın yeniden paylaşılması yönündeki gelişmelerle birlikte ortaya çıkması, kaçınılmaz olarak ulusal bağımsızlık ve kurtuluş mücadelelerinin hedeflerinin doğru saptanmasını zorunlu kılmıştır. Bu ise, doğrudan ulusal bağımsızlık ve kurtuluş mücadelelerinin **sınıfsal öncülüğü** sorununu gündeme getirmektedir.

Emperyalist aşamada, emperyalizmden ayrılma ve emperyalist sömürden kurtulma mücadelesi, proletaryanın öncülüğünde gerçekleşmediği sürece, kaçınılmaz olarak **yeniden** emperyalist sömürü mekanizmasının içine girilmesine yol açacağı, emperyalizmin doğru bir tahlili ile açık biçimde ortaya konulmuştur. Günümüze kadar geçen süre, bu belirlemenin doğruluğunu defalarca tanıtlamıştır.

Emperyalist ülkeler arasındaki eşitsiz gelişim bu noktada özel bir yere sahip olmaktadır.

Bilineceği gibi, 20. yüzyılın başında o günün en büyük kapitalist ülkeleri, kendi güçleri oranında dünyanın paylaşımından pay almışlardır. O dönemin en büyük emperyalist ülkesi durumunda olan İngiltere, bu paylaşımın en büyük ortağı olarak, aynı zamanda paylaşımın yapılmasını belirlemiştir. Bütün dünyanın bu paylaşımı sonrasında Almanya ve Japonya'nın eşitsiz ve sıçramalı bir gelişimle İngiltere'nin seviyesine gelmesi, yeniden paylaşımı kaçınılmaz kılmıştır. Lenin'in "*Emperyalizm*" kitabında ayrıntılı olarak ortaya koyduğu gibi, Alman ve Japon emperyalizmi, kendi sanayisi için yeni ve ucuz hammadde kaynakları sağlamak ve metaller için yeni pazarlar bulmak durumundadırlar. Bunu gerçekleştiremedikleri sürece, Alman ve Japon ekonomilerinin karşı karşıya kalacağı sorun **aşırı**

üretim büranı ve ekonomik çöküntüdür. Bu ülkeler, İngiliz emperyalizmi ile dünya pazarlarında "rekabet" edebilmek için herşeyden önce metallerin maliyetlerini düşürmek zorundadırlar. Düşük maliyetle üretilmiş metaller düşük fiyatlarla dünya pazarlarına sürülerek İngiliz metaller ile rekabet edebilecektir. Maliyetlerin düşürülebilmesi için ise, öncelikle ucuz hammadde gerekmektedir. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki ucuz hammadde kaynakları ise, dünyanın toprak olarak paylaşılması sonucu önemli ölçüde İngiliz emperyalizminin elinde bulunmaktadır. Doğal olarak eşitsiz ve sıçramalı gelişim gösteren emperyalist ülkeler, kendi sanayilerini ayakta tutabilmek için, hem meta pazarını genişletmek, hem de hammadde kaynaklarına sahip olmak zorundadırlar.

"Serbest rekabet" yoluyla, eşitsiz ve sıçramalı gelişim gösteren emperyalist ülkelerin diğer emperyalist ülkelerin elinde tuttuğu pazarlara girebilmesi belirli oranda gerçekleşebilse de, aynı pazardan kâr elde eden sömürgecinin **sahibi** emperyalist ülkenin tekellerinin **zararına** bir gelişim gösterdiği oranda, fiilen engellenilmektedir. Öte yandan, en ileri emperyalist ülke, elinde tuttuğu geniş sömürge ve yarı-sömürge hammadde kaynakları yoluyla, her zaman meta fiyatlarını belirleyebilecek konumda olduğu için, kendi zararına gelişimlere uzun süre izin vermesi de olanaksızdır. Dolayısıyla, sömürge ve yarı-sömürgelerin yeniden paylaşılması talebi, ekonomik plandan siyasal plana ve oradan da askeri plana yansıyan bir süreç ortaya çıkarmaktadır. Emperyalistler arasındaki çelişkinin askeri plana yansımalarının sonucu ise, "dünya savaşı" adı verilen yeniden paylaşım savaşı olmuştur.

I. ve II. yeniden paylaşım savaşları, emperyalist ülkeler arasındaki çelişkilerin askeri plana yansımalarının sonucu olarak ortaya çıkmış ve askeri güçlerle dünyanın toprak olarak yeniden paylaşımını sağlamak için yapılmıştır.

Ancak emperyalist ülkeler arasındaki dünyanın toprak olarak paylaşımı, doğrudan emperyalist ülke ordularının karşı karşıya gelmesi yanında bir dizi ikincil ilişki ve çatışmalarla birlikte sürdürülmüştür.

Geri bir emperyalist ülkenin eşitsiz ve sıçramalı bir gelişimle ileri emperyalist ülkeye yetişmesi ve bu ülkenin elinde tuttuğu pazarlardan pay talep etmesi, aynı zamanda bu pazarlarda **kendine bağımlı** ilişkiler yaratma faaliyetini gündeme getirmektedir. Bir başka deyişle, gelişen emperyalist ülke/ülkeler, ileri emperyalist ülke/ülkelerin elinde tuttuğu sö-

mürge ve yarı-sömürge ülkelerde kendileriyle **işbirliği** yapacak güçler oluşturmaya girişirler ve bu bağlamda gerek ticari temsilcilikler oluşturarak, gerekse doğrudan para ilişkileri ile “adam satın alarak” bunu gerçekleştirirler. Ama sömürge ve yarı-sömürge ülkeye egemen olan emperyalist ülke, bu egemenliğini sadece ülke içindeki işbirlikçiler aracılığıyla değil, aynı zamanda kendisinin askeri güçleri ile sağladığından (açık işgal), gelişen emperyalist ülkelerin bu yöndeki faaliyetleri sömürge ve yarı-sömürgelerdeki fiili güç ilişkileri ile dumura uğratılmak durumundadır. Dolayısıyla, gelişen emperyalist ülkelerin bu yöndeki girişimleri de, gelişiminin belirli bir evresinden sonra askeri güç ilişkilerini kaçınılmaz kılar. Yine de emperyalist ülkeler arasındaki yeniden paylaşım savaşı ortamında ikincil plana düşmekle birlikte, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler içindeki **işbirlikçi** oluşturma ve bunları güçlendirme faaliyetleri hiçbir dönem ortadan kalkmaz.

İşte, bu faaliyetler çerçevesinde, emperyalizme bağımlı ülkelerdeki ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri, emperyalistler arasındaki çelişkilerin yarattığı bir ilişkiler ağı içinde bulunurlar. Ülkeye egemen olan emperyalist ülke, ulusal ve halk kurtuluş mücadelelerini kesinkes bertaraf etmek, yenilgiye uğratmak için her türlü aracı kullanırken, aynı zamanda kendi pazarını korumak amacındadır. Bu durumda, aynı pazardan pay talep eden diğer emperyalist ülkeler, egemen emperyalist ülkenin burada **zayıflamasının** kendi çıkarlarına olduğunu bildiklerinden, bulabildikleri ve kullanabildikleri her yolla ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri ile bağlantılar kurmaya çalışırlar ve bu mücadelenin egemen emperyalist ülkeyi zayıflatması için her olanağı seferber ederler. Bu amaçla, **diplomatik ilişkilerden maddi yardımlara kadar** pek çok olanak, devreye sokulur. Yapılmak istenen, egemen emperyalist ülkenin, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde kendi egemenliğini ve sömürsünü sürdürebilmek amacıyla oluşturduğu işbirlikçiler gibi, kendilerine bağımlı yeni **işbirlikçiler yaratmaktır**. Bu amaçla, kimi durumlarda, doğrudan emperyalist ülke tarafından finanse edilen, örgütlenen “ulusal” örgütler bile kurulabilmektedir.

Bu durum, ulusal ve halk kurtuluş hareketlerinin, **emperyalistler arasındaki çelişkidin** “yararlanma” sorununu, şu ya da bu emperyalist ülkenin **işbirlikçisi olma sorunu** haline de dönüştürebilmektedir. **İlkesiz, programsız** her kavrayış ve girişim, kaçınılmaz olarak kendi öznel düşünceleri ne olur-

sa olsun, emperyalist ülkelerle kurulan ilişkiyi “hangi emperyalist ülkenin işbirlikçisi” oluna-acağı sorunu haline getirmektedir.

Emperyalizmin I. ve II. bunalım döneminde sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde değişik emperyalist ülkelerin girişimleri açık ya da üstü örtük olarak sürdürülürken, her zaman amaç bu ülkelere egemen olmak olmuştur. I. bunalım döneminde en açık biçimde görüldüğü gibi, emperyalist ülkeler bu girişimlerinde kimi zaman tek tek, kimi zaman birleşik olarak yer almışlardır. Osmanlı İmparatorluğu’nun parçalanması temelinde gelişen süreçte de görüldüğü gibi, İngiliz, Fransız, İtalyan emperyalist güçleri Arap ülkelerinde “ulusal” hareketler ortaya çıkarmak için mali ve askeri olanakları seferber etmişlerdir. Aynı süreçte Alman emperyalizmi, Osmanlı İmparatorluğu ile ittifak kurarak, diğer emperyalist ülkelerin bu yöndeki faaliyetlerine karşı Osmanlı devletinin güçlerini kullanmıştır. Balkan ve Trablusgarp savaşları sonucunda İngiliz, Fransız ve İtalyan emperyalistlerinin girişimleri önemli başarılar sağlamış ve I. yeniden paylaşım savaşında Almanya’nın yenilmesiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğu tümüyle parçalanarak bu güçlerin egemenliği altına geçmiştir.

Tarihsel olarak **“balkanlaştırma”** adı verilen ve asıl olarak Balkanlarda uygulanan politika, “böl ve yönet” olarak tanımlanan emperyalistlerin dünyayı kendi aralarında toprak olarak paylaşımının bir ifadesi olmuştur.

Bu süreç, 1917 Ekim Devrimi ile birlikte, yeni bir döneme girmiştir. Bu yeni dönemin başlığı ise, **proletaryanın öncülüğünde ulusal ve halk kurtuluş savaşları** dönemidir. Artık, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde, emperyalist ülkelerin kendi çıkarlarına göre politik ilişkileri kendi başlarına yönlendirmeleri dönemi sona ermiştir.

1917 Ekim Devrimi sonrasında Sovyetler Birliği’nin kurulmasıyla birlikte, sömürge ve yarı-sömürge ülkeler tarihinde başlayan yeni dönem, ulusal ve halk kurtuluş mücadelesinin Marksizm-Leninizmin yolgöstericiliği altında sürdürülmesi olmuştur. Artık şu ya da bu emperyalist ülkenin kendi çıkarlarına uygun olarak sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki feodal egemenlerle kurduğu ilişkiler ve bu ilişkilere paralel olarak oluşturduğu işbirlikçiler ağı, tümüne karşı bir ulusal ve halk kurtuluş mücadelesi ile yüzyüzedir. Ulusal kurtuluş mücadelesi, **anti-emperyalist ve anti-feodal** nitelikleriyle, emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişkilere göre yönlendirdikleri politik ilişkiler alanını değiştirmiştir. Sovyetler Birliği’nin maddi ve politik desteğinin ortaya

çıkması, ulusal hareketlerin emperyalist ülkeler tarafından satın alınmasını önemli ölçüde zorlaştırmış ve Marksist-Leninistlerin bu ülkelerde örgütlü bir güç haline gelmeleriyle birlikte de kendilerinin varoluş koşulları bütünüyle tehlikeye girmiştir. Artık, şu ya da bu emperyalist ülkenin, sömürge ya da yarı-sömürge ülke üzerindeki egemenliğinin ortadan kaldırılması değil, **bütün olarak emperyalist hegemonyanın sona erdirilmesi** gündeme gelmiştir.

Stalin, bu gelişmeleri tahlil ederek, o güne kadar temel slogan olarak ortaya atılan ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı sloganının emperyalistler tarafından da kullanılabilir hale geldiğini saptayarak şöyle demektedir:

“Kaderini serbestçe tayin etme sloganının kendileri bakımından elverişli bu özelliğini gören emperyalistlerin, bu sloganı kendi öz sloganları ilan etmiş bulunmalarında şaşılacak bir şey yok. Halkları köleleştirme ereğini izleyen emperyalist savaşın, kaderini serbestçe tayin etme bayrağı altında sürdürüldüğü bilinir. Kaderini serbestçe tayin etme belirsiz sloganı, ulusların kurtuluş aleti, ulusların eşitliği durumundan, ulusların evcilleştirilmesi aleti durumuna, ulusların emperyalizme bağımlılığını sürdürme aleti durumuna işte böyle dönüştürüldü.” (*)

Stalin, bu değerlendirmesinden sonra yapılması gerekeni de şöyle ortaya koymaktadır:

“Tüm dünyadaki olayların, şu son yıllar içindeki akışı, Avrupa devriminin mantığı, son olarak sömürgelerdeki kurtuluş hareketinin büyümesi, gerici bir nitelik kazanmış bulunan bu sloganın reddedilmesini ve, bir başkası ile, tüm haklarından yararlanamayan ulusların emekçi yığınları arasında, egemen uluslar proleterlerine karşı duyulan güvensizlik havasını dağıtmaya, ulusların eşitliğine ve bu uluslar emekçilerinin birliğine götüren yolu açmaya elverişli devrimci bir slogan ile değiştirilmesi gerekiyordu. Bu slogan, komünistler tarafından, tüm haklarından yararlanamayan uluslar ve sömürgeler için, devlet olarak örgütlenme bakımından ayrılma hakkına ilişkin olarak formüllendirilmiş bulunan slogan-
dır. —uluslar ve sömürgelerin ayrılma,

bağımsız devletler kurma hakkı” (**)

Stalin, tüm değerlendirmelerini şu dört başlık altında toparlamıştır:

1) Ulusal sorun ile sömürge sorunu, sermaye iktidarından kurtuluş sorununundan ayrılmaz sorunlardır.

2) Emperyalizm (kapitalizmin en yüksek biçimi), tüm haklarından yararlanamayan ulusların ve sömürgelerin siyasal ve iktisadi uyraklaştırılması olmaksızın varolamaz.

3) Tüm haklarından yararlanamayan uluslar ile sömürgeler, sermaye iktidarı yıkılmadıkça kurtulamazlar.

4) Tüm haklarından yararlanamayan uluslar ile sömürgeler, emperyalizm boyunduruğundan kurtulmadıkça, proletaryanın zaferi sağlam olamaz.

Stalin’in yapmış olduğu değerlendirmeler, aynı dönemde gelişen emperyalist ülke olan Amerikan emperyalizminin Wilson’un başkanlığı döneminde, “ulusların kaderlerini tayin hakkı”nı kabul ettiklerine ilişkin olarak **8 Ocak 1918**’de ilan edilen ünlü “Wilson doktrini”yle bağlantılıdır.

Wilson’un “14 prensibi” olarak bilinen, yani emperyalist burjuvazinin ulusal sorunlara karşı tutumunu belirleyen “ilkeler”, artan oranda proletaryanın tavrını silikleştirmektedir. Gelecekteki yeni-sömürgeciliğin ideolojik temelini oluşturan ve gerçekleştirildiği andan itibaren yeni-sömürgeciliği somutlaşan Wilson Doktrini, Marksistlerin ulusal sorun karşısındaki tutumlarına karşı “alternatif” olarak geliştirilmiştir. Bu doktrinin özü, herhangi bir temel aramaksızın, belirli topraklar üzerinde yaşayan tüm toplulukların “bağımsız devlet” olarak örgütlenmesine dayanır. Ancak bu “bağımsız” devletler, Komintern’in II. Dünya Kongresinde dikkat çektiği gibi, görünüşte bağımsız, ama emperyalizme ekonomik, mali, askeri açılardan bağımlı devletler durumundadır. II. bunalım döneminde henüz ABD emperyalizmi hegemonik güç değilken ortaya çıkan bu yeni “bağımlılık” biçimi, yaşanılan ve yaşanılacak dönemde anti-emperyalist mücadelenin içeriğini belirlemiş ve bu mücadelele geçmiş dönemlerin ulusal kurtuluş hareketlerinin yerine geçmiştir.

8 Ocak 1918 yılında ABD başkanı Wilson’un açıkladığı “yeni uluslararası ilişkilerin ilkeleri”, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının eski burjuva demokratik yorumun emperya-

list aşamada ilk açık ifadesi olmuştur. (*) Genel olarak SSCB’de somutlaşan ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının devrimci savunusuna karşı emperyalist burjuvazinin ortaya koyduğu bir “alternatif” durumundadır.

Wilson tarafından ortaya konan, eski burjuva anlamıyla ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, özsel olarak emperyalist sistem içinde ulusal sorunların çözümünü içermektedir. Böylece **emperyalist sistemden, salt ve yalın ulusal nedenlerle meydana gelebile-**

(*) Wilson Doktrini’nin ifade edildiği 8 Ocak 1918 tarihli “yeni uluslararası ilişkilerin ilkeleri” başlıklı metin şöyledir:

1° Barış görüşmeleri dünya kamuoyunun önünde tam bir açıklık içinde yürütülecek; ve görüşmeler sonucunda, hangi türden olursa olsun, hiç bir gizli anlaşma ya da uzlaşma yapılmayacaktır. Diplomasi, herkesin gözü önünde açık iş görecektir.

2° Deniz ticaretine, barış zamanında olduğu kadar savaş zamanında da kesin ve mutlak özgürlük tanınacaktır.

3° Uluslararası ticaretin önüne dikilmiş her türlü engel ve set, kesinlikle ortadan kaldırılacaktır.

4° Taraflar arasında karşılıklı olarak, ulusal silahların devlet güvenliği bakımından zorunlu kesin minimuma indirilmesini sağlayan garantiler vereceklerdir.

5° Tüm sömürge sorunları özgürce, tam dürüstlük ölçüsü içinde ve mutlak şekilde tarafsız çözüme bağlanacaktır. Söz konusu çözüm için, şu ilkenin kesinlikle gözetilmesi gerekmektedir: Egemenliğe ilişkin tüm sorunların çözümünde yerli halkın çıkarları, hükümetlerin istekleriyle -bu istekler dayanaklı bile olsa- eşit önemde gözönüne alınacak; ve hükümetlerin istekleri, ayrıntılarıyla saptanacaktır.

6° Almanya, bütün Rus topraklarını boşaltacaktır. “Rus sorunu”, Rusya’ya öbür ulusların istedikleri takdirde ve ölçüde özgürce yardımda bulunulmasını garanti edecek ve kendi siyasal gelişimiyle ulusal politikasına ilişkin tüm kararları bağımsızca alabilme özgürlüğünü sağlayacak bir şekilde çözüme bağlanacaktır. Bu çözüm şekli, ayrıca, hür halklar topluluğunun, seçtiği rejim ne olursa olsun Rusya’ya karşı iyilik gözetir bir davranış içinde olmasını ve kalmasını da garanti etmelidir.

7° Belçika yeniden bağımsız devlet olacaktır.

8° Alsas ve Loren Fransa’ya verilecektir.

9° İtalyan sınırları “ulusal sınırlar ilkesinin ışığında” yeniden çizilecektir.

10° Avusturya-Macaristan İmparatorluğu çerçevesi içinde yer alan halklara özerklik tanınacaktır.

11° Sırbistan’a denize bağımsız ve istikrarlı çıkış garantisi verilecektir.

12° Osmanlı İmparatorluğu çerçevesi içinde yer alan halklara özerklik tanınacaktır. Boğazlar, tüm ülkelerin gemilerine açık tutulacaktır.

13° Denize çıkışı olan bağımsız bir Polonya devleti oluşturulacak ve Polonyalıların oturduğu tüm topraklar bu devlete bağlanacaktır.

14° Büyük ve küçük devletlerin siyasal bağımsızlıklarını ve ulusal bütünlüklerini karşılıklı olarak garanti altına almak amacıyla, özel statüleri olan bir Uluslar Birliği’nin en kısa zamanda kurulması için gerekli çalışmalara hemen başlanacaktır.”

cek kopuşların önüne geçilmek istenmektedir. “Wilson İlkeleri”nin beşinci maddesi bu gerçeği açıkça ortaya koymaktadır: “Tüm sömürge sorunları özgürce, tam dürüstlük ölçüsü içinde ve mutlak şekilde tarafsız çözüme bağlanacaktır. Söz konusu çözüm için, şu ilkenin kesinlikle gözetilmesi gerekmektedir: Egemenliğe ilişkin tüm sorunların çözümünde yerli halkların çıkarları, hükümetlerin istekleriyle -bu istekler dayanaklı olsa bile- eşit önemde gözönüne alınacak ve hükümetlerin istekleri ayrıntılarıyla saptanacaktır.”

Görüldüğü gibi, Wilson tarafından ortaya konulan “ilkeler” ulusların kaderlerini tayin hakkının, devrimci niteliğinin ortadan kaldırılmasına, sulandırılmasına dayanmaktadır. Ve kurulması istenen “uluslar birliği”, bunun yürütülmesini ve çözümlerin kalıcı kılınmasını sağlayacaktır. Stalin’in “ulusların kendi kaderlerini kendilerinin tayin etme hakkı belirsiz sloganının, uluslar ve sömürgelerin ayrılma, bağımsız devletler kurma hakkı belgin sloganı ile değiştirilmesi” önerisi bu çerçevede formüle edilmiştir. Bunun somut ifadesi ise, ulusal kurtuluş hareketlerinin **anti-emperyalist ve anti-feodal** niteliklere sahip olmaları gereği olmuştur.

II. yeniden paylaşım savaşı sonrasında dünyanın 1/3’nün emperyalist sömürünün dışına çıkmasıyla birlikte, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerdeki ulusal ve halk kurtuluş mücadeleleri daha büyük bir ivme kazanmıştır. Marksist-Leninistlerin öncülüğünde oluşturulan ulusal ve halk kurtuluş örgütlerinin dünyanın her yerinde emperyalizme karşı kesin bir savaşa girişmeleri, diğer yandan emperyalist ülkeler arasında entegrasyonu hızlandırmıştır. Bunun sonucu ise, Amerikan emperyalizminin jandarmalığı altında bütün emperyalist ülkelerin ulusal ve halk kurtuluş savaşlarına karşı birleşik hareket etmeleri olmuştur. Böyle bir gelişim sürecinde, ulusal ve halk kurtuluş mücadelelerinin emperyalist ülkelerle olan ilişkileri, bu ülkelerdeki **ilerici ve demokrat kamoyunun** desteği haline dönüşmüştür. Emperyalist devletler bir bütün olarak ulusal ve halk kurtuluş savaşlarının karşısında oldukları bir evrede, **emperyalist metropollerdeki ilerici ve demokrat kamoyu** “güvenilir” bir “yedek güç” olarak bu savaşın yanında yer almıştır.

Böyle bir dönemde, Marksist-Leninist örgütün yönetimi altındaki ulusal ve halk kurtuluş hareketleri Marksist-Leninist ilkelere bağlı olarak yürütüldüğünden, savaş sürecinde önemli sapmalarla yüzyüze gelinmemiştir. Bu dönemde karşı karşıya kalınan en temel so-

run, emperyalizmin ülke içindeki denetimini daha da artırması ve işbirlikçilerini güçlendirilmesi olmuştur. Vietnam ulusal kurtuluş savaşında açık biçimde görüldüğü gibi, bu işbirlikçi güçler, emperyalizmin doğrudan askeri güçlerinin desteğinde örgütlenmişler ve savaş sokulmuşlardır. Amerikan emperyalizminin savaşı "Vietnamlaştırma", "sınırlanmış savaş" politikası bunun ifadesi olmuştur.

Aynı dönemde, eski dönemden kalma Afrika'daki Portekiz ve İspanyol sömürgelerindeki kurtuluş mücadeleleri ise, Amerikan emperyalizminin **doğrudan** örgütlediği ve "danışmanlar" aracılığıyla yönettiği sahte "kurtuluş örgütleri"nin kurulmasıyla yüz yüze gelmişlerdir.

Ancak ulusal ve halk kurtuluş savaşlarının **öncülüğünün** proletaryanın öncülüğünde, Marksist-Leninistler tarafından yürütülmesi, her durumda emperyalizmin girişimlerini etkisizleştirmiştir.

Yine bu dönemde ortaya çıkan diğer önemli bir gelişme de, emperyalist hegemonya altındaki ülkelerde **küçük-burjuva devrimci-milliyetçilerinin** anti-emperyalist mücadeleye girişmeleridir. Özellikle Arap ülkelerinde küçük-burjuva devrimci-milliyetçilerin, askeri darbeler yoluyla işbirlikçi iktidarları devirerek iktidara geçmeleri, yeni bir olgu ortaya çıkarmıştır. En açık biçimde "bloksuzlar hareketi" içinde uluslararası ilişkilerde etkin bir güç haline gelen bu küçük-burjuva devrimci-milliyetçi iktidarlar, Sovyetler Birliği'ndeki revizyonizmin etkin desteğiyle emperyalizme karşı önemli bir güç haline gelmişlerdir. Mısır, Suriye ve Irak'da kurulan Baas iktidarlarının Arap ülkelerinin hammadde kaynakları üzerinde (ağırlıklı olarak petrol kaynakları) egemen olmaları, tek tek emperyalist ülkeler için girişimde bulunma ortamı yaratmıştır. Ve bu girişimler "Orta-Doğu politikaları" çerçevesinde tüm emperyalist ülkelerin yeni faaliyet alanını ortaya çıkarmıştır. I. bunalım dönemindeki yarı-sömürge ülkelerde görülen ilişkilerde benzer ilişkiler, Orta-doğu bölgesinde egemen ilişkiler haline gelmeye başlamıştır. Özellikle 1974 yılındaki OPEC'in almış olduğu "petrol boykotu" sonrasında, tek tek emperyalist ülkelerin bu bölgedeki faaliyetleri yoğunlaşmıştır. Gelişen emperyalist ülke konumundaki Almanya ve Japonya bu faaliyetlerde öne çıkan ülkeler olmuştur.

Gelişen emperyalist ülkeler konumundaki Alman ve Japon emperyalizmi, Amerikan emperyalizminin dünya çapındaki hegemonyasına karşı doğrudan tavır alabilecek konumda değillerdir. Özellikle 1991 yılına kadar sos-

yalist blokun varlığı ve asıl olarak halk kurtuluş savaşlarının emperyalizmin temellerini ortadan kaldıran niteliği ile gelişimi, kaçınılmaz olarak emperyalistler arası entegrasyonun sürmesini zorunlu kılmıştır. Bu koşullar altında, özellikle Alman emperyalizmi, **insan hakları sloganı** arkasında Amerikan emperyalizminin hegemonyası altındaki geri-bıraktırılmış ülkelerde kendisine uygun bir ortam yaratmaya çalışmıştır. Özellikle Amerikan emperyalizminin geri-bıraktırılmış ülkelerde gerçekleştirdiği askeri darbeler, Alman emperyalizminin bu yöndeki girişimleri için uygun bir zemin hazırlamıştır. Ama geri-bıraktırılmış ülkelerdeki halk kurtuluş savaşları doğrudan Marksist-Leninistlerin öncülüğünde geliştiğinden fazlaca etkili olamamıştır.

Ancak Alman emperyalizminin kendi çıkarlarına uygun olarak etki alanını genişletmesini sağlayan en önemli gelişme 1979 yılında İran'da mollaların iktidara geçmeleriyle ortaya çıkmıştır. Petrol kaynakları açısından bu gelişme, Amerikan emperyalizmi açısından önemli bir kayıp durumundayken, Alman emperyalizmi için yeni bir pazar ve hammadde kaynağı ele geçirme şansı olarak ortaya çıkmıştır. Alman emperyalizmi, bu tarihten itibaren İran aracılığıyla Orta-Doğu üzerinde etkide bulunabilir hale gelmiştir.

Emperyalist ülkelerin kendi aralarındaki çelişkiden kaynaklanan bu türden gelişmeler ve ilişkiler, yine de emperyalistler arası entegrasyon çerçevesinde sürdürülmüştür. Emperyalist anlamda "ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı", bu dönemde hemen hemen unutulmuş, bir yana terkedilmiş olarak bırakılmıştır. Bunun yerine, başını Alman emperyalizminin çektiği Batı-Avrupa Birliği "insan hakları" sloganı öne geçmiştir.

1991 yılında SSCB'nin dağıtılmışlığı koşullarında ortaya çıkan yeni pazarlar sorunu, emperyalist ülkeler arasındaki pazar paylaşımını öne geçirmiş ve günümüze kadar birinci planda yer almıştır. Sosyalist blokun dağıtılmışlığıyla ortaya çıkan yeni pazarların paylaşımı, ilk planda ve asıl olarak emperyalistler arasında önemli bir çatışma ortaya çıkarmaksızın gerçekleştirilmiştir. Doğu-Avrupa ülkelerinin değişik emperyalist ülkeler arasındaki paylaşımının sessiz sedasız gerçekleştirilmesi mümkün olmuşsa da, Balkanlar ve özellikle Yugoslavya sorunu, değişik emperyalist ülkelerin kendi girişimleri ile paylaşım sorununun odak noktası olmuştur. Alman emperyalizminin Slovenya ve Hırvatistan üzerinde Yugoslavya'yı parçalaması, Fransız, İngiliz ve Amerikan emperyalizminin Bosna-Hersek üzerindeki

faaliyetlerini ortaya çıkarmış ve son olarak da Kosova aynı yöntemlerle emperyalist paylaşım içinde Yugoslavya'dan ayrıştırılmaktadır.

Ülkemiz somutunu yakından ilgilendiren gelişme ise Orta-Doğu'daki emperyalist paylaşım sorunu olmaktadır.

Arap ülkelerindeki küçük-burjuva devrimci-milliyetçi iktidarların SSCB'nin dağıtılmışlığı koşullarında "ortada" kalmaları, bu iktidarların bugüne kadar sürdürdükleri "anti-emperyalist" politikaların da sonunu getirmiştir. Artık bu küçük-burjuva devrimci-milliyetçi iktidarlar bir yol ayrımına gelmişlerdir: Emperyalist sistem içinde hangi emperyalist ülkenin hegemonyası altına girecekler? Bu yol ayrımı, kaçınılmaz olarak, bu iktidarların değişik emperyalist ülkelerle sürekli değişen ve değişkenlik gösteren yeni ilişkiler içinde girmelerine neden olmaktadır. Bunun sonucu ise, özellikle Suriye ve Irak'daki Baas iktidarlarının **bir süre** değişken ve belirsiz ilişkiler içinde bulunmaları olmaktadır. Bu belirsizlik ve değişkenlik, bu iktidarların daha elverişli koşullarda kendilerini emperyalist ülkelerden birine ya da birkaçına "pazar"lamaları tarafından belirlenmektedir. Yeni-sömürgecilik koşullarında, geri-bıraktırmış ülkelerin görünüşte "bağımsız" devlet statüsünde bulunmaları, iktidarların emperyalist ülkelerle kurdukları ilişkilerin "bağımlılık" ilişkisinden çok "ekonomik" ilişkiler görünümü kazanmasına neden olmaktadır. Bu da, emperyalist ülkelerle kurulan ilişkilerin, emperyalizme bağımlı bir ülke olmak anlamına geldiğinin halk kitleleri tarafından görünür olmasını engellemektedir.

Görüldüğü gibi, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, bağımsız devlet kurma hakkı, emperyalist aşamada, kesinkes emperyalizmden ayrılma hakkı çerçevesinde ele alınmadığı sürece, emperyalizm bağımlılığın gizlenmesine yarayan bir araç durumuna gelmektedir. Bu aracın, emperyalizmin III. bunalım döneminde, yani yeni-sömürgecilik koşullarında en önemli yanı, kendi kaderini tayin hakkına sahip olmayan ulusların ve ulusal-toplulukların içinde yeni bir işbirlikçi kesimin ortaya çıkmış olmasıdır. Bu yeni işbirlikçi kesim, yeni-sömürgecilik yöntemlerinin getirmiş olduğu yeni bağımlılık ilişkileri çerçevesinde "devlet" sahibi olmak istemektedir. Bu istek, eski dönemlerdeki gibi, ezilen ulus ya da ulusal-topluluğun burjuvazisinin kendi pazarna sahip olması temelindeki "devlet" isteğinden farklıdır. Bu farklılık, yeni-sömürgecilik koşullarında **üretim çokuluslaşması** tarafından belirlenmektedir.

1980 dünya ekonomik buhranıyla birlikte

gelişen "ihracata yönelik sanayileşme" ve "serbest bölgeler" uygulamaları, kendi kaderini tayin hakkına sahip olmayan uluslar ya da ulusal-topluluklar içindeki yeni işbirlikçi kesimler açısından "bir devlete sahip olmak" sorununu öne geçirmiştir. Bu öne geçiş, küçük de olsa "bir devlete" sahip olunduğu koşullarda, uluslararası pazarlarda "iş yapma"nın daha elverişli olduğunun görülmesinin bir sonucudur. Tayvan, Singapur, Endonezya, Malezya, G. Kore örneklerinde görüldüğü gibi, "devlet" tümüyle emperyalist tekeller için üretim yapılan bir toprak parçasının yöneticisi durumuna gelebilmektedir. Böyle bir durumda, "devlet", her türlü gümrük tarifelerinin alabilmesine ortadan kaldırıldığı, her türlü emperyalist tekelin faaliyet yürütebildiği bir "ulusal serbest bölge"nin simgesi durumunda bulunmaktadır. Bu olgu, kaçınılmaz olarak, dünya çapında **milliyetçilik dalgasının** yükselmesine neden olmuştur.

Yeni-sömürgecilik uygulamalarının getirmiş olduğu bu yeni gelişme, ulusal kurtuluş hareketleri içinde yeni tür işbirlikçi kesimin ortaya çıkmasına ve bunların ulusal kurtuluş hareketi üzerinde etkide bulunmalarına yol açmıştır. Bunun somutluğu ise, değişik emperyalist tekellerle kurulan ilişkiler aracılığıyla ulusal harekete bazı "olanaklar" sağlamak ve olası bir "devlet" kurma hakkının elde edilebildiği koşullarda ulusal-topluluğun önemli ekonomik olanaklar sahibi olacağı düşüncesinin yaygınlaşması olmaktadır.

Böylece 1980 sonrasında Amerikan emperyalizminin dünya çapında propagandasını yapmış olduğu "neo-liberalizm", ulusal hareketlerin gelişmesini ve varolanların yönünün değişmesini getirmiştir. Bu çerçevede, emperyalist ülkeler ya da tekellerle kurulan ilişkiler, ulusal hareketler için "uluslararası ilişkiler" ve "büyük politikalar" olarak kabul edilmeye başlanmıştır. O güne kadar, sürekli ezilmiş ve horlanmış bir ulusal-topluluğun, şu ya da bu emperyalist tekel tarafından "muhatap" alınması, ulusal hareketin her düzeyinde yankı bulmaktadır. Bu yankı, giderek kurulan ilişkilerin emperyalizme bağımlılık ilişkisi olduğu gerçeğinin üzerini örtmekte ve kitlelerin anti-emperyalist bilincini bozmaktadır.

Aynı süreçte, feodalizmin yukardan aşağıya tasfiye edilmesi ve feodallerin bir kesiminin emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemleri çerçevesinde işbirlikçi burjuva durumuna getirilmesi, ulusal hareketin anti-feodal hedeflerini silikleştirmiş ve giderek ortadan kalkmasına neden olmuştur. Böylece, bir ulusal kurtuluş hareketi, proletaryanın öncülü-

günde gerçekleşmediği sürece, emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemlerine uygun bağımlı yeni ve küçük bir “serbest bölge”nin yaratılması amacına yönlendirilmiştir.

Bu bağlamda, proletaryanın öncülüğünün ortadan kalktığı ya da hiç bulunmadığı ulusal hareketler, emperyalist ülkeler ve tekellerle kurulan ilişkileri ön plana çıkarmışlar ve tüm “taktik”lerini bu ilişkilere göre belirlemeye başlamışlardır. “Ulusal kurtuluş” kavramının içeriği boşalmış ve salt “ezen ulus”a yönelik ve ondan “ayrılma” temelinde, eski tarz kendi kaderini tayin hakkına dönüştürülmüştür. Proleter enternasyonalizminin denemiş silahı, ulusal hareketler tarafından tümüyle terk edilmiştir. 1991 sonrasında SSCB’nin dağıtılmışlığı koşullarında bu terk ediş, anti-komünist bir temel üzerinde “neo-liberalizm” çerçevesinde biçimlenmiştir.

Emperyalist sömürü yöntemlerindeki değişmeler ve emperyalizmin dünya çapındaki hegemonyası bir yana bırakılarak yapılacak her türlü değerlendirme nasıl objektif olmayacaksa, ulusal hareketlerin bu gelişmeler ve değişmeler karşısında sergiledikleri politikalar değerlendirilmeden doğru biçimde tahlil edilmesi olanaksızdır. Günümüzde gerçek ulusal kurtuluş, emperyalizmden, emperyalist sömürden ve emperyalizmin yeni-sömürgeciliğinden kurtuluş sorunu durumundadır. Tutarlı bir anti-emperyalist çizgi izlemeden, emperyalizmin yeni-sömürgeciliğine karşı olmadan gerçek bir ulusal kurtuluşun olamayacağı tarihsel bir gerçeklik durumundadır. (Bugün Kürt ulusal hareketinin karşı karşıya kaldığı durum, tümüyle emperyalizme karşı tutarlı bir çizgi izleyememesinden ve emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemleri ile emperyalist ülkeler arasındaki ilişki ve çelişkileri kavrayamamasından kaynaklanmıştır.) Emperyalizmin ortaya çıkışından itibaren, tüm dünya ulusları için gerçek bağımsızlık ve kurtuluş, emperyalizmden bağımsızlık ve emperyalist sömürden kurtuluş sorunu durumuna gelmiştir. Bu sorun, stratejik bir sorun olarak, ulusal kurtuluşun gerçek ve nihai hedefi durumundadır.

Stalin’in, emperyalizmin II. bunalım döneminin başlarında dünyadaki gelişmeleri değerlendirirken, emperyalizmin uluslar karşısındaki yeni konumunu ifade ettiği şu sözler, emperyalizm sorununu açıkça ortaya koymaktadır:

“Avrupa’da kapitalizmin daha sonraki büyümesi, yeni sürüm alanları gereksinmesi, hammaddeler ve yakıt ardına düşmesi, son olarak da emperyalizmin gelişmesi, sermaye ihracı ve

büyük deniz ve demiryolları sağlama zorunluluğu, bir yandan eski ulusal devletler tarafından kendine yeni topraklar katılmasına ve bu toprakların, ulusal baskı ve kendilerine özgü ulusal çatışmaları ile birlikte çokuluslu devletler biçimine dönüşmesine yolaçmış (İngiltere, Fransa, Almanya, İtalya); öte yandan, eski çokuluslu devletlerin egemen ulusları arasında, yalnızca eski devlet sınırlarını olduğu gibi tutma değil, ama komşu devletler zararına onları genişletme, yeni (güçsüz) milliyetleri bağımlılaştırma eğilimini de pekiştirmişlerdir. Ulusal sorun işte böyle genişlemiş ve, sonunda, olayların akışı sonucu, genel sömürge sorununu ile kaynaşmıştır; ve devletin iç sorunu olmaktan çıkan ulusal baskı, birçok devleti ilgilendiren bir sorun, ‘büyük’ emperyalist güçlerin, bütün haklarından yararlanamayan güçsüz milliyetleri kendilerine bağımlı kılma savaşımı (ve savaşı) sorunu durumuna dönüşmüştür.” (*)

Bugün dünyada emperyalizmin “uluslar birliği” durumuna gelmiş bulunan Birleşmiş Milletlere üye 180’i aşkın “devlet” bulunmaktadır. Bu devletlerin ulusları için, ulusal kurtuluş sorunu, her dönemdekinden çok daha yakıcı bir sorun durumundadır ve emperyalizmden bağımsız bir devlet olma sorunu olarak varlığını sürdürmektedir. Ulusal baskı, bir devletin iç sorunu olmaktan çıkmasının ötesinde, emperyalizmin hegemonyasının getirdiği baskı haline dönüşmüştür. Artık, bir devlet sınırları içinde, hangi ulusal-topluluğa ait olunursa olunsun, karşı karşıya olunan baskı, emperyalizmin kendi sömürsünü sürdürmesi için uyguladığı baskı durumundadır. Aynı devlet sınırları içindeki değişik uluslara ya da ulusal-topluluklara ait proletaryanın kapitalizme karşı ortak örgütlenmesi ve mücadelesinin zorunluluğu, günümüzde tüm ulusal-topluluk bireyleri için de geçerli bir zorunluluk durumundadır. Yeni-sömürgecilik bu zorunluluğun temelidir. Bu temeldeki ulusal kurtuluş hareketleri, kaçınılmaz olarak emperyalizmden ve emperyalist sömürden kurtuluş mücadelesi olarak halk kurtuluş mücadelesine dönüşmek durumundadır. Ve halk kurtuluş mücadelesi, halkların ve proletaryanın birleşik mücadelesi ile emperyalizme karşı stratejik zafere ulaşacaktır.

(*) Stalin: *Marksizm ve Ulusal Sorun...*, s: 113-114

Devrimci Terör ve Terörizm

“... silahlı propagandayı temel, öteki politik, ekonomik ve demokratik mücadele biçimlerini, bu temel mücadele biçimine tabi olarak ele alan devrimci stratejiye, **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir.”

“Silahlı propaganda, askeri değil, politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadele biçimidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.”

Mahir Çayan

Ülkemizde devrimci mücadelenin silahlı mücadele temelinde yürütülmesinin üzerinden, yaklaşık 30 yıl geçti. Bu otuz yıl boyunca, silahlı mücadelenin değişik biçimleri, değişik örgütler ve yapılanmalar tarafından teorik ve pratik olarak kabul edilmiş ve yürütülmüştür. Çin, Vietnam ve Küba devrimlerinin zafere ulaşması, Latin-Amerika’daki gerilla savaşları, aynı tarihsel dönemde, dünya devrimci pratiğine zengin deneyimler kazandırmıştır.

Marksist-Leninistlerin uluslararası revizyonizme ve pasifizme karşı yürütülen ideolojik mücadelede, bu dönem boyunca, en temel konu, devrimin yolu ve yöntemleri konusu olmuştur. Doğal olarak böyle bir mücadele, devrimin ne olduğu ve nasıl yapılacağı tartışmasını da beraberinde getirmiştir.

Ülkemizdeki devrimci aşamanın demokratik devrim mi, yoksa sosyalist devrim mi olduğu yönünde başlayan süreç, kaçınılmaz olarak, devrimin olabilmesi için hangi koşulların gerekli olduğu konusunu açmış ve böylece, bir ülkede devrimin olabilmesi için gerekli nesnel ve öznel koşulların neler olduğu tartışması başlamıştır.

Bir ülkede devrimin olabilmesi için gerekli nesnel koşullar, sistemin bütününde sürekli ve genel bunalımın mevcudiyeti ve bunun ülke içine yansımalarının bir sonucu olarak ortaya çıkan milli krizin mevcudiyeti olarak, Lenin tarafından yıllar önce yapılmış belirlemeler

bile, uzun yıllar ülkemiz solunda tartışma konusu olmuştur.

İlk anda bu tartışmalar, teorik bir tartışma olarak ortaya çıkmışsa da, sorunların derinliğine inildikçe, konunun devrimin yolu ve yöntemlerini belirleyen pratik bir konu olduğu zaman içinde görülmüştür. Çünkü, bir ülkenin içinde bulunduğu nesnel koşullar, aynı zamanda o ülkede yürütülen devrimci mücadelenin hedeflerini ve bu hedeflere yönelik izlenecek rotayı ve bu rota üzerinde kullanılacak mücadele biçimlerini belirleyen temel ölçü durumundadır. Mahir Çayan yoldaşın açık biçimde ortaya koyduğu gibi, Marksist-Leninistler, devrimci mücadeleyi, nesnel koşullara bağlı olarak, devrimci mücadeleyi evrim ve devrim aşamaları olarak iki aşamada ele alırlar. Ve her iki aşamanın taktikleri ve mücadele biçimleri birbirinden farklıdır. Evrim aşamasında barışçıl mücadele metodları temel iken, devrim aşamasında silahlı eylem yöntemleri temel olarak ele alınır. Evrim ve devrim aşamalarını belirleyen temel ölçü de, ülkenin içinde bulunduğu nesnel koşullar, yani milli krizdir.

İşte bu belirlemelerin ışığında, ülkemizde milli bir krizin mevcut olup olmadığı tahlil edilmiş ve tam anlamıyla olgunlaşmış olmasa da milli krizin mevcut olduğu saptanmıştır.

“Bu ise, devrim durumunun sürekli olarak var olması, evrim ve devrim aşamalarının iç içe girmesi, bir başka

deyişle silahlı eylemin objektif şartlarının mevcudiyeti demektir.” (*)

Böylece 1971 yılında THKO ve THKP-C tarafından başlatılan **silahlı mücadele**, ülkemiz devrim tarihinde bir dönüm noktası olmuştur. Bu tarihten itibaren, ülkemiz solunda revizyonizmin, mevcut düzenin yasallığı ve banışıl mücadele yöntemleri konusunda yaratmış olduğu yanılsamalar ve pasifist tutumları önemli ölçüde etkisizleştirilmiştir. Ancak, revizyonizmin ve pasifizmin etkisinin önemli ölçüde kısımlı olması, silahlı mücadelenin yürütülmesinde bütünlüğün sağlanması sonucunu da doğurmamıştır. Değişik dönemlerde, değişik örgütlenmeler ve oluşumlar, silahlı mücadeleyi farklı biçimlerde yorumlamışlar ve bu farklılıklara göre pratiğe geçirmeye çalışmışlardır. Yine de, tüm farklılıklara ve yanılsamalara karşın, silahlı mücadelenin bir biçimi olan **gerilla savaşı**, silahlı mücadeleyi savunan tüm örgütler ve oluşumlar tarafından temel biçim olarak kabul edilmiştir.

Bu gelişim sonucunda, ülkemiz solunda, silahlı mücadelenin devrimci mücadelede temel bir yere sahip olduğunu kabul etmek ve gerilla savaşını bu mücadelenin bir biçimi olarak yürütmek yeterli görülmüştür. Oysa ki:

“... gerilla savaşı kavramı, kavram olarak tek başına nitelik belirleyici değildir.

Merkezi otoriteye karşı mahalli mütegalibe de, düzenli birlikleri yenilmiş bir ordu da düşmanına karşı gerilla savaşı yürütebilir.” (*)

Doğal olarak, sorun, silahlı mücadelenin bir biçimi olarak gerilla savaşının kabul edilmesi ve yürütülmesi ile sınırlı değildir. Yürütülen gerilla savaşının niteliğinin ne olacağı sorunu belirlenmek zorundadır.

“Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına **Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi** denir.” (*)

THKP-C'nin devrim stratejisini ifade eden Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi, silahlı mücadelenin bir biçimi olan gerilla savaşının siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak ele alır. Silahlı propaganda adını verdiğimiz bu mücadele biçimi, kesinkes askeri bir mücadele biçimi değil, **politik mücadele biçimidir**. Bir başka deyişle, silahlı propaganda, gerilla savaşının politik mücade-

lenin temel aracı olarak ele alınmasıdır. Doğal olarak, zorun, şiddetin bir ifadesi olan askeri savaşın bir aracının kullanılması, aynı zamanda bu araca ilişkin olarak kesin **kuralların** belirlenmesini zorunlu kılmıştır.

“İçinde bulunduğumuz dönem, halk kurtuluş savaşının şehir gerillası biçiminde yürütüldüğü dönemdir. Partimiz, politik savaşın bu biçimini belli kurallara bağlamıştır. Şehir gerilla savaşında hedef, emperyalist güçler, tekelci burjuvazi ve onların köpekleridir. Bu hedeflere vuran bütün hareketleri destekleyen partimiz, bu hedeflere yönelmeyen adi gangsterlik niteliğindeki eylemleri şiddetle kınar.” (**)

“Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, kendi saldırı noktaları dışında kalan hedeflere yönelen ve halkın saflarına da zarar veren hiçbir maceraperestinin ve gangsterin sorumluluğunu üzerine almaz. Çocuk kaçırmak, kadınlara ilişmek, emperyalistlerle doğrudan doğruya ilişkisi olmayan kimselere, esnafa, parababası bir avuç hain dışındaki orta derecedeki zenginlere, yani orta burjuvaziye saldırmak, zarar vermek devrimci eylem olamaz. Bunlar adi gangsterlik olaylardır. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bu gibi olayları şiddetle kınar. Amerikalı emperyalistlere, finans kapitalizmin temsilcilerine, zalimlere ve halk düşmanlarına yönelen her harekete ise saygı duyar ve bunları sonuna kadar destekler.” (***)

THKP-C, tüm dünyadaki Marksist-Leninist örgütler gibi, devrimci şiddeti, kesin olarak belirlenmiş bir strateji temelinde ele almıştır. Böylece, silahlı mücadele, bir zor uygulaması olarak belirlenmiş strateji çerçevesinde ve kurallarla yürütülmek durumundadır. Aksi halde, silahlı mücadele, salt bir zor uygulaması, yalın bir şiddet eylemi olarak ortaya çıkar. Günümüzde emperyalizmin ve oligarşinin “terörizm” demagojisi de, devrimci şiddet eylemlerini böylesine yalın bir şiddet eylemi olarak gösterme amacını gütmektedir.

“Silahlı propaganda, askeri değil, politik mücadeledir. Ferdi değil, kitlevi mücadele biçimidir. Yani silahlı propaganda, pasifistlerin iddia ettiği gibi kesin olarak terörizm değildir. Bireysel terörizmden amaç ve biçim olarak farklıdır.” (*)

Mahir Çayan yoldaşın bu belirlemesi, Marksist-Leninistlerin devrimci şiddet ile bireysel şiddet-terör konusundaki kesin aynı açık biçimde ortaya koymuştur.

Lenin'in, 1902'de, Narodniklerin bireysel suikast eylemleriyle yürüttükleri terör faaliyetleri karşısında söyledikleri, aynı zamanda Marksist-Leninistlerin terörizm konusundaki tavırlarını net olarak ortaya koymuştur:

“Devrimcilerin güçlerinin ve daha şimdiden harekete geçen kitlelere önderlik etme imkanlarının yetersiz olduğu bir zamanda, birbirini tanımayan bireyler ve grupların bakanları öldürmesini örgütlemek gibisinden terörist eylemlere başvurulması için çağrıda bulunmak, sadece kitleler arasındaki çalışmayı kösteklemekle kalmaz, aynı zamanda bu çalışmanın bütünüyle darmadağın olmasına yol açar...”

Devrimci bir partinin ancak devrimci sınıfın hareketine fiilen rehberlik ettiği zaman adına layık olabileceğini akıldan çıkarmamalıyız. Gene, herhangi bir halk hareketinin sayısız biçimlere büründüğünü, durmadan yeni biçimler geliştirdiğini ve eski biçimleri ıskartaya çıkardığını, değişiklikler getirdiğini ya da eski ve yeni biçimlerin yeni bileşimlerini yarattığını hiç unutmamalıyız. Mücadelenin araçlarının ve metodlarının oluşturulması sürecine faal olarak katılmak, görevimizdir... *Şiddet ve terörizmi ilke olarak asla reddetmeksizin*, kitlelerin doğrudan katılımı sağlayabilecek ve bu katılımı teminat altına alabilecek şiddet biçimlerinin hazırlanması için çalışılmasını istedik... Evet, beyler, biz hareketin sadece geçmişteki biçimlerini değil, gelecekteki biçimlerini de savunuyoruz.” (*) (abc)

1905 tarihinde Lenin şöyle yazmaktadır:

“Başından başlayalım. Mücadele biçimleri sorununun incelenmesinde, her marksistin temel istemleri nelerdir? İlk önce, marksizm, öteki tüm ilkel sosyalizm biçimlerinden tek bir özel mücadele biçimine bağlı kalmamakla ayrılır. En değişik mücadele biçimlerini kabul eder, ve onları ‘uydurmaz’, ama devrimci sınıfların, hareketin gelişimi içinde kendisini gösteren mücadele biçimlerini sadece genelleştirir,

örgütler ve bunlara bilinçli bir ifade verir. Bütün soyut formüllere ve bütün doktrinci reçetelere kesenkes düşman olan marksizm, hareket geliştikçe, yığınların sınıf bilinci arttıkça, iktisadi ve siyasal bunalımlar keskinleştikçe, savunma ve saldırının yeni ve daha değişik yöntemlerinin sürekli bir biçimde doğmasını sağlayan ilerleme içindeki kitle mücadelesine karşı dikkatli bir tutum takınılmasını gerektirir. Bu nedenle, marksizm, kesin olarak herhangi bir mücadele biçimini reddetmez. Marksizm, mevcut toplumsal durum geliştikçe, *kaçınılmaz olarak* bu döneme katılanlarca bilinmeyen yeni mücadele biçimlerinin doğacağını kabul ederek, yalnızca o anda mümkün ve var olan mücadele biçimleriyle kendini hiçbir koşul altında sınırlamaz. Bu yönden marksizm, kitle pratiğinden eğer öyle ifade edebilirsek, *öğrenir* ve ‘sistem yapanların’ tek başına çalışmalarlarıyla keşfedilen mücadele biçimlerini yığınlara öğretmek yolunda hiçbir iddiada bulunmaz. Biz biliyoruz ki -toplumsal devrim biçimlerini incelerken örneğin Kautsky böyle demiştir- yaklaşan bunalım, bizim şimdiden görmek yeteneğinde olmadığımız yeni mücadele biçimleri getirecektir.

İkinci olarak, marksizm, mücadele biçimleri sorununun kesenkes *tarihsel* bir incelenmesini ister. Bu sorunla, somut tarihsel durumdan uzak olarak uğraşmak, diyalektik materyalizmin esas ilkelerinin anlaşılmadığını gösterir. İktisadi evrimin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, yaşam ve öteki koşullardaki farklılığa bağlı olarak, farklı mücadele biçimleri öne geçer. Ve mücadelenin başlıca biçimleri halini alır; ve bununla bağıntılı olarak, ikincil, yedek mücadele biçimleri de değişikliğe uğrar. Belirli bir hareketin, belirli bir aşamasındaki somut durumun ayrıntılı bir incelemesini yapmaksızın, herhangi bir özel mücadele aracının kullanılıp kullanılmayacağı sorununa evet yada hayır biçiminde verilecek bir yanıt, marksist tutumu tümünden bırakmak anlamına gelir.” (**)

İşte Lenin'in bu saptamaları, Marksist-Leninistlerin devrimci mücadelede şiddetin yeri-

(*) Lenin: *Devrimci Maceracılık*, Örgütlenme Üzerine, s: 30-33

(**) Lenin: *Gerilla Savaşı*, Marx-Engels-Marksizm, s: 131-132

ni ve nasıl ele alınacağını açık biçimde ortaya koymaktadır. Mahir Çayan yoldaşın açık biçimde ifade ettiği gibi, Marksist-Leninistler, devrimci mücadelede şiddeti, zoru kesinkes reddetmezler. Onlar, zorun tarihteki devrimci rolünü, yani “*yeni bir topluma gebe olan eski toplumun ebesi*”nin **şiddet, zor** olduğunu bilirler. Ancak, devrimci zorun kullanımı, öz olarak devrimci terörün kullanımını da kapsamakla birlikte, bireysel terörizmden **amaç** ve **biçim** olarak farklıdır. Bu farklılık, Rus devrim mücadelesi sürecinde Narodniklerin çara ve bakanlara yönelik bireysel suikast eylemlerine karşı takınılan tutumda açık biçimde görülmüştür. Lenin’in “*ilke olarak terörizmi reddetmeksizin*” ortaya koydukları, bu silahlı eylem biçimlerinin **hangi amaçlarla** gerçekleştirildiği konusunda odaklanmıştır. Narodniklerin “halk kitlelerini ajite etmek” amacıyla gerçekleştirdikleri bireysel suikast eylemleri karşısında Lenin, koşulların böyle bir amacın gerçekleşmesine olanak tanımadığını ve tanımayacağını söyleyerek karşı çıkar.

Silahlı mücadelenin III. bunalım döneminde tüm geri-bıraktırmış ülkeler devrimci mücadelesinde belirleyici bir yere sahip olmasıyla birlikte, Marksist-Leninistlerin devrimci şiddet konusundaki belirlemeleri daha da gelişmiş ve derinleşmiştir. Lenin’in deyişiyle, iktisadi evrimin farklı aşamalarında, siyasal, ulusal-kültürel, yaşam ve öteki koşullardaki farklılığa bağlı olarak, farklı mücadele biçimleri öne geçmiş ve mücadelenin başlıca biçimleri halini almış; ve bununla bağıntılı olarak, ikincil, yedek mücadele biçimleri de değişikliğe uğramıştır.

II. yeniden paylaşım savaşı sırasında Nazi işgali altındaki ülkelerde yürütülen gerilla savaşları, Nazilere ve işbirlikçilerine yönelik pekçok silahlı eyleme sahne olmuştur. Özellikle Fransa’da Komünist Partinin partizan birlikleri, başta Paris olmak üzere, pekçok kentte gerilla eylemleri düzenlemişler ve bu eylemler çerçevesinde yüzlerce Nazi ve işbirlikçi öldürülmüştür. Bu eylemler karşısında Nazilerin gerçekleştirdikleri “kitlesele misillemeler”, bu tür suikast eylemlerinin durdurulmasının bir nedeni olamamıştır.

Vietnam devriminde şehirlerde yürütülen silahlı mücadele, “Vietkong terörizmi” olarak ABD emperyalizmi tarafından kamuoyunu kendi tarafına çekmek için kullanılmaya çalışılmışsa da başarılı olamamıştır. Bunun nedeni ise, Vietnamlı devrimcilerin “cezalandırma” ya da “öldürme” eylemlerini belirli kurallara bağlamış olmalarıdır.

Bu konuda Giap şöyle söylemektedir:

“Hainlerin ortadan kaldırılması ile ilgili olarak, onları daha kararlı ve daha ayırd ederek yok etmeliyiz. Eğer kararlı olmazsak, bazan feci sonuçlarla karşılaşabiliriz. Fakat, eğer dikkatli olmazsak, idamlar haksız ve sonuçları da daha az feci olmayabilir. Yalnızca yollarından döndürülemeyen hainlerin, üstelik *tüm* uyanlar yapıldıktan, bu kötülükten vazgeçmelerini sağlayacak *tüm* yollar denendikten sonra öldürülmeleri ilkesi mutlaka uygulanmalıdır. Bu tür idamların doğru etki yapabilmesi için halkın haine ilişkin görüşlerine önem verilmelidir, halkın isteği yol gösterici olmalıdır. Sorun öyle ele alınmalı ki, halk, *mahkum edilen kişinin suçunu ve devrimci militanların yurtseverliğini ve hoşgörüsünü tümüyle anlamalıdır...* Hainlerin öldürülmesi durumunda, eğer suçlama yeterince açık ve kesin değil ise, sağduyu yokluğu ya da dikkatsizlik yüzünden işlemler gerektiği gibi yapılamamışsa sonuç amaçlananın tersi olur.” (*) (abç)

Dünya devrimci mücadelesinin tarihsel gelişimi içinde, Lenin’in deyişiyle, “mevcut toplumsal durum değiştikçe, *kaçınılmaz olarak* bu döneme katılanlarca bilinmeyen yeni mücadele biçimleri” ortaya çıkmaya devam etmiştir. Latin-Amerika’da yürütülen silahlı mücadele, devrimci şiddet eylemlerinin taciz, tahrip ve imha boyutlarını daha da geliştirmiştir. O güne kadar devrimci şiddet eylemleri içinde ikincil planda kalan **sabotaj eylemleri**, gerek kır gerilla cephesi içinde, gerekse kır gerilla cephesi dışında geniş ölçüde kullanıldığı ilk yerlerden birisi Latin-Amerika olmuştur.

Che Guevara, gerilla savaşının değişik eylem biçimlerini ele alırken, bunların devrimci mücadeledeki yerlerini net biçimde ortaya koymuştur:

“Sabotaj eylemlerinin önemi çok büyüktür. Etkisi yüksek bir devrim aracı olan sabotaj, genellikle az etkili, önceden görülmeyen koşullar içinde yapıldığında suçsuz insanlar arasında çok kurban veren, devrime yararlı çok sayıda hayata kıyan terörist eylemlerden ayırılmazdır. Terörizm, zalimliğiyle, baskı yapmada etkinliğiyle tanınan, baskı güçlerinin önemli bir yöneticisi-

(*) Akt. Wilfred G. Burchet, *Vietnam Kazanacak!*, s: 230

ni cezalandırmak için, yokedilmesinin yararlı olacağı biliniyorsa uygulanan bir yöntem olarak kabul edilmelidir. Fakat, önemi az olan, ölümü daha sıkı bir baskıya neden olacak bir birey hiçbir zaman öldürülmemelidir.

Terörizmin değerlendirilmesinde çok tartışılan bir nokta vardır. Bazıları, polis baskısına sebep olmanın ya da şiddetlenmesine yolaçmanın kitlelerle tüm az ya da çok yasal ya da yarı-gizli bağları güçleştirdiğini, zamanı geldiğinde gerekli olacak eylemler için gruplaşmayı olanaksızlaştırdığını kabul ederler. Kendi başına bu doğrudur, fakat, bir iç savaş süresince, belirli bir halk için, baskının zaten her türlü yasal eylemi ortadan kaldıracak kadar şiddetli olduğu durumlar da vardır. Bu durumda, silahla desteklenmedikçe kitle eylemi olanaksızdır. O halde uygulanacak yöntemlerin seçimine çok dikkat edilmesi, devrim için yararlanılabilecek elverişli koşulların incelenmesi gerekir. Koşullar ne olursa olsun, sabotaj iyi kullanıldığında, daima daha etkili bir silahtır. Sabotajdan, halkın bir kesimini felce uğratacak, başka deyişle, bir toplumun normal yaşayışını felce uğratmaksızın işsizlik yaratacak biçimde üretim araçlarını kullanılmaz duruma getirmekte yararlanılmamalıdır. Diğer kelimelerle, bir elektrik santralının sabote edilmesi hem etkili hem yerindeyken, bir gazoz fabrikasının sabote edilmesi gülünçtür.

İkinci durumda, birkaç işçi işinden edilir, fakat bununla endüstriyel hayatta hiçbir değişiklik olmaz. Birinci halde ise, yine bir işçi transferi olacaktır, fakat, bu kez, bölgede tüm hayatın felce uğramasından dolayı bu tamamen yerinde bir hareket sayılabilir.” (*)

“Sabotaj, gerilla savaşı yürüten halklar için paha biçilmez bir silahtır. Örgütlenmesi doğrudan doğruya sivil ve gizli örgüte bağlıdır. Sabotajlar, ancak devrimci ordunun kontrolündeki mınıkların dışında gerçekleştirilebilir. Bu örgüt, doğrudan doğruya, tercihan hedef alınacak sanayi ve haberleşme merkezlerini belirlemekle yükümlü **gerilla genel kurmayı tarafından yönetilmelidir.**

Sabotajın terörizmle hiçbir ilgisi yoktur: terörizm, yöntemleri sabotaj yöntemlerinden kesin biçimde farklı olan bireysel suikastlardır. Terörizmin, asla istenen etkiyi yaratmayan, bunu kullananlarda elde edilen sonuçlarla kıyaslanamayacak kadar ağır kayıplara yol açarken, halkı da devrimci hareketten uzaklaştıran, olumsuz bir silah olduğuna içtenlikle inanıyoruz. Tersine olarak, çok ender durumlarda, örneğin baskı güçlerinin şeflerinden birini ortadan kaldırmak için bireysel suikastlere başvurulabilir. Fakat, durum ne olursa olsun, ölümü, baskı güçlerinin kurbanları hesaba katılmasa bile, suikaste katılan bütün devrimcilerin yok edilmesine yolaçacak küçük bir katili ortadan kaldırmak için uzman insanlar kullanılmamalıdır.” (**) (abç)

Latin-Amerika’da şehir gerilla savaşının gelişimine paralel olarak devrimci terör eylemleri zaman içinde daha da gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Kaçınılmaz olarak, bu gelişim ve çeşitlilik, her zaman bunların nasıl kullanılacağına ilişkin belirlemeler yapmayı gerektirmiştir.

Carlos Marighella, “*Şehir Gerillasının El Kitabı*”nda şöyle yazmaktadır:

“Sabotaj

Sabotajların amacı, yok etmektir. Çok az adam, bazen bir kişi, bu işlemleri gerçekleştirebilir. Şehir gerillası bir sabotaj işlemine girmeyi düşündüğünde, bunu önce tek başına yapar. Sonra, bu hareketin halk arasına yayılması ve halk tarafından sabotajlar yapılması safhası başlar. İyi bir sabotaj inceleme planlama ve hatasız bir uygulamayı gerektirir. Sabotajın en belirgin biçimleri dinamitleme, yangın çıkarma ve mayın döşemedir. Biraz kum, bir damla yakıt, kötü bir yağlama, gevşek bırakılmış bir vida, kısa devre, bir odun veya demir parçası onarılmaz felaketlere neden olabilir.

Sabotajın amacı, aşağıda gösterilen alanlarda düşmanın can damarlarını zayıflatmak, yıpratmaktır.

a) Ülke ekonomisinin özellikle iç ve dış ticaret şebekesi, bankacılık ve maliye sektörü.

b) Tarım ve sanayi üretimi,

c) Ulaşım ve haberleşme sistemi,

(*) Che Guevara: *Gerilla Savaşı*, Askeri Yazılar, s: 49-50

(**) Che Guevara: *Gerilla Savaşı*, Askeri Yazılar, s: 121

- d) Dikta kuvvetlerine ait tesisler,
e) Ülkede yer alan Kuzey Amerikan şirketleri ve mülkleri.

Sanayi sabote etme işlemleri için en uygun unsurlar işçilerdir. Çünkü, çalıştıkları fabrikaları ve kullandıkları makinaları çok iyi tanır.

Ulaşım araçlarına karşı girişilen hücumlarda, banliyö ve uzun yolculuk trenlerinde bulunan yolcuların ölümüne sebep olmaktan sakınılmalıdır. Çünkü yolculuk edenler halktan insanlardır. Zaten herşeyden önce ortadan kaldırılacak olanlar, diktaya hizmet için kullanılan ulaşım servisleridir. Bir trenin yakıt yüklü vagonlarını raydan çıkarmak, düşmanı can noktasından vurmak demektir. Bu işlemler köprü ve demiryollarının dinamitlenmesine dek uzanır. Yarattıkları zararları onarmak aylar gerektirir. Telgraf ve telefon telleri sistemli bir şekilde kesilmeli ve haberleşme merkezleri işe yaramaz duruma getirilmelidir. Yakıt stokları, cephane ihtiyatları, savaş gemisi tersaneleri, dikta kuvvetlerine ait ulaşım araçları ve kışlalar düzenli olarak sabote edilmelidir.

Kuzey Amerikan şirket ve mülklerine karşı girişilen sabotaj eylemlerinin hacmi, yerli hedeflere karşı yapılanla nıkiyle eşit, hatta ondan fazla olmalıdır.

Terörizm

Biz terörizmden bombalı suikastlara girişimi anlıyoruz. Bu işlemlere, patlayıcı yapımının teknik bilgisine sahip olanlar ile en soğukkanlı kişilerden başka kimse katılmamalıdır. Bazen, terörist eylemlerin içinde, insan hayatını sona erdirmeye ile Kuzey Amerikalıların yerleşme yerleri veya bazı büyük tarım işletmelerinin yakılması da yer almaktadır.

Eğer gıda maddeleri stoklarının yağması planlanırsa, bundan halkın da yararlanması düşünülmesi, özellikle açlık ve hayat pahalılığının ortalığı kavurduğu yer ve zamanlarda bu gibi eylemlere girişilmelidir. Gerilla, her zaman devrimci teröre yararlı olmalıdır." (*)

Buraya kadar ortaya koyduğumuz, Marksist-Leninistler için, silahlı mücadelenin ve bunun bir biçimi olan gerilla savaşının yalın bir askeri savaş olarak ele alınmadığını, onun po-

litik amacının bu savaşın sürdürülüş biçimini belirlediğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Marksist-Leninistler için, silahlı mücadele ve bunun bir biçimi olan gerilla savaşı, belirlenmiş kurallarla yürütülen politikleşmiş askeri savaştır. Bu açıdan, devrimci silahlı mücadelenin sürdürülüş biçimine ilişkin belirlenmiş kurallar, aynı zamanda, gerçekleştirilen silahlı eylemlerin yapılış tarzıyla devrimci öncü tarafından gerçekleştirildiğini ortaya koyacak niteliktedir. Bu nitelik, diğer taraftan, devrimci savaşın haklı niteliğinin bir ifadesi durumundadır.

Herkesin bildiği gibi, devrimci şiddet, doğrudan doğruya egemen sınıfların kitleler üzerinde uyguladığı karşı-devrimci şiddetin bir karşılığıdır ve karşı tarafın zora, şiddete başvurmamasının bir sonucudur. Dolayısıyla, şiddet, tek başına belirleyici değildir. Bu nedenle, sömürücü sınıfların devrim mücadelesine ve halk kitlelerine karşı kullandıkları şiddet, doğrudan kitleleri pasifize etme ve devrimci mücadelenin gelişimini engelleme amacını güder. Bu yönüyle, karşı-devrimci şiddet, en yaygın ölçekte terörü kullanır. Karşı-devrimci şiddet açısından, terör, kitleleri sindirmenin, korkutmanın ve yıldırmanın en temel aracıdır. Yalın bir şiddet eylemi olarak terör, yıldırıcı, korkutucu bir işleve sahip olduğu için, karşı-devrimin şiddeti, her açıdan kuralsız bir şiddettir ve bu yönüyle **açık terör** uygulamasıdır. Bu açıdan da, devrimci silahlı mücadelenin belli kurallara bağlanması ve buna uygun olarak yürütülmesi, devrimci şiddet ile karşı-devrimci şiddet **arasındaki farkın** kitleler tarafından açık biçimde görülmesini sağlar.

Ancak, dünya çapında ve ülkemizdeki pekçok durumda görüldüğü gibi, savaş, askeri savaş, sadece devrim ile karşı-devrim arasında gerçekleşmemektedir. Gerek emperyalistler arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin askeri plana yansıdığı I. ve II. yeniden paylaşım savaşlarında, gerekse milliyetçi ve şovenist politikaların bir devamı olarak ortaya çıkan uluslararası savaşlar, zorun, en son sınırlarına kadar kullanılmaya çalışıldığı bir şiddet eylemi olarak ortaya çıkmaktadır. Böyle bir ortamda, devletler arasında askeri savaşlarda kullanılan şiddeti sınırlamaya yönelik bazı uluslararası anlaşmalar yapılmaya çalışılmıştır. Bunlar içinde **Cenevre Anlaşması**, devletler arası savaşlarda şiddetin ve bu bağlamdaki terörün sınırlandırılmasına yönelik emperyalist ülkelerin kendi aralarında yaptıkları bir anlaşma durumundadır. 1970'li yıllarda bu anlaşmaya yapılan bazı eklerle, kimi durumlarda gerilla savaşları anlaşma kapsamına alınmıştır. Ama

herkesin de çok iyi bildiği gibi, bu anlaşmalar, gerçek savaş alanında hiçbir zaman geçerli olmamış ve uygulanmamıştır. Bu durumlara karşı bir yaptırım uygulanması için oluşturulmuş olan Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi ise, birkaç istisna dışında işlevsiz bırakılmıştır. (Bu birkaç istisna içinde, Bosna-Hersek'e ilişkin davalar bulunmaktadır.) Vietnam savaşı sırasında görüldüğü gibi, Amerikan emperyalizmi, Cenevre Anlaşması'nı hiçe sayarak, bağımsız bir devlet durumundaki Sosyalist Vietnam Cumhuriyeti'nin kentlerini (yeni dönemin moda sözcükleriyle "sivil hedefleri") alabildiğine bombalayabilmiştir.

Karşı-devrim açısından, askeri savaş, her koşul altında **sınırsız** bir şiddet, zor eylemi olarak, kendi amaçlarına ulaşmanın aracı olmaktadır. Karşı-devrimin zorunun, şiddetinin niteliğini teşhir etmek açısından da, devrimci şiddetin belirlenmiş kurallara sahip olması ve bunlara titizlikle uyulması bir zorunluluktur.

Yine dünya çapındaki pekçok olayda görüldüğü gibi, kimi ulusal savaşlarda, savaşın başlatılması ve sürdürülmesinde belirleyici konumda olan milliyetçilik ve şovenizm, aynı zamanda şiddet eyleminin, terörün alabildiğine kullanıldığı bir ortam oluşturmaktadır. Yugoslavya olaylarında emperyalistlerin demagogik olarak kullandıkları "etnik temizlik" söylemi, bu tür şiddet ve terör eylemlerinin ulaşabileceği noktayı ortaya koymaktadır. (Hemen belirtelim ki, Yugoslavya olaylarında, emperyalist ülkeler, milliyetçilik temelinde gelişen askeri çatışmalarda, salt "slav milliyetçiliği"ni öne çıkartarak, kamuoyunu yönlendirmiştir. Son Kosova olaylarında olduğu gibi, "aynılıkçı" UÇK "gerillaları"nın gerçekleştirdikleri silahlı eylemler özellikle kamuoyundan gizlenmeye çalışılmıştır.)

A. Öcalan'ın Türkiye'ye teslim edilmesiyle birlikte ülkemizde gelişen şiddet eylemleri, gerçekleştiriliş biçimlerinden öte, yöneldiği hedeflerle de, tam bir "kısasa kısa" mantığının ürünü olarak ortaya çıkarken, aynı zamanda PKK hareketinin küçük-burjuva milliyetçiliğinin egemenliğine girmesinin bir sonucu olmuştur. Bu yönüyle, ülkemizdeki son şiddet eylemleri, milliyetçi ve şovenist politikaların bir devamı olan askeri savaşlarda ortaya çıkan terör eylemleri olarak belirginleşmiştir. Doğrudan "sivilleri" hedef alan son eylemler, özellikle mağazalara yönelik eylemler,

İBDA-C tarafından gerçekleştirilmiş olmasına karşın, Kürt ulusal hareketinin milliyetçi çizgisinin yarattığı uygun bir zeminde ortaya çıkmıştır. Ve Özgür Politika, İBDA-C'nin gerçekleştirmiş olduğu Bakırköy ve Ataköy terör eylemlerini "**Kısasa kısas**" başlığı ile okuyucularına duyurmuştur. İBDA-C'nin bu eylemlerde "Milliyetçi Kürt İntikam Güçleri" ismini kullanması da, Kürt ulusal hareketinin ulaşmış olduğu yeri açık biçimde göstermektedir.

Diğer yandan, Gazi Mahallesi ve çevresinde gerçekleştirilen "molotoflu" eylemlerin, aynı gözetmeksizin her türlü taşıta yönelik olması da, aynı gelişmenin bir yansıması durumundadır. Bu eylemlerde yer alanlar hangi siyasal kimliği taşırlarsa taşınsınlar, sonal olarak, hedefi belirsiz bir terör ortamının yapıları olmuşlardır.

Salt ülkemizde son bir ay içinde yaşanan olaylar bile, baştan beri ortaya koyduğumuz devrimci savaşın belli kurallara bağlı olarak yürütülmesi zorunluluğunu kanıtladığı gibi, bu kurallara bağlı hareket edilmesinin önemini daha da artırmıştır. Kimi kendini yakma olaylarında —ki PKK söyleminde bunlar "kahramanlık eylemleri" olarak değerlendirilerek teşvik edilmektedir— görüldüğü gibi, devrimci savaşın niteliği ve belirlenmiş kuralları kolayca bir yana bırakılabilmektedir. Ülkemiz solundaki ideolojisizlik ve pragmatizm böyle bir ortamın gelişmesinde ve yaygınlaşmasında önemli bir etken olarak ortaya çıkmıştır. Ne olursa olsun "birşeyler yapma" mantığının bireyleri nerelere kadar götürebileceği Sakarya cezaevindeki kendini yakma olayında açıkça görülmüştür.

Böylesine bir somut gelişim koşullarında, devrimci terör ve devrimci şiddet ile karşı-devrimci terör ve şiddet arasındaki farkın kesin olarak ortaya konulması, terörizm ile devrimci terörün kesinkes birbirinden farklı olduğunun kitlelere açık biçimde anlatılması, bir kez daha, devrimcilerin önündeki görevlerden birisi haline gelmiştir. Bu görev, aynı zamanda, ülkemiz solundaki ideolojisizliğe, pragmatizme karşı ideolojik mücadelenin bir parçası durumundadır. Bu gerçekleri umursamayanlar, küçümseyenler, sonal olarak, ortaya çıkan gelişmelerin devrim mücadelesine vereceği zararın da sorumlusu olma durumundadırlar.

30 MART 1972 KIZILDERE

MAHİR ÇAYAN

1946 Samsun

ERTAN SARUHAN

1942 Fatsa

SİNAN KAZIM ÖZÜDOĞRU

1949 Şarkışla

SABAHATTİN KURT

1949 Gevaş

AHMET ATASOY

1946 Ünye

HÜDAİ ARIKAN

1946 Çivril

CİHAN ALPTEKİN

1947 Adeşen

NİHAT YILMAZ

1937 Fatsa

ÖMER AYNA

1952 Dicle

SAFFET ALP

1949 Kayseri

TÜRKİYE HALK KURTULUŞ CEPHESİ (THKC) I NO'LU BÜLTEN Mayıs 1971

İşçiler,
Köylüler,

Askerler, Yurtsever Aydınlar, Halkımız;

Amerikan emperyalistleri ve onun köpekleri uzun yıllardır ülkemizi talan edip yağmaladılar; neyimiz var neyimiz yoksa alıp götürdüler. Emekçi halkımızın ve bütün çalışanların alınlarını ve emeğini çaldılar. Bütün zenginliklerimize, petrolümüze, kromumuza, bakırmıza, ... bütün doğal kaynaklarımıza el koydular. Geride bize açlık, tahammül edilmez bir sefalet, binlercemizi kırıp geçiren bulaşıcı hastalıklar, halkımızı karanlıkta yaşamaya mahkum eden bir cehalet bıraktılar.

Bugün ülkemizde işgalci düşmanın ziyafet sofralarından kalan artıklarla beslenen bir avuç hain, bir avuç köpek bu alabildiğine iğrenç düzeni sürdürmek, Amerikan emperyalizmine gerektiği gibi uşaklık etmek için kurdukları zulüm çarkını insafsızca çeviriyorlar. Soygun ve talanlarına karşı duran her yurtsever meydanlarda kurşunlanıyor. İşçilerin ve köylülerin, ekmek ve toprak isteyenlerin sesi kan ve zulümle susturulmak isteniyor. Yarattığımız ve ürettiğimiz zorla elimizden alınıyor.

Amerikancı faşist köpekler, bu iğrenç sömürü düzenini daha iyi yürütmek amacıyla asayişli sağlama paravanası altında, şimdi de sıkıyönetim ilan ettiler. Halkımızın en temel hak ve hürriyetlerini lükstür diye rafa kaldırdılar.

Bugün ülkemizde, hukuktan, kanun devletinden, anayasadan, insanlık ve vatandaşlık haklarından bahsetmek iğrenç bir demagojiden başka bir şey değildir.

Kendi topraklarımızın üzerinde köle bir halk haline getirildik.

Bu durum hep böyle sürüp gidecek midir?

HAYIR!

BİN KERE HAYIR!

Bu durum böyle süregidemez; artık isyan etmek, silaha sarılmak, işgalci düşmanı alaşağı etmek için harekete geçmek zamanı gelmiştir.

Onların bugün büyük görünen güçleri ve imkanları bizlere vız gelir. Onlar bir avuç, biz ise milyonlarız. Kaybedeceğimiz hiç bir şey yoktur ama kazanacağımız koca bir dünya vardır.

Biz, Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi olarak diyoruz ki:

1- Amerikan emperyalizminin hakimiyeti ve yerli uşağı sömürücü sınıfların iktidarını yıkmak, bağımsızlığı kazanmak için tek yol silahlı kurtuluş savaşıdır.

Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bu yolda mücadeleye kararlı bütün yurtseverleri kucaklayan halkın savaşı öncülerinin örgütüdür. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, mücadelesinde Türkiye işçi sınıfının savaş örgütü olan Türkiye Halk Kurtuluş Partisinin önderliğini kabul eder ve mücadelesini onun emir ve ku-

mandası altında yürütür.

2- Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, Amerikan emperyalizmini ve köpeklerini ülkeden kovana kadar mücadele etmeye ve her şart altında en son savaşçısı ölünceye kadar savaşını sürdürmeye kararlıdır.

3- Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin düşmanları, Amerikan emperyalistleri, finans kapitalistler, toprak ağaları, aracı ve tefeciler, Amerikancı asker-sivil bürokratlar ve bütün halk düşmanlardır.

4- Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin temel görevi Amerikan emperyalistleri ve yerli müttefiklerinin oluşturduğu düşman cephesini çöktürmek ve yıkmak, halkın sırtından elde edilen bütün mülkleri kamulaştırarak Cephe'nin savaş gücünü yükseltmek, gerekli malzemeyi ele geçirmek, baskı ve zor kuvvetlerini parçalamaktır.

Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, kendi saldırı noktaları dışında kalan hedeflere yönelen ve halkın saflarına da zarar veren hiçbir maceraperest ve gangsterin sorumluluğunu üzerine almaz. Çocuk kaçırmak, kadınlara ilişmek, emperyalistlerle doğrudan doğruya ilişkisi olmayan kimselere, esnafa, parababası bir avuç hain dışındaki orta derecedeki zenginlere, yani orta burjuvaziye saldırmak, zarar vermek devrimci eylem olamaz. Bunlar adi gangsterlik olaylardır. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bu gibi olayları şiddetle kınar. Amerika'lı emperyalistlere, finans kapitalizmin temsilcilerine, zalimlere ve halk düşmanlarına yönelen her harekete ise saygı duyar ve bunları sonuna kadar destekler. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, savaşçıların bütün eylemlerini kendi bültenleri ile halka açıklar. Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, halk düşmanlarını, işkencecileri, zalimleri, soyguncuları yargılar, cezalandırır. Onlardan döktükleri kanın ve yaptıkları zulmün hesabını sorar.

5- Bu amaçla Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, halkımızın ekonomik ve demokratik mücadelesini yönlendirme gayretleri yanında son aylarda şu askeri harekâtları yapmıştır:

1. Ziraat Bankası Küçükkesat Şubesinin günlük hasılatı halkımızın devrimci savaşında kullanılmak amacı ile kamulaştırılmıştır.

2. Kanlı Pazar'da şehit düşen devrimcilerin anılarına düzenlenen 16-17 Şubat devrimci terör harekâtında:

- Amerikan askeri malzeme deposu Tuslog'un Zincirlikuyu merkezi,
- Tuslog'un Şişli şubesi,
- Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankasının Elmadağ şubesi,
- ABD Başkonsolosluğu,
- İngiltere Başkonsolosluğu,
- Emperyalist Amerikan teşekkülü IBM'nin Gümüşsuyu'ndaki merkezi bombalanmıştır.

3. Salıpazarı'ndaki Amerikan askeri botu bombalanmış ve tahrip edilmiştir.

4. Türk Ticaret Bankası'nın Erenköy şubesinin günlük hasılatı, halkımızın devrimci savaşında kullanılmak amacı ile kamulaştırılmıştır. Ve bu eylemde kullanılan Amerikalı Astsubay A. Donald'ın arabası yakılarak imha edilmiştir.

5. Coca-Cola, Pe-Re-Ja, Elvan, Mercedes-Benz, Otomarsan fabrikası, Akbank ve daha pek çok şirket ve teşekkülün hissedar sahipleri olan Kadir Has, Mete Has, Adanalı büyük toprak ağası Talip Aksoy'un günlük hasılatları halkımızın devrimci kavgasında kullanılmak amacı ile kamulaştırılmıştır.

6. 1 Mayıs Harekâtı düzenlenmiştir.

Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi, bağımsızlık savaşında bütün gerçek yurtseverleri kendi saflarına çağırır. THKC bütün ihtilalcilerin, yurtseverlerin, Türkiye halkının kurtuluş cephesidir.

ÖMÜR
KARAMOLLAOĞLU
 30 OCAK 1955/AKÇADAĞ
 24 MART 1977/ANKARA

1955 yılında Malatya'nın Akçadağ ilçesinde doğdu. 1971 yılında Ankara Abidinpaşa Lisesi'nde okurken devrimci mücadeleye bir sempatizan olarak katıldı. 1974-75 döneminde SBF-BYYO'da yüksek öğrenim gençliğinin akademik-demokratik mücadelesinde aktif olarak yer aldı. 12 Mart sonrası ilk öğrenci derneklerinden olan SBF-BYYO Öğrenci Derneği'nin kuruluş çalışmalarına katıldı. Aynı dönemde AST'da oyuncu olarak da çalışan Ömür yoldaş, M. Gorki'nin "Ana" ve B. Brecht'in "Carrar Ana'nın Tüfekleri" oyunlarının sergilenmesinde yer aldı. 1975 başından itibaren THKP-C/HDÖ üyesi olarak profesyonel devrimci yaşamına başladı. İlk görevi Ankara'daki legal kadroların sorumluluğunu üstlenmek oldu. Beylerderesi'nden sonra Ankara Bölge Komitesi'nde yer aldı. 1976-Haziran Kararı'ndan sonra Güney Anadolu ve Hatay bölgesinde kadroların politik eğitimleriyle görevlendirildi. Aynı yılın Aralık ayında THKP-C/HDÖ-Ankara Bölge Yöneticiliği'ne atandı. 1977 yılında THKP-C/HDÖ'nün Öncü Savaşına başlamasıyla birlikte gerçekleştirilen "26 Ocak Harekâtı"nda yönetici olarak yer aldı. 1977 Şubat'ında Genel Komite üyeliğine getirildi. Ankara ve Karadeniz Bölgelerinin Merkez Yöneticisi olarak şehir ve kırsal gerillasının stratejik örgütlenmesiyle görevlendirildi. "19 Şubat Harekâtı"nın düzenlenmesinde görev aldı.

"30 Mart Harekâtı"nın ilk günü, 24 Mart 1977'de, Ankara'da şehit düştü.

MEHMET YILDIRIM

1957 Tokat doğumlu ve küçük-köylü bir ailenin çocuğudur. İlkokulu bitirdikten sonra, İstanbul'a gelerek, küçük işyerlerinde ve krom kaplama ustası olarak, çeşitli fabrikalarda çalışmıştır. Fabrika işçiliği döneminde sendikal faaliyetlere katılmış ve bu faaliyetler çerçevesinde Devrimci Sağlık-İş sendikasında çalışmalarını sürdürmüştür. Bu çalışmaları sırasında örgütle ilişkiye geçmiş ve 1978'de sendikal çalışmada örgüt üyesi olarak yer almıştır. 1978 sonlarında profesyonel kadro olarak Bakırköy çevresinde örgütsel çalışmalara katılmış ve Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

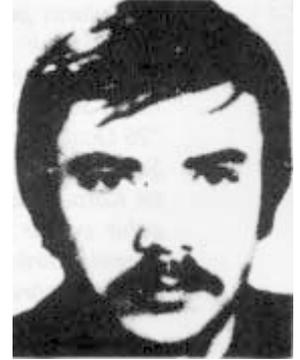
NIHAT KURBAN

1958 Kars doğumlu olup, lise yıllarında Kars'ta THKP-C sempatisini olarak devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1977 içinde örgütsel ilişki içine girmiş ve aynı yıl içinde örgüt üyesi olmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi olmakla birlikte zamanının büyük bir kısmını Kars'taki örgütsel çalışmalarda geçirmiştir. 1979 yılında bir silahlı çatışmada yaralanması üzerine, bir süre örgütsel çalışmaların dışında kalmışsa da, 1980 ortalarında Kars il yöneticisi olarak atanmıştır. Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

CEMALETTİN DÜVENCİ

1956 Tekirdağ doğumlu olan yoldaş, küçük-köylü bir ailenin oğludur. Ailesinin İstanbul'a taşınmasından sonra, işçi olarak çalışmaya başlamıştır. Devrimci mücadeleyle ilişkisi, Bakırköy çevresindeki dernekler düzeyinde başlamış ve Halkevleri'nde faaliyet sürdürmüştür. 1976'dan itibaren örgütsel ilişkiye girmiş ve 1977-78 döneminde Bakırköy çevresinde örgüt üyesi olarak çalışmıştır. 1978-80 döneminde profesyonel kadro olarak çalışmıştır. 1980 Nisan operasyonundan sonra, İstanbul bölgesinin yeniden düzenlenmesinde görev üstlenmiş ve aynı yılın sonlarından itibaren, pragmatik ve sağ-ekonomist sapmaya karşı mücadelede etkin bir rol oynamıştır. Şubat 1981'de, pragmatik sapma içindeki unsurların ihracından sonra Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981 günü, Genel Komite toplantısının yapılacağı Bahçelievler'deki örgüt evinin düşman güçlerince kuşatılması üzerine, diğer üç yoldaşıyla birlikte silahlı çatışmaya girişmiş ve dört saatlik çatışma sonucunda, diğer üç yoldaşıyla birlikte şehit düşmüştür.

SÜLEYMAN AYDEMİR

1957 Denizli doğumlu olup, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne girdikten sonra, devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1978 sonuna kadar öğrenci çevresinde etkili olan DY ilişkileri içinde faaliyette bulunmuş ve DY'ye karşı, aktivizm sloganıyla ortaya çıkan DS ile kısa bir süre ilişkisi olmuştur. DS'nin öz olarak DY'den farksız olduğunu kendi öz deneyimiyle gören Süleyman yoldaş, 1979 ortalarında örgütsel ilişkilere girmiştir ve aynı yıl içinde Adana bölgesinde kadro olmuştur. 1980'de profesyonel kadro olarak çalışmaya başlamıştır. 12 Eylül 1980 tarihinde ihtarıcı tutum ve davranışlarından, her türlü uyarıya rağmen vazgeçmeyen bir kişinin cezalandırılması eylemine katılmış ve eylem sonrası Serdar Soyergin'le birlikte düşmanın askeri birlikleri ile giriştiği çatışmada bir yüzbaşısı öldürmüştür. Bu olaydan sonra İstanbul bölgesinde görevlendirilmiş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

Balkanların Yeniden Paylaşımı ve “Kosova Sorunu”

Amerikan emperyalizminin başını çektiği emperyalist güçlerin Yugoslavya'ya yönelik askeri harekâtının gerçekleştirilmesiyle birlikte, uzun yıllardan sonra Balkan ülkeleri bir kez daha dünyanın gündeminde yer almaya başladılar. Kimilerine göre, 1912-13 Balkan Savaşına benzeyen gelişmeler gündemdedir. Kimilerine göre, Balkanlar'ın “son diktatörü” yıkılarak, bölgeye “barış ve huzur” gelecektir vb.

Yapılan değerlendirmeler ya da yorumlar ne denli birbirinden farklı gözüktürse gözüksün, tümünün de ortak noktası, Kosova'lı Arnavutlara yönelik “Sırp katliamı” sözkonusudur ve bu “katliam”ı durdurmak için NATO müdahale etmiştir.

Emperyalistlere göre, bu askeri harekâtın sorumlusu “tek başına Mİlesoviç”tir. Onlara göre, Mİlesoviç, Kosova konusunda yapılan her türlü “uzlaşma önerisini” reddetmiş ve böylece binlerce Kosovalı Arnavut'un öldürülmesi ya da ülkelerinden ayrılması için kendi askeri birliklerini harekete geçirmiştir. Böyle bir gelişme karşısında, emperyalist ülkeler, “insan haklarının böylesine hayasızca çiğnemesine daha fazla gözyumamayacakları için” Yugoslavya'ya karşı askeri “harekât”a karar vermişlerdir.

Amerikan emperyalizminin “Saddamı cezalandırmak” amacıyla Irak'a yönelik bir dizi askeri harekâtlarındaki benzer söylemler ve görünüşler, bu kez Yugoslavya'nın bombalanması olaylarında gündeme gelmiştir. Amerikan emperyalizmi, Irak'ın bombalanması olaylarında olduğu gibi, bir kez daha diğer emperyalist ülkelerle birlikte ve kendi propaganda mekanizmalarıyla koşullandırdığı “kamuyunun” desteğiyle Yugoslavya'ya saldırmıştır. Emperyalist propaganda mekanizmaları, her yönden, emperyalizmin bu saldırısını “haklı ve meşru” gösterebilmek için hareke-

te geçirilmiştir. Böylece “diktatör” Saddam'dan sonra, Mİlesoviç “cezalandırılmak”tır. Kosova'da Amerikan emperyalizminin eğittiği, donattığı ve yönettiği UÇK “gerillaları” ile Yugoslavya polis güçleri arasındaki çatışmalarda “katledilen siviller”in görüntüleriyle başlayan süreç, “göçe zorlanan” Arnavutların “hazin görüntüleri” eşliğinde bağımsız bir ülkenin bombalanmasıyla devam etmektedir.

Emperyalizm hakkında az çok birşeyler bilen ya da 1991'de SSCB'nin dağıtılmışlığı sonrasında gelişen olayları yakından izleyen herkesin kolayca görebileceği gerçek ise, Balkanların emperyalistler tarafından yeniden paylaşılması olduğudur.

Bilindiği gibi, 1991 sonrasında Almanya'nın Slovenya ve Hırvatistan'a yönelik mali ve askeri girişimleriyle Yugoslavya'nın parçalanması süreci başlatılmıştır. Almanya'nın Doğu-Almanya'nın ilhakıyla eline geçen tüm Sovyet silahlarını Slovenya ve Hırvatistan'a vererek, bu iki bölgenin “bağımsız devlet” haline gelmesini sağlamasına paralel, Bosna-Hersek olayları başlamıştır. Ancak bu kez sahnede, İngiliz ve Fransız emperyalistleri yer almıştır. Dört yıl süren Bosna-Hersek olayları sonucunda, Yugoslavya'nın, Bosna-Hersek'in “iç işlerine karışmayacağı” garantisi vermesi sağlanmıştır. Ve son bir yıl içinde Kosova bölgesi, Amerikan emperyalizminin devreye girdiği alan olarak ortaya çıkmıştır.

Sözcüğün tam anlamıyla, Yugoslavya'nın parçalanması ve bölgenin emperyalist güçler arasında paylaşılmasının görüngüleri olan bu olaylar, 1991 sonrasında ortaya çıkan gelişmelerin bir sonucudur. Emperyalizm, 1917 Ekim Devrimi'nden sonra yitirdiği pazarlarını yeniden ele geçirirken, aynı zamanda, bu yeni pazarları kendi aralarında paylaşmışlardır. Yapılan gizli pazarlıklar ve anlaşmalar sonucunda eski sosyalist ülkelerin paylaşımı kağıt

üzerinde gerçekleştirildikten sonra, her emperyalist ülke kendi payına düşen pazarlarda kesin egemenlik kurmak amacıyla harekete geçmiştir. Kimi zaman rüşvet yoluyla, kimi zaman “iç karışıklıklar” yaratarak, kimi zaman tehdit ve şantajlara başvurarak yürütülen bu egemenlik kurma eylemleri, Doğu-Avrupa ülkelerinde önemli ölçüde “barışçıl” biçimde sonuçlanmışsa da, Yugoslavya’da aynı sonuç alınamamıştır. (Yugoslavya’da alınan tek “barışçıl” sonuç, Mekadonya’nın ayrılmasında ortaya çıkmıştır.) Yugoslavya’nın Tito döneminden gelen “bağılantısızlık” politikaları sonucunda emperyalist ülkelerle geliştirdiği ilişkiler tek başına yeterli olmayınca, silahlı çatışmalar ve savaşı kaçınılmaz hale gelmiştir.

Bugün Yugoslavya’ya yönelik olarak NATO adına yürütülen emperyalist saldırı, Balkanların kesin olarak emperyalist hegemonya altına alınmasının son adımı durumundadır. Gerek Hırvatistan, gerekse Bosna-Hersek olaylarıyla kıyaslanmayacak kadar önemsiz gelişmeler ve olaylar bu nedenle öne çıkarılmış ve askeri saldırıların gerekçesi yapılmıştır. Bu ana kadar, tek tek emperyalist ülkelerin kendi paylarına düşen alanlarda sağladıkları ilerlemeler, bölgede “kalıcı bir istikrar” sağlamadığı için, emperyalistler için kullanılabilir bir pazar yaratamamıştır. İşte Amerikan emperyalizminin başını çektiği birleşik emperyalist güçler, Balkanlarda “huzur ve istikrar” sağlamak ve böylece elde edilen pazarları işlevsel hale getirmek için son saldırıya karar vermişlerdir.

Tarihte “Balkanlaştırma politikası” olarak geçen ve “böl ve yönet” politikasının ifadesi olan politika, bir kez daha kendi asıl alanında yaşama geçirilmektedir. Balkanlarda her türden dinsel, etnik, ırksal farklılıkları kullanarak geçmişte Osmanlı İmparatorluğu’nun parçalanma sürecinde ortaya çıkan “Balkanlaştırma”, Yugoslavya’nın nihai parçalanmasıyla yeniden ortaya çıkmaktadır. Emperyalizmin eski-sömürgecilik koşullarında gerçekleştirilen “Balkanlaştırma” uygulamalarının yeni-sömürgecilik koşullarında da geçerliliğini koruması, emperyalizmin dünyanın toprak olarak paylaşımı olmasının bir görüngüsüdür. Ancak yeni-sömürgecilik koşullarında küçük devletçiklere ayrıştınlan Balkanlar, emperyalist ülkelerin yeni “serbest bölgeleri” olarak, emperyalistlerin bütünü için yeni üretim birimleri oluşturmaktan öteye gidemeyeceği de, Yugoslavya’ya yönelik birleşik emperyalist saldırıyla birlikte açık hale gelmiştir.

İkinci olarak, Yugoslavya’ya yönelik aske-

ri saldırıların Amerikan emperyalizminin yönetimi altında gerçekleştirilmesi, tek tek emperyalist ülkelerin ne denli Amerikan emperyalizminin hegemonyasını kabul etmek durumunda olduklarını da bir kez daha göstermiştir. Bu boyutuyla, SSCB’nin dağıtılmışlığı koşullarında emperyalistler arasındaki çelişkinin daha da sertleşeceği ve giderek askeri plana yansıtacağı yönündeki “beklentiler” de boşa çıkmış olmaktadır. Emperyalist ülkeler arasındaki entegrasyonun temel belirleyicisi olan sosyalist ülkelerin mevcudiyeti ve ulusal ve halk kurtuluş savaşlarının gelişimi, bugün için ikinci plana inmişse de, temel amaç, yani emperyalist ülke pazarlarının korunması ve genişletilmesi amacı varlığını sürdürmektedir.

Yugoslavya’ya yönelik emperyalist saldırının ortaya çıkardığı bir diğer olgu ise, dünya çapında “bağımsız” devletlerin, hiçbir biçimde emperyalizmin istek ve çıkarlarına aykırı hareket edemeyecekleridir. Her aykırı hareket, emperyalizmin askeri saldırısıyla karşı karşıya kalmak durumundadır. Küçük ulusal-toplulukların ya da ulusların, emperyalist ülkelerle anlaşarak, kendi kaderlerini tayin hakkına sahip olmaları, emperyalizmin istek ve çıkarlarına aykırı hareket edilmeyeceği güvencesiyle olanaklı olduğu böylece görülmüştür. Böylece, sözcüğün tam ve gerçek anlamında **ulusal bağımsızlık**, her zamankinden çok daha net ve açık bir biçimde, emperyalizmden ve emperyalist sömürüden kurtuluş sorunu olarak kendisini ortaya koymuştur. Ve bu kurtuluş sorunu, tek tek emperyalist ülkelerin sömürsünden kurtuluş sorunu olmayıp, topyekün emperyalizmden kurtuluş sorunu durumundadır. Dolayısıyla anti-emperyalist mücadele, **bir bütün olarak** emperyalist ülkelere karşı mücadele amacı gütmeksizin zafere ulaşamayacaktır.

Yugoslavya’ya yönelik emperyalist saldırının ortaya çıkardığı son bir olgu ise, emperyalizmin propaganda mekanizmalarının dünya kamuoyunu kolayca yönlendirebildiğidir. Yıllardır sürdürülen “yeni dünya düzeni” ve “globeleşme” propagandası, emperyalizmin her türlü saldırısına karşı sessiz kalan bir kamuoyu oluşturmuştur. Bu kamuoyunun oluşturulmasında, tek tek ülkelerin kendi halkına yönelik olarak yürüttükleri propaganda, aynı zamanda o ülkelerin emperyalizmin askeri tehdidi altına girmesinin de bir aracı olmuştur. Artık eski dönemlerdeki gibi, tek tek ülkelerin yöneticilerinin, kendi kamuoyuna dayanarak emperyalizme karşı politik manevralar yapabileme olanakları kalmamıştır.

... Ve “Genelkurmay Devreye Girer” (Üçüncü Perde)

“Mayıs-Haziran 1997 tarihli Kurtuluş Cephesi'nin 37. sayısında, DHKP-C ile PKK arasında imzalandığı ilan edilen “protokol” sonrasında, A. Öcalan'ın ‘Sol eğer ittifak yapmayı bilmezse biz sorunlarımızı Genelkurmay’la çözümleriz’ beyanı üzerine yaptığımız değerlendirmenin başlığı ‘... Ve Genelkurmay Devreye Girer’ idi. Harp Akademileri Ko-

mutanlığı’ nın ‘Özelleştirme ve Türk Silahlı Kuvvetleri’ başlıklı raporu, 29 Temmuz 1998 günü gazetelerde yayınlandı. Bu raporla birlikte, 28 Şubat 1997 tarihinden günümüze kadar gelişen olaylar içinde Genelkurmay'ın nasıl ‘devreye’ girdiği açık biçimde gözler önüne serilmektedir. Ancak bu, A. Öcalan'ın düşündüğünden farklı ola-

Paşa'dan uyarı

312'yi kaldırmayın
Seçim'i ertelemeyin

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu ile görüşün

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Kıvrıkoğlu ile görüşün

İste Hürriyet'e konuşan Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun mesajları

Ertelenen kaosa yol açar

“Kurtuluş Cephesi'nin Türkiye ile barış yolunu açtığı konusunda, Türkiye ile barışın önünde hiçbir engel yoktur. Türkiye ile barışın önünde hiçbir engel yoktur. Türkiye ile barışın önünde hiçbir engel yoktur.”

312'nin önüne asla geçilmez

“312'nin önüne asla geçilmez. 312'nin önüne asla geçilmez. 312'nin önüne asla geçilmez.”

Seçimler zamanında yapılacak

“Seçimler zamanında yapılacak. Seçimler zamanında yapılacak. Seçimler zamanında yapılacak.”

Kritik soru

“Kritik soru. Kritik soru. Kritik soru.”

Hükümete gensoru şoku

Meclis'e hâkim olan Küskünler-FP ittifakı, hükümet hakkındaki gensoru görüşmesini gündeme alarak 2'nci zaferini de kazandı.

14 kritik ima vurdu

“14 kritik ima vurdu. 14 kritik ima vurdu. 14 kritik ima vurdu.”

Halkın sesi

“Halkın sesi. Halkın sesi. Halkın sesi.”

Medya

“Medya. Medya. Medya.”

Seçim

“Seçim. Seçim. Seçim.”

rak, 28 Şubat 1997'de 'şeriatçılık' konusunda 'devreye giren' Genelkurmay'ın girişiminin ikinci perdesini oluşturmaktadır.

... Dünyadaki ve ülkemizdeki bu gelişmelere gözlerini kapayanlar (Y. Küçük vb.), bu durumları 'ordunun Kemalist geleneği' olarak elbette yorumlayabileceklerdir. Şüphesiz yaşıyor olsaydı Doğan Avcıoğlu'na 'yeni kemalist devrim' planları yaptırtacak bu tür yorumlar, solun içinde bulunduğu ideolojizlik ortamında etkili de olabilecektir. Özellikle küçük-burjuva aydınları, bu gelişmeler karşısında 'ordu kılıcını ne zaman atacak' beklentisiyle oligarşinin ve Amerikan emperyalizminin çıkarlarının açık sözcüsü durumuna gelmeleri de uzun sürmeyecektir. Ama, bu ilişki ve çelişkiler içinde ilk iki perdesi oynanan oyunun üçüncü perdesinin ne zaman oynanacağını fazla beklemek gerekmeyecektir." (*)

Ve "Genelkurmay"ın devreye girişinin üçüncü perdesi, arada geçen birkaç sahnedan sonra, 18 Nisan seçimlerinin ertelenmesi yönündeki girişimler üzerine açıldı. Böylece, gerek oligarşinin TBMM içindeki partileri (başta DSP olmak üzere), gerekse ülkemiz solunun legalistleri (başta ÖD Partisi olmak üzere) derin bir soluk aldılar. Düzen partilerinin TBMM'de temsil edilen kesimlerinin seçimlerin ertelenmesi yönündeki girişimler karşısında içine düştükleri çaresizlik ve bu çerçevede Fazilet Partisi'nin tehdit ve şantajları, kaçınılmaz olarak "bir başka gücün" devreye girmesi için uygun bir zemin hazırlamıştır. 12 Mart 1971'de Genelkurmay'ın vermiş olduğu "muhtıra"yı, kendisine yönelik bir dayatma olarak değerlendiren ve "**baskıyı, baskı yapanlar değil, baskıya boyun eğenler getirir**" diyerek CHP Genel Sekreterliği'nden istifa eden B. Ecevit, bu kez, Genelkurmay'ın "muhtıra"sını "demokratik bir davranış" olarak değerlendirebilmiştir. Bu da, yıllar içinde "köprülerin altından" çok suların aktığını gösteren bir olgu durumundadır.

Ancak tüm bu gelişmeler karşısında, ülkemiz solundaki "sessizlik", ya da "en büyük taktik, ortalıkta görünmeme taktiğidir" anlayışıyla "görmedim, duymadım" oyunu, aynı zamanda legalizmin ve oportünizmin içinde bulunduğu durumu gözler önüne sermektedir.

"(Bu partiler) biraz öğrenci ve işçi

sınıfının pek azı tarafından takip edilen şehirli entellektüellerden ibarettir, profesyonel politikacılar tarafından yönetilirler ki, onlar hizmetleri para karşılığında değil, kapalı toplantılar yapabilmek, haber bülteni veya sanat gazetesi çıkarmak ve sendikalarda birkaç köşeyi tutma izni gibi küçük politik lütuflar karşılığında kiraya verirler. Bunlar para için her şeyi yapan insanlar değildir. Onların çürümüşlüğü daha gizlidir. Onlar para ile değil, fakat sadece onların ve takipçilerinin, proletaryanın insanlığın kurtuluşu için verdiği mücadelede önder olabildiği hayalini yaşatacak asgari şartlar temin edilerek satın alınabilirler." (**)

İşte bu çürümüşlük içindeki legalistler ve oportünistler, seçimlerin "zamanında yapılması" konusundaki Genelkurmay muhtırası karşısında "sessiz" kalmayı yeğlemişlerdir. Oysa ki, Genelkurmay'ın, TCK'nın 312. maddesinin değiştirilmemesi konusundaki kesin tutumunun, aynı zamanda kendileri için bir tehdit anlamına geldiğini bile görmezlikten gelmişlerdir.

Bilindiği gibi, TCK'nın 312. maddesi "*Kanunun cürüm saydığı bir fiili açıkça öven veya iyi gördüğünü söyleyen veya halkı itaatsizliğe tahrik eden*"ler ile "*halkı, sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik eden*"leri cezalandırmaktadır.

Daha düne kadar, "Eşber Yağmurdereli tasarı"yla 312. maddenin değiştirilmesini destekleyenler, bugün, bunları unutmış görünmektedirler. Onlar "inadına seçim" diyecek yere gelmişlerdir.

Yine de ülkemiz solundaki seçim "taktikleri" ya da kavrayışları legalistlerle sınırlı değildir. Kendilerinin silahlı mücadeleyi savundukunu her ortamda söyleyenler ve silahlı eylemler gerçekleştirenler bile, legalistlerin kavrayışından çok fazla uzakta değillerdir. Genellikle silahlı mücadeleyi savunan örgütler, hemen her durumda, seçimlerin boykot edilmesi yönünde tutum takınmakla birlikte, bunun nedenleri konusunda öylesine gerekçeler sıralayabilmektedirler ki, sonal olarak legalistlerle aynı çizgiye düşmektedirler. Örneğin, **Özgür Gelecek**, seçimleri boykot gerekçelerini sıralarken, bu "taktiği", "*kendi gerçek durumu, savaşın henüz dar olması, kitleler üzerinde ideolojik-politik ve kurumlaşmış*

bir otorite haline gelmiş olmaması"na bağlayabilmektedir. (*)

Böyle bir gerekçe, doğal olarak, savaşın, yani Halk Savaşı'nın **geliştiği**, "kitleler üzerinde ideolojik-politik ve kurumlaşmış bir otorite" haline **gelindiği bir evrede**, seçimlerin boykot **edilmeyeceği** anlamına gelmektedir. Bu kavrayışın, Latin-Amerika'da 1980 sonrasında sıkça görülen ve en açık biçimde El Salvador'da revizyonist Komünist Partisi'nin savunduğu kavrayıştan hiçbir farkı bulunmamaktadır. Herkesin kolaylıkla düşünebileceği gibi, Halk Savaşının geliştiği bir evrede, devrim güçleri, emperyalizm ve oligarşinin seçimleri gündeme getirerek kendilerinin askeri yenilgilerini engelleme manevralarını kolayca engelleyebilecek bir güç durumunda olacaktır. Böyle bir gücün, seçimlere katılmaktan çok, seçimlerin yapılmasını engellemek yönündeki hareketi esaslı ve bunu gerçekleştirebilecek durumdadır. Halk Savaşının geliştiği bir evrede "seçimlere katılabileceğini" ileri sürerek, bugün "zayıf ve güçsüz" olunması nedeniyle "boykot taktiği"ni haklı göstermeye çalışmak kendini aldatmaktan başka bir şey değildir. Bu gerçeklik, Özgür Gelecek'in "Boykot Tavni Nasıl Ele Alınmalı ve Nasıl Uygulanmalı" konusundaki açıklamalarında da görülmektedir. Şöyle demektedirler:

"Seçimleri boykot etmek demek; seçimler sürecine, oluşan ortama müdahale etmeyeceğimiz, ortaya çıkan elverişli durumdan yararlanmayacağımız anlamına gelmez... Bu anlamda seçimlere katılmak değil ama 'seçimlere karışmalıyız'...

Seçimlere karışmak; kitleleri kazanma ve onları boykota katma ve örgütleme *projesidir...*

- İMF, Dünya Bankası, TÜSİAD ve MGK'nın kitleleri aldatmak için ürettiği sahte politikaları, yalanları boşa çıkarmak, *uygulanmasını engellemektir boykot,*

- Sistemi, devleti, parlamentoyu, partileri, liderleri, milletvekili adaylarını teşhir ve *tecrit etmektir boykot,*

- Faşist ve gerici partilerin propagandalarını *engellemek* ve bunun yerine kitlelere gerçekleri anlatmaktır **boykot,**

- Faşist ve gerici partilerin adayla-

nının meydanlarda, bölgelerde kitleleri kandırmasını uygun devrimci yöntemler kullanarak *engellemektir boykot,* (...)

- Seçim büroları kurduurmamak, seçim araç-gereçlerini *etkisizleştirmek ve engellemektir boykot,*

- *Radyo televizyon, video, kaset yoluyla propagandaların halka ulaşmasını engellemektir boykot,*

- Sandık yapımından tutalım, sandık kurduurmaya, taşımaya, oy vermeye, oradan merkezlere oy pusulalarını taşımaya kadar tüm süreçleri *engellemektir boykot...*" (**) (*İtalikler bize ait*)

Görüldüğü gibi, Özgür Gelecek, bir boykot "projesi" (***) geliştirmiştir. Yani, bir boykot "tasarısı" sunmaktadır. Dolayısıyla, tasarının niteliğinde olduğu için, ifade edilenlerin kesinliği bulunmamaktadır. Ama yine de, tasarının (proje) olarak ortaya konulsa da, bunların bütünsel olarak **seçimlerin yapılmasını engellemek** amacı güttüğü açıktır. Böyle bir amacın ise, kaçınılmaz olarak, devrim güçlerinin, belirli bir güç olmasını, kendi ifadeleriyle söylersek, "*kitleler üzerinde ideolojik-politik ve kurumlaşmış bir otorite haline gelmiş olması*" gerektirdiği de ortadadır. Tek başına "*Radyo televizyon, video, kaset yoluyla propagandaların halka ulaşmasını engelleme*" amacı ele alınsa bile, bunun önemli bir güç gerektirdiği açıktır. Böylece "*bazen objektif durum çok elverişli olduğu halde Partinin durumu (subjektif) buna elverişli olmadığı için*" (****) "boykot taktiği"ne "devam etmek" durumunda kalındığı anlaşılmaktadır. Doğal olarak, bir başkaları da (legalistler örneğin), kendi subjektif durumlarının buna **elverişli** olduğunu ileri sürerek, **seçimlere katılmayı** savunabileceklerdir. Subjektif koşulları seçimlere katılmaya elverişli olmayanların, yukarıda ortaya koydukları "proje" **nasıl hayata geçirebilecekleri** ise, tümüyle anlaşılabilir bir şeydir.

İşte, düzen partileriyle, solun legalistleri ve oportünistleriyle Genelkurmay'ın "gözetimi ve denetimi" altındaki bir seçim ortamında genel görünüm budur. Bu görünüm, Genelkurmay'la sorunlarını çözmek isteyenler için ne denli öğretici ise, aynı oranda mevcut düzene karşı olan herkes için de öğreticidir.

(**) Özgür Gelecek: *agy.*

(***) **Proje**, Türkçe anlamıyla, tasarlanmış şey, tasarının anlamına gelmektedir.

(****) Özgür Gelecek: *agy.*

(*) Özgür Gelecek: *Çetelerin parlamento seçimlerine hayır, Halk Savaşına Ebet!*, Sayı: 138, 19 Şubat-4 Mart 1999

Mahir Çayan
THKP-C/HDÖ
Kurtuluş
Cephe
KURTULUŞ CEPHESİ
ERİŞ YAYINLARI
Marks-Engels Arşivi
V. I. Lenin Arşivi
J. Stalin Arşivi
Mao Zedung Arşivi
Glap/Che Guevara Arşivi
Felsefenin Temel İlkeleri
English/Deutsch

1 MAY
MAY
MAYO
МАЯ
GULAN
KURTULUŞ CEPHESİ'nden Çağrı

KURTULUŞ CEPHESİ
ERİŞ YAYINLARI
KURTULUŞ-CEPHE

www.kurtuluscephesi.com

KURTULUŞ CEPHESİ 48. Sayı Çıktı!

<http://www.kurtuluscephesi.com> 2. Yılında

Kurtuluş Cephesi'nin İnternet sayfasının birinci yılını geride bıraktık.

Bir yıl önce www.kurtuluscephesi.com'dan yayınlanmaya başlayan sayfamızın duyurusunu yaparken şöyle söylemiştik:

"Evet, artık 'Kurtuluş Cephesi de İnternet'te'!

Bu, bir övünme sözü ya da 'büyük bir iş başarma' ifadesi değildir.

Bu, kimilerinin yaptığı gibi, bir reklam aracı da değildir.

Bu, ülkemiz solunda belirli sayıda legalistin ya da legalleşmeye çalışan örgütlenmenin "medyatik" olarak kullandıkları bir alana giriş ilanı da değildir.

Bu, sadece sözü çok edilen ve dolayısıyla büyütülen bir ortamın nasıl ve ne ölçekte kullanılabileceğini gösteren bir ifadedir.

Bu, artık, "www.kurtuluscephesi.com" dan, Kurtuluş Cephesi sayılarını ve Eriş Yayınlarının çıkarmış olduğu kitapları bulmanın ve almanın olanaklı olduğunu açıklayan yalın üç sözcüktür.

Bu, bir araçtır ve bu araca ulaşabilme olanaklarına sahip olanlar için ge-

çerli bir araçtır.

Kimilerinin söylediği gibi, 'homepage'den hoşlanacağınızı umarız' da demiyoruz.

Sözümüz sözdür:

Merhaba!"

Ve yine aynı duyuru çerçevesinde yaptığımız çağrıda da şunları ifade etmiştik:

"Tüm devrimci örgütlere ve devrimci sorumluluk duyan herkese çağrımızdır!

Bugün ülkemizde egemen olan ideolojiszleştirme uygulamalarının sonuçlarından birisi de Marksist-Leninist teorik düzeyin alabildiğine düşmüş olmasıdır. Her devrimci ve devrimci örgütün, bu konuda üzerine düşeni yapmak durumunda olduğu açıktır.

Ancak ülkemizde otuz yılı aşkın süredir Marksist-Leninist klâsikler birer ticari meta olarak birkaç yayınevi tarafından basılmakta ve dağıtılmaktadır. 1980 sonrasında oligarşinin bilinçli uygulamaları ile kağıt fiyatlarına yapılan olağanüstü zamlar, bu yayınevlerini neredeyse birer tekel haline getirmiştir. Ayrıca yüksek kitap fiyatları, bu kitapların alınmasını olağanüstü zorlaştırmış-

tır.

Hiçbir bedel ve sorumluluk taşımaksızın Türkçeye çevrilmiş Marksist-Leninist klâsiklerin ticari metalar olmaktan çıkartılması için İnternet ortamı uygun bir araç durumundadır.

Bu nedenle, Marksist-Leninist klâsiklerin belirli bir İnternet sayfasından ücretsiz olarak dağıtımının sağlanması

için, tüm devrimci örgütlerin bilgisayar ortamına geçirdikleri ya da geçirecekleri tüm Marksist-Leninist klâsikleri bir araya getirmeleri çağrısını yapıyoruz.”

Bu sözlerle ve bu çağrıyla başladığımız Kurtuluş Cephesi'nin İnternet sayfasının ilk yılın sonunda içeriğinde şunlar bulunmaktadır:

MAHİR ÇAYAN

- *** Revizyonizmin Keskin Kokusu (I)
- *** Revizyonizmin Keskin Kokusu (II)
- *** Sağ Sapma, Devrimci Teori ve Pratik
- *** Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine
- *** ASD'ye Açık Mektup
- *** Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi
- *** Yayın Politikası
- *** Kesintisiz Devrim I
- *** Kesintisiz Devrim II-III

THKP-C/HDÖ

- *** THKP-C/HDÖ ve Tarihsel Gelişim
- *** THKP/HDÖ Sosyalist Devrim Programı
- *** THKC/HDÖ Demokratik Halk Devrimi Programı
- *** THKP I Nolu Bildirisi/İhtilâlin Yolu
- *** THKC I Nolu Bildirisi
- *** THKP/HDÖ I Nolu Bildirisi
- *** THKC/HDÖ I Nolu Bildirisi
- *** THKP-C/HDÖ 19 Nolu Bildirisi
- *** THKP-C/HDÖ 20 Nolu Bildirisi
- *** THKP-C/HDÖ 21 Nolu Bildirisi
- *** THKP-C/HDÖ 22 Nolu Bildirisi
- *** THKP-C/HDÖ 23 Nolu Bildirisi
- *** THKP-C/HDÖ 24 Nolu Bildirisi
- *** THKP-C/HDÖ 25 Nolu Bildirisi

KURTULUŞ CEPHESİ

*** KURTULUŞ CEPHESİ'nin Eylül-Ekim 1994 tarihli 22. sayısından, Mart-Nisan 1999 tarihli 48. sayısına kadar olan tüm sayıları.

KURTULUŞ

*** THKP/HDÖ'nin Merkez Yayın Organı KURTULUŞ'un yayınlanmış sayıları.

CEPHE

*** THKC/HDÖ'nin Merkez Yayın Organı CEPHE'nin yayınlanmış sayıları.

ERİŞ YAYINLARI

- *** Kesintisiz Devrim II-III
- *** Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz
- *** Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I
- *** THKP-C/HDÖ Devrim Programları
- *** Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi ve Devrimci Taktiğimiz
- *** Gramsci Üzerine
- *** Zafer Bizim Olacaktır! - THKP-C/HDÖ Ankara Davası Savunması
- *** "BDS": Bir Pragmatik Sapma
- *** Eylem Kılavuzu-III
- *** Revizyonizmin Revizyonu
- *** Devrimci Marşlar ve Ezgiler
- *** Oligarşi Nedir
- *** Kurtuluş Cephesi'nden Seçmeler

MARKS-ENGELS ARŞİVİ

- *** Komünist Manifesto
- *** Feuerbach Üzerine Tezler
- *** Ludwig Feuerbach ve Klâsik Alman Felsefesinin Sonu
- *** 1844 Elyazmaları
- *** Fransa'da İç Savaş
- *** Gotha Programının Eleştirisi
- *** Merkez Komitesinin Komünist Birliğe Çağrısı
- *** Almanya'da Köylüler Savaşı
- *** Fransa'da ve Almanya'da Köylü Sorunu
- *** Anti-Dühring

V. İ. LENİN ARŞİVİ

- *** Nereden Başlamalı?
- *** Devrimci Maceracılık
- *** Ne Yapmalı?
- *** Bir Adım İleri, İki Adım Geri
- *** Devlet ve Devrim
- *** Gerilla Savaşı
- *** Marksizm ve Ayaklanma
- *** Sosyalizm ve Din
- *** Proletarya Partisinin Din Karşısındaki Tutumu,
- *** "Sol" Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı
- *** Parti Örgütü ve Parti Edebiyatı
- *** Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm
- *** İşçi Sınıfı ve Yeni-Malthusçuluk
- *** Karl Marks
- *** Friedrich Engels
- *** Ulusal ve Sömürgeler Sorunu Üzerine Tezler
- *** Nisan Tezleri
- *** Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması
- *** Diyalektik Sorun Üzerine

J. STALİN ARŞİVİ

- *** Diyalektik ve Tarihi Materyalizm

MAO ZEDUNG ARŞİVİ

- *** Pratik Üzerine
- *** Çelişki Üzerine,
- *** Çin Devrimci Savaşında Strateji Sorunları
- *** Japonlara Karşı Gerilla Savaşında Strateji Sorunları
- *** Liberalizm Üzerine

VO NGUYAN GIAP ARŞİVİ

- *** Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı

CHE GUEVARA ARŞİVİ

- *** Gerilla Savaşı: Bir Yöntem
- *** Gerilla Savaşı (İlk üç bölüm)
- *** Latin-Amerika Devriminin Taktik ve Stratejisi
- *** Küba: Bir İstisna mı, Yoksa Öncü mü?
- *** ... İki, Üç Daha Fazla Vietnam (Tricontinental'e Mesaj)

CLAUSEWITZ

- *** Savaş Üzerine

CARLOS MARIGHELLA

- *** Şehir Gerillasının El Kitabı

GEORGES POLİTZER

- *** Felsefenin Temel İlkeleri

Kurtuluş Cephesi'nin İnternet sayfasının bu içeriği, yapmış olduğumuz çağrı kapsamında dışsal olarak herhangi bir katkı alınmadan gerçekleştirilmiş olması, aynı zamanda İnternet ortamı karşısında çeşitli kesimlerin yaklaşımını da açıkça ortaya koymuştur. Bu gerçeği, bir yıl önce şöyle ifade etmiştik:

“Ülkemizde legalleşmenin ve legalizmin egemen olduğu bu dönemde İnternet gibi araçlar, bu sapmalar tarafından öne çıkartılmaktadır. Ancak, yine aynı legalistlerin, İnternet'e yönelik her türlü öne çıkarma çabalarına karşın, bu ortamı salt görüntüsel olarak kullandıkları da bir gerçektir. Aylarca değiştirilmeyen, aylar öncesinin yazılarının yer aldığı sayfalar, bu legalistlerin İnternet sayfalarının en önemli özelliği durumundadır. Her türlü olanağa (İnternet gibi), 'binlerce kitle'ye sahip olduklarını söyleyen legalistlerin ya da legalleşmeye çalışanların İnternet sayfalarını 'güncelleştirme'yi bile

sağlayamadıkları düşünüldüğünde, yapılan propagandanın ve övgünün gerçekle bir ilişkisi olmadığı açıkça görülmektedir.” (*)

Aradan geçen bir yıl, bu gerçekleri ortaya çıkarmakla birlikte, aynı zamanda İnternet'in yeni bir “rekabet” —“en büyük kim?”— konusu haline getirilme çabalarını da beraberinde getirmiştir. Dergilerin “İnternet Okurları”nın niceliği, matematiksel olarak hesaplanabilir olduğundan, sayısal veriler üzerinden “güç-nicelik” anlayışı yeniden ve yeniden üretilmeye çalışılmaktadır. İnternet alanına ilişkin teknik ayrıntıları bilemeyen okurları ajite etmeye yönelik kimi girişimler, “counter” sayaçlarının verileriyle hangi İnternet sayfasına kimin, ne kadar girdiği konusunda yeni bir “rekabet” yaratılmaktadır. Kimileri, “*bilindiği gibi, rakamlar solda sürekli tartışma konusu olmuştur. Özellikle de kitlesel eylemlerdeki rakamlar. Ve tabii bunlarda matematik bir kesinlik olmaz*

(*) Kurtuluş Cephesi, 43. Sayı, Nisan-Mayıs 1998

genellikle, sayılar bir ölçüde izafidir. Böyle olduğu için de, kendi durumlarının farkında olmayanlar sık sık başkalarının rakamlarına itirazlarla uğraşır, veya kendi rakamlarını abartırlar. Ama İnternet rakamları konusunda kimse böyle bir şeye tevessül etmemelidir. Çünkü orada izafi bir şey yoktur. Rakamlar tam bir kesinlikle bellidir.” diye yazabilmektedirler.

“Güç-nicelik” kavrayışının yeni bir alanı olarak İnternet’e yönelik bu türden yaklaşımlar, asıl olarak devrimcilerin kitlelere ulaşmada kullandıkları **araçlar ile amaçlarını** birbirine karıştırmalarına yol açmaktan öte, yeni yetişen genç kuşağın bilincinin çarpıtılmasına da neden olabilecek önemdedir. İnternet, sonal olarak, belli bir teknolojik aracın (bilgisayar) bireysel ya da kollektif kullanımını ifade eder ve böyle bir araca sahip olanlar için bir gerçekliği vardır. Bir yıl önce belirttiğimiz gibi, “Bugün İnternet, üretilen ve üretilmeye çalışılan her türlü yanıl-samaya karşın, belirli bir gelir grubunun sahip olduğu teknolojinin iletişim alanında kullanılmasından başka bir şey değildir. ” (*) Bütün bunları bir yana bırakarak, matematiksel olarak hesaplanabilir işlemlerin “nicel miktar”ını ortaya koyarak “güç gösterisi”nde bulunmak, aynı matematiksel hesapla (bilimsel olarak) yanlıştır.

Ülkemiz solunda egemen olan “ideolojik mücadele” kavrayışı çerçevesinde, söylediklerimizin fazlaca etkili olmayacağı da kesindir. 15 günlük bir zaman dilimine ilişkin istatistiksel verilerle İnternet “sitesi”ni “3072 kişi ziyaret etmiştir” beyanlarıyla ve bölme işlemleriyle bunun haftalık bir derginin “trajı”nın “1500”lük bir “ek”i anlamına geldiğinin yazılıp çizilebildiği ortamda, bir başka “site”yi “15 gün içinde arayanların sayısı”nın “17” olması “kimin büyük” olduğunun göstergesi olarak kullanılabilir.

Birkaç örnek vererek, konunun “güç gösterisi” olarak kullanılmasının yanlışlığını göstermek olanaklıdır:

İlk olarak, İnternet alanındaki olanakların bütünleştirilmesi için bir örnek olarak oluştu-

rumuş olan ve Ekim 1998 sonlarında yayıma başlayan www.datacomm.ch/fidel sayfasına giriş yapanların “counter” “rakamlar”ına bakılım (Toplam “ziyaretçi” sayısı -hit-):

Aralık 1998	4112
Ocak 1999	6826
Şubat 1999	5816
Mart 1999	7526

Mart 1999’da 13 değişik ülkeden İnternet kullanıcıların aldığı dosyaların büyüklüğü 193 MB’dır.

Görüldüğü gibi, rakamlar “matematiksel olarak hesaplanan” rakamlardır. Ve herhangi bir politik sayfayı “ziyaret” edenlerin sayısı olarak belli bir **niceliği** ifade etmektedir.

Biz Kurtuluş Cephesi olarak “bu vesileyle”, İnternet sayfamıza ilişkin birkaç rakamı vermeyen yararlı olacağını düşünüyoruz (20 Şubat-21 Mart 1999):

Toplam “ziyaretçi” sayısı:	95.116
Giriş yapan site toplamı:	3.729
Ortalama günlük giriş:	3.170
Ortalama günlük site sayısı:	124
Açılan dosya miktarı:	652 MB
Kurtuluş Cephesi bölümüne toplam giriş:	34.399
Açılan dosya toplamı:	226 MB
Eriş Yayınları bölümüne toplam giriş:	35.486
Açılan dosya toplamı:	162 MB

Eğer bu “rakamlar” belli bir niteliği değil de, niceliği temsil ediyorsa —ki matematik, nicelikler hesabıdır— ve spekülatif olarak “yorumlanamaz” ise, Kurtuluş Cephesi’nin İnternet Sayfası’nın, bir yıl içinde, 1.000.000’u aşkın “ziyaretçi”sinin olduğunu söyleyebiliriz. Gerisi, İnternet ortamını devrimci mücadelenin tali araçlarından biri olarak görmeyenlerin ya da bu alanda “rekabet” içine girenlerin düşünecekleri bir şeydir.

Sözün özü: **“Bu, bir araçtır ve bu araca ulaşabilme olanaklarına sahip olanlar için geçerli bir araçtır.”** Gerisi laf-ü güzaf’tır.

ERİŞ YAYINLARI

Kitap ve Katalog
isteme adresi:

Postfach 2501
55514 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:
www.kurtuluscephesi.com
E-Mail Adresi:
erisyay@kurtuluscephesi.com

